

ДЖЕФ ВАНДЪРМИЪР

АНИЖИЛАЦИЯ

КНИГА ПЪРВА ОТ ТРИЛОГИЯТА
СЪДЪРН РИЙЧ

ЕКСЛИБРИС

ДЖЕФ ВАНДЪРМИЪР АНИХИЛАЦИЯ

Превод: Ирина Манушева

chitanka.info

Джеф Вандърмиър е писател и съставител на сборници с научна фантастика. Произведенията му са награждавани многократно и са преведени на двайсет езика. Негови разкази са включени в различни престижни антологии на научна фантастика. Израства на островите Фиджи и сега живее в Талахаси, Флорида, със съпругата си.

Зона Х е изолирана от останалата част на света от десетки години. Природата е заличила и последните следи от човешка цивилизация. Правителствената агенция „Съдърн Рийч“ упорито продължава да изпраща експедиции в зоната. Първата описва непокътнат райски пейзаж, втората завършва с масово самоубийство, третата — в дъжд от куршуми, когато членовете ѝ се избиват взаимно. Участниците в единайсетата експедиция се завръщат като сенки на хората, които са били и след седмици всички умират от рак.

Анихилация, първата книга от трилогията „Съдърн Рийч“, е разказ за дванайсетата експедиция. Групата е съставена от четири жени — антрополог, геодезист, психолог (водача на експедицията) и нашия разказвач — биолог. Задачата им е да проучат терена, да запишат всички наблюдения и преди всичко да се предпазват от замърсяване в Зона Х.

Те пристигат, като очакват неочакваното, и Зона Х не ги разочарова — откриват огромна топографска аномалия („подземна“ кула) и форми на живот, които надхвърлят човешкото разбиране — но онова, което променя всичко, са изненадите, които членовете на експедицията носят със себе си през границата на Зоната и тайните, които крият една от друга.

Обикнах трилогията „Съдърн Рийч“. Препоръча ми я един независим книжар. Необикновена и запленаваща.

Стивън Кинг в Twitter

Напрегнат и смразяващ психологически трилър за една загадъчна експедиция и странностите, които всички носим в себе си. Смесица от малко Кубрик и много

Лъвкрафт, романът се развива с непоносимо напрежение и клаустрофобичен ужас, който остава задълго. Много ми хареса.

Лорън Бюкс, автор на „Блестящи момичета“

Една от тези книги, където всичко е на мястото си — сюжетът, прозата и идеите, склучени в тройна спирала, издигаща се към нещо трептящо и живо. Нещо, което нараства дума по дума и се превръща в мощни, сплетени лиани, които проникват в съзнанието ви и го завладяват. „Анихилация“ е блестящ и изпълнен с атмосфера роман, който притежава силата на древните митове.

Чарлс Ю, автор на „Как да живеем безопасно в научнофантастична вселена“

Ha An

01: ПОСВЕЩЕНИЕ

Кулата, която не трябваше да е там, се спуска в земята точно преди мястото, където гората от черен бор започва да отстъпва на тресавището, тръстиките и изкривените от вятъра дървета в блатистата равнина. Зад тресавищата и естествените канали се разстила океанът, а малко по-надолу на брега има изоставен фар. Хората са напуснали целия този район преди десетилетия по причини, които трудно могат да се опишат. Нашата експедиция беше първата, която влезе в Зона X от две години насам, и екипировката на предшествениците ни беше ръждясала, а палатките и навесите им бяха станали на парцали. Загледана в необезпокоявания пейзаж, не ми се вярваше, че някоя от нас е можела да забележи заплахата.

Бяхме четирима души: биолог, антрополог, геодезист и психолог. Аз бях биологът. Този път всички бяхме жени, избрани като част от сложния набор от променливи, от който зависеше изпращането на експедициите. Ръководител ни беше психологът, която беше по-възрастна от останалите. Беше подложила всички на хипноза при преминаването на границата, за да е сигурно, че ще запазим спокойствие. След границата ни бяха нужни четири дни ходене, за да стигнем до брега.

Мисията ни беше проста — да продължим да изследваме загадките в Зона X, като бавно разширяваме периметъра около базовия лагер.

Експедицията можеше да продължи дни, месеци или дори години в зависимост от различни стимули и условия. Носехме провизии за четири месеца, а в базовия лагер бяха складирани запаси за още две години. Увериха ни, че при необходимост можем без притеснения да се изхранваме от земята наоколо. Всичката ни храна беше опушена, консервирана или пакетирана. Най-странната част от екипировката ни бяха измервателните уреди, раздадени на всяка от нас, които висяха на коланите ни: малки паралелепипеди от черен метал с остъклен отвор в средата. Ако той светнеше в червено, имахме

трийсет минути да се отдалечим на „по-безопасно място“. Не ни казаха какво измерват уредите, нито защо да се притесняваме, ако светнат червените лампички. След първите няколко часа толкова свикнах с моя, че повече не го погледнах. Беше ни забранено да носим ръчни часовници и компаси.

Когато стигнахме до лагера, се заехме да сменим остарялата и повредена техника с тази, която бяхме донесли, и да опънем собствените си палатки. По-късно щяхме да оправим и бараките, но след като се уверяхме, че Зона X не ни е засегнала. Членовете на последната експедиция бяха отнесени един по един. След време всички се бяха върнали при семействата си, така че строго погледнато, не бяха изгубени. Просто бяха изчезнали от Зона X по неизвестен начин и се бяха върнали в света отвъд границата. Не можеха да разкажат конкретни детайли от това пътуване. *Трансферът* беше продължил осемнайсет месеца и се случваше за първи път в историята на експедициите. Други феномени обаче също водеха до „преждевременно разпадане на експедициите“, както се изразяваха висшестоящите, и трябваше да впрегнем цялата си издръжливост, за да се справим на това място.

Трябваше да се аклиматизираме и към околната среда. В гората до базовия лагер се срещаха черни мечки и койоти. Човек можеше да чуе внезапно грачене и докато гледа как нощната чапла се спуска от клона си на дървото, по невнимание да настъпи отровна змия, каквито имаше поне шест вида. Тресавищата и потоците криеха огромни водни влечуги и трябваше да внимаваме да не газим твърде надълбоко при събирането на водни проби. Тези аспекти на екосистемата не тревожеха никоя от нас. Тревожеха ни обаче други неща. Някога, отдавна, тук бяха съществували цели градове и все още се срещаха зловещи следи от човешкото обитание: изгнили бунгала с хлътнали, почервенели покриви, ръждясали спици на колела за каруци, полузаровени в пръстта, едва забележими останки от ограждения за добитък, които сега изглеждаха само като украса на дълбоките пластове глинеста почва, примесена с борови иглички.

Много по-лошо обаче беше тихото, мощно стенание, което се чуваше по здрачаване. Вятърът откъм морето и странната неподвижност на всичко тук притъпяваше способността ни да откриваме посоките и ни се струваше, че звукът прониква в черната

вода, в която киснеха кипарисите. Тази вода беше толкова тъмна, че можехме да се огледаме в нея, и никога не помръдваше; гладка като стъкло, тя отразяваше брадите от сив мъх, които задушаваша кипарисите. Ако човек погледнеше през тях към океана, щеше да види само черната вода, сивото на стволите на дърветата и непрекъснатия, неподвижен дъжд от мъх, стелещ се от тях. Чуваше се само тихото стенание. Никой, който не е бил там, не може да разбере въздействието му. Не може да си представи и красотата, а когато видиш такава красота в пустошта, тя променя нещо вътре в теб. Пустошта се опитва да те завладее.

Както споменах, открихме кулата на мястото, където гората постепенно се заблътва и се превръща в солено тресавище. Това стана на четвъртия ден, след като стигнахме до базовия лагер, и вече почти се бяхме ориентирали. Съдейки по картите, които носехме, и зацапаните от вода и боров прах документи, оставени от предшествениците ни, не очаквахме да намерим нищо там. Но ето че тя беше пред нас, заобиколена от ниски храсти и треви, скрита вляво от пътеката от нападал мъх: кръгъл блок от сивкав камък, в който като че бяха примесени цимент и натрошени миди. Беше широка около осемнайсет метра в диаметър и се издигаше на двајсетина сантиметра от земята. На повърхността нямаше никакви надписи и знаци, които да подсказват целта на построяването или самоличността на създателите ѝ. От северната ѝ страна имаше правоъгълен отвор, който разкриваше стълбищата, виещи се в мрака надолу. Входът беше скрит от паяжините на банановите паяци и отломки от бурите, но отвътре се усещаше хладен повей.

Отначало само аз я възприех като кула. Не знам защо ми хрумна тази дума, след като приличаше повече на тунел в земята. По-логично беше да го помисля за бункер или вкопана сграда. Но щом видях стълбището, си спомних фара на брега и изведнъж си представих как членовете на предишната експедиция се изнасят един по един, а после земята се размества по равномерен, предварително планиран начин, така че да остави фара на мястото му, но да скрие тази подземна част от него навътре в сушата. Видях всичко това в големи и сложни детайли, както си стояхме всички там, а сега, поглеждайки назад, смятам, че това е била първата от ирационалните мисли, които ме споходиха след достигането на целта.

— Това е невъзможно — каза геодезистът, взирайки се в картите си. Плътната сянка на късния следобед я обливаше в хладна тъмнина и думите ѝ прозвучаха по-сериозно, отколкото при други обстоятелства. Слънцето ни подсказваше, че скоро ще се наложи да използваме фенерчетата си, за да изследваме невъзможното, макар че щях да бъда щастлива да го направя и в тъмното.

— Само че е тук — отвърнах аз. — Освен ако не е масова халюцинация.

— Архитектурният модел трудно може да се определи — обади се археологът. — Строителните материали говорят за местен произход, но не непременно местна конструкция. Не можем да разберем дали постройката е примитивна или съвременна, или нещо междинно, без да влезем вътре. Не съм сигурна, че мога да гадая и за възрастта.

Нямаше как да информираме висшестоящите за това откритие. Едно от правилата на експедициите в Зона X беше, че не бива да установяваме външни контакти поради опасност от необратимо замърсяване. По същата причина не носехме почти нищо, отразяващо съвременното ниво на технологиите в нашия свят: нито мобилни и сателитни телефони, нито компютри, камери или сложни измервателни уреди, освен странните черни кутийки, които висяха от коланите ни. За нашите камери беше необходима импровизирана тъмна стаичка. Поради липсата на мобилни телефони истинският свят изглеждаше много далеч, но аз винаги бях предпочитала да живея без тях. Единствените ни оръжия бяха ножове, едно заключено сандъче с антични пистолети и един автомат. Последният беше резултат от неохотно подчинение на настоящите стандарти за сигурност.

Очакваше се просто да записваме сведения като това в дневник като този — лек, но почти неунищожим, с водоустойчива хартия, гъвкава черно-бяла корица, сини хоризонтални редове за писане и червена линия вляво, бележеща полето. Тези дневници щяха или да се върнат с нас, или да бъдат открити от следващата експедиция. Бяхме предупредени да осигуряваме максимален контекст, така че всеки, който не е запознат със Зона X, да може да разбере разказите ни. Освен това ни бе заповядано да не споделяме записките си една с друга. Висшестоящите смятаха, че прекаленото количество споделена информация може да повлияе върху наблюденията ни. Но от опит знаех, че да се избегне предубедеността по този начин е безнадеждна

кауза. Никое същество, което живее и диша, не може да бъде истински обективно — дори във вакуум, дори единственото, което преработва мозъкът, да е всепоглъщащо желание да оцелее.

— Вълнувам се от това откритие — обади се психологът, преди да продължим да обсъждаме кулата. — Вие също ли се вълнувате?

Досега не ни беше задавала точно този въпрос. По време на обучението по-често питаше неща като: „Доколко можете да запазите спокойствие в критична ситуация според собствената си преценка?“ По онова време имах чувството, че е слаба актриса, която играе роля. Сега това ми изглеждаше още по-очевидно, сякаш ръководната позиция я изнервяше.

— Определено е вълнуващо... и неочаквано — отвърнах аз, като се стараех да не прозвучи подигравателно, макар и не съвсем успешно.

С изненада открих, че изпитвам усещане за нарастващо безпокойство, най-вече защото във въображението ми, в мечтите ми това откритие беше сред по-баналните. В съзнанието си, преди да пресечем границата, бях видяла толкова много неща: големи градове, чудновати животни, а веднъж, докато бях болна — огромно чудовище, което се надигна от вълните и се запъти застрашително към базовия ни лагер.

Междувременно геодезистът само сви рамене, без да отговаря на въпроса на психолога. Антропологът кимна, сякаш се съгласяваше с мен. Входът на кулата, водещ надолу, излъчваше някакво присъствие — празна повърхност, която ни позволяваше да напишем много неща за нея. Това присъствие се проявяваше като лека треска, обхванала всички ни.

Бих ви казала имената на другите три участнички в експедицията, ако това имаше някакво значение, но само геодезистът щеше да оцелее повече от ден-два. Освен това винаги ни напомняха да не използваме имена: трябваше да се фокусираме върху целта си, а „всичко лично да остане навън“. Имената принадлежаха на света, от който идвахме, а не на това, което бяхме, докато се намирахме в Зона X.

Първоначално експедицията се състоеше от петима души, включително лингвист. За да стигнем до границата, всяка от нас

трябваше да влезе в ярко осветена бяла стая с врата в дъното и един-единствен метален стол в ъгъла. Отстрани на стола имаше дупки за колани; това събуди известна тревога, но вече бях твърдо решена да стигна до Зона Х. Институтът, в който се намираха тези стаи, се контролираше от „Съдърн Рийч“ — тайната правителствена агенция, занимаваща се с всички въпроси, свързани със Зона Х.

Там чакахме, докато ни мереха безброй параметри и ни подлагаха на различни — хладни и горещи — струи въздух от вентилите в тавана. На определен етап психологът посети всички ни, макар да не помня какво каза. После излязохме през далечната врата в едно централно помещение с двойни врати в края на дълъг коридор. Там ни посрещна психологът, но лингвистът така и не се появи.

— Тя размисли — съобщи ни психологът, отвърщайки с твърд поглед на въпросите ни. — Реши да си остане.

Бяхме леко шокирани, но и облекчени, че не се е случило с някоя от другите. От всички умения, в онзи момент тези на лингвиста изглеждаха най-заменими.

— А сега пречистете ума си — каза психологът.

Това означаваше, че започва процесът на хипнотизиране, за да можем да преинем границата. След това самата тя щеше да се подложи на нещо като автохипноза. Обяснено ни беше, че трябва да вземем предпазни мерки, преди да пресечем границата, за да се защитим от заблудите на ума си. Вече не съм сигурна, че това е била истината. Действителният характер на границата беше скрит от нас по съображения за сигурност; знаехме само, че е невидима с просто око.

Затова, когато се „събудих“ с другите, бяхме напълно екипирани, включително с тежки туристически обувки, двайсеткилограмови раница и множество допълнителни елементи, висящи от коланите ни. Трите залитнахме напред, а антропологът падна на коляно, докато психологът търпеливо чакаше да се окопитим.

— Съжалявам — извини се тя, — това беше най-малко стряскащото влизане, което успях да ви осигуря.

Геодезистът изруга и я изгледа убийствено. Имаше особен характер, който явно е бил сметнат за предимство. Антропологът, типично в своя стил, се изправи на крака, без да се оплаква. Аз от своя страна бях твърде заета да наблюдавам, за да приема лично грубото събуждане. Забелязах например жестокостта на едва доловимата

усмивка на устните на психолога, която ни гледаше как се борим да се съвземем, а антропологът не можеше да стъпи здраво на краката си и дори се извиняваше за това. По-късно осъзнах, че не е изключено да съм изтълкувала погрешно изражението ѝ: може да е издавало болка или самосъжаление.

Намирахме се на черен път, посипан с чакъл, сухи листа и влажни борови иглички. По тях пълзяха кадифени мравки и малки изумрудени бръмбари. От двете ни страни се издигаха високи борове с люспести грапави кори, а сенките на летящите птици чертаеха линии помежду им. Въздухът беше толкова свеж, че ни блъсна в дробовете, и за няколко секунди се напрегнахме да дишаме, най-вече от изненада. После отбелязахме местоположението си с червено парцалче, вързано на едно дърво, и тръгнахме напред към неизвестността. Беше ни казано, ако в края на мисията психологът по някаква причина изгуби възможност да ни води, да се върнем и да чакаме „изваждане“. Никой не ни обясни как ще се случи това „изваждане“, но ни стана ясно, че висшестоящите могат да наблюдават това място от разстояние, въпреки че се намираше вътре в границата.

Бяхме инструктирани при пристигането си да не се обръщаме назад, но аз все пак хвърлих крадешком един поглед, докато вниманието на психолога беше насочено другаде. Не знам какво точно видях. Беше мъгляво, размазано и вече далеч зад гърба ни — може би порта, а може би не. Само внезапно внушение за трептящо, масивно сияние. Може би бързо избледняваща зрителна измама.

Причините да кандидатствам като доброволец нямаха нищо общо с квалификацията ми за експедицията. Вярвам, че съм била избрана поради специализацията си в преходни среди, а това място беше претърпяло няколко прехода — иначе казано, то беше дом на особено сложни екосистеми. Малко са местата, на които човек все още можеше да види хабитат, преминаващ в рамките на шест-седем мили от гора през мочурище до солено блато и плаж. Бяха ми казали, че в Зона X ще намеря морски животни, приспособени към блудкавата сладка вода, които при отлив плуват далеч нагоре по естествените канали, образувани от тръстиките, споделяйки обща среда с видрите и елените. Ако човек се разходеше по плажа, осеян с дупките на раците,

можеше да види някое гигантско сладководно влечуго, защото те също се бяха пригодили към хабитата си.

Разбрах защо вече никой не живее в Зона X и че тя е толкова непокътната тъкмо по тази причина, но все го забравях. Вместо това бях решила да се преструвам, че това е просто защитен див резерват, а ние сме туристи, които по случайност са и учени. В това имаше и друга логика: все още не знаехме какво се е случило тук и какво продължава да се случва, а всяка предварителна теория би повлияла на анализа ми на доказателствата, които срещаме. Освен това, що се отнася до мен, всъщност нямаше значение с какви лъжи се зальгвам, защото съществуването ми в другия свят беше опустяло поне колкото Зона X. Там нищо не ме задържаше, затова *трябваше* да бъда тук. Не знам и не искам да знам какво са си казвали другите, но вярвам, че всички са се престрували, че им е поне малко любопитно. Любопитството е страхотен начин за отвличане на вниманието.

Онази вечер си говорихме за кулата, макар останалите три да настояваха да я наричаме тунел. Отговорността за посоката на разузнаванията ни беше на всяка от нас, като авторитетът на психолога описваше широк кръг около тези решения. Част от съображенията при изпращането на нашата експедиция се заключаваха в даването на известна автономност на всеки участник, което помагаше за увеличаването на „вероятността от значителна вариация“.

Този размит протокол беше свързан и с различните ни набори от умения. Така например, въпреки че всички бяхме преминали основно обучение за оцеляване и боравене с оръжие, геодезистът имаше много по-голям медицински и стрелкови опит от нас. Антропологът беше бивш архитект, а преди години беше оцеляла в пожар в сграда, проектирана от нея самата — единственото наистина лично нещо, което бях разбрала за нея. Що се отнася до психолога, за нея знаехме най-малко, но мисля, всички вярвахме, че има някакво управленско минало.

В определен смисъл дискусиата за кулата беше първата ни възможност да изпитаме границите на разногласието и компромиса.

— Не мисля, че трябва да се фокусираме върху тунела — заяви антропологът. — Нека да изследваме по-нататък и да се върнем при него със събрана информация от другите разузнавания, включително на фара.

Колко предсказуемо, макар може би и далновидно от страна на антрополога да се опита да предложи по-безопасна и удобна опция. Но въпреки че идеята за картиране ми се струваше формална или стандартна, не можех да отрека, че кулата беше там, а на никоя карта не се и намекваше за нея.

Заговори геодезистът:

— В такъв случай смятам, че трябва да изключим тунела като източник на инвазия или заплаха. Преди да продължим нататък. Иначе той ще остане като враг в тила ни.

Тя идваше от армията и опитът ѝ вече си личеше. Мислех си, че като геодезист непременно ще настоява да изследваме по-широка област, така че мнението ѝ тежеше на мястото си.

— Аз нямам търпение да изследваме хабитатите наоколо — казах аз. — Но в определен смисъл, като се има предвид, че „тунелът“... или кулата... не е отбелязан на никоя карта, той ми се струва важен. Или е пропуснат нарочно на картата и следователно е известен... а това е някакво послание, или е нещо ново, което не е било тук при пристигането на предишната експедиция.

Геодезистът ме изгледа признателно за подкрепата, но моята позиция нямаше нищо общо с нея. Нещо в мисълта за кула, устремена надолу в земята, ме увличаше и изпълваше едновременно със световъртеж и очарование от конструкцията. Не можех да кажа за коя част копнея и от коя се страхувам, а в съзнанието ми постоянно се връщаше картината на морските раковини и други естествени образи на ръба на внезапната пропаст, водеща към дълбините на неизвестното.

Психологът кимна, като че ли обмисляше аргументите ни, и попита:

— Някой изпитва ли вече желание, макар и смътно, да си тръгне? Въпросът ѝ беше основателен, но все пак дразнещ.

И трите поклатихме глави.

— Ами ти? — попита я геодезистът. — Какво е твоето мнение?

Психологът се ухили, което ни се видя странно. Но тя трябва да е знаела, че всяка от нас може да е натоварена със задачата да наблюдава нейните реакции на различни дразнители. Сигурно я развеселяваше мисълта, че един геодезист — специалист по повърхността на нещата — би могъл да бъде избран за целта вместо биолог или антрополог.

— Трябва да призная, че в момента изпитвам силно безпокойство. Но не съм сигурна дали е заради ефекта на цялостното ни обкръжение или заради наличието на тунела. Лично аз бих искала да изключим тунела.

Кулата.

— Значи три на една — заключи антропологът. Пролича си, че всъщност изпитва облекчение, защото други са взели решението вместо нея.

Геодезистът само сви рамене.

Може би бях сгрешила за любопитството. Геодезистът не проявяваше любопитство към каквото и да било.

— Скучно ли ти е? — попитах аз.

— Нямам търпение да се захванем за работа — заяви тя към цялата група, все едно бях попитала всички. Не можех да разбера дали го казва искрено.

Разговаряхме в общата палатка. Вече се беше стъмнило и не след дълго се чу странното стенание в нощта, за което всички знаехме, че трябва да има естествена причина, но въпреки това ни караше да настръхваме. Като че ли това беше сигналът за края на срещата. Всички се разотидохме в собствените си покои, за да останем насаме с мислите си. Полежах будна в палатката си, мъчейки се да превърна кулата в тунел или дори шахта, но без успех. Вместо това умът ми се връщаше към един и същи въпрос: какво се крие в основата ѝ?

По пътя от границата към базовия лагер близо до брега не бяхме преживели почти нищо необичайно. Птиците пееха, както му беше редът, елените се разбягваха, вирнали белите си опашки като удивителни на зелено-кафявия фон на храстите, миещите мечки се поклащаха на кривите си крачета и се занимаваха със своите си дела, без да ни обръщат внимание. Цялата група, струва ми се, бяхме почти замаяни от свободата след толкова оковаващи месеци на обучения и подготовка. Докато бяхме в онзи коридор, в преходното пространство, нищо не можеше да ни докосне. Не бяхме нито това, което сме били някога, нито това, в което щяхме да се превърнем, след като стигнем до целта си.

В деня преди да пристигнем в базовия лагер настроението ни беше смутено за кратко от появата на огромен див глиган на пътеката на известно разстояние пред нас. Беше толкова далеч, че отначало едва го разпознахме дори с биноклите. Но въпреки слабото си зрение, дивите прасета имат прословуто обоняние и той се спусна срещу нас от почти сто и петдесет метра разстояние. Трополенето му приближаваше... но ние все пак имахме време да помислим какво да направим и извадихме дългите си ножове, а геодезистът — автомата си. Куршумите можеха да спрат тристакилограмовото прасе, а можеха и да не успеят. Нямахме увереността да отклоним вниманието си от глигана, за да намерим сандъчето с пистолетите сред екипировката си и да отворим тройните му ключалки.

Психологът нямаше време да си подготви хипнотично внушение, с което да ни накара да се съсредоточим и вземем ситуацията в ръце. Успя да каже само: „Не се приближавайте! Не му позволявайте да ви докосне!“... докато глиганът продължаваше да тича насреща ни. Антропологът се кискаше леко от нерви и от абсурда на критичната ситуация, която се развиваше така бавно. Само геодезистът бе предприела незабавни действия: беше коленичила на едно коляно, за да се прицели по-добре; заповедите ни включваха полезната директива: „Убивай само, ако си под заплахата да бъдеш убит“.

Аз продължавах да наблюдавам глигана. Колкото повече приближаваше, толкова по-странна изглеждаше муцуната му. Чертите му бяха някак изкривени, все едно животното се бореше с неистови вътрешни мъки. В зурлата и широкото му, издължено лице нямаше нищо особено, но аз останах със смайващото впечатление за някакво присъствие поради обърнатия сякаш навътре поглед и завъртяната наляво глава, все едно имаше невидима юзда. В очите му искреше електричество, което не можех да приема като реално. Предположих, че е страничен ефект от потреперващата ми ръка на бинокъла.

Това, което бе погълнало глигана, скоро погълна и желанието му за нападение. Той рязко зави наляво към шубраците със силен рев, който мога да опиша само като вик от страдание. Докато стигнем до това място, животното беше изчезнало, оставяйки след себе си следа от изпомачкана растителност.

В продължение на няколко часа след това се бях вгълбила в себе си и се мъчех да намеря обяснения за това, което бях видяла: паразити

и други стопаджии от неврологичен характер. Търсех изцяло рационални биологични теории. После глиганът избледня като всичко останало, което бяхме срещнали по пътя си от границата към лагера и аз отново обърнах поглед към бъдещето.

На другата сутрин след откриването на кулата станяхме рано, закусихме и изгасихме огъня. Във въздуха се усещаше хлад, типичен за сезона. Геодезистът отвори кутията с оръжията и раздаде на всяка по един пистолет. Самата тя си остави автомата, който при това имаше осветление под цевта. Не бяхме очаквали да отворим точно тази кутия толкова скоро и макар никоя да не възрази, помежду ни се усети непознато досега напрежение. Знаехме, че участниците във втората експедиция в Зона X са се самоубили с огнестрелни оръжия, а тези на третата са се застреляли един друг. Едва когато няколко последващи експедиции не дали жертви, висшестоящите дръзнали отново да включат огнестрелни оръжия в екипировката. Ние бяхме дванайсетата експедиция.

И така, и четирите се върнахме при кулата. Слънчевите лъчи се процеждаха през мъховете и листата и образуваха архипелази от светлина по гладката повърхност на входа. Той си оставаше все така незабележим, безучастен, в никакъв случай злокобен... и въпреки всичко ни бяха нужни усилия на волята, за да стоим там и да го гледаме. Забелязах, че антропологът проверява черната си кутийка и с облекчение открива, че червената лампичка не свети. В противен случай трябваше да изоставим този обект и да продължим в друга посока. Не го желяех, въпреки тръпката от страх.

— Колко е дълбок според вас? — попита антропологът.

— Не забравяйте, че трябва да вярваме на измерванията — отвърна смръщено психологът. — Те не лъжат. Според геодезиста тази конструкция е с диаметър 18,7 метра. Издига се на 20 сантиметра от земята. Стълбището е разположено точно на север, което би могло да ни подсказва нещо за създаването ѝ. Изградена е от камък и черупков варовик, без метал и тухли. Това са факти. Отсъствието ѝ на картите може да означава единствено, че входът е бил разкрит по-късно от буря.

Намирах вярата на психолога в измерванията и разсъжденията ѝ относно липсата на обозначение за кулата върху картата странно... трогателни? Вероятно искаше просто да ни успокои, но предпочитам да мисля, че се опитва да успокои себе си. Позицията, в която се намираше — да ни води и може би да знае повече от нас — сигурно е била трудна и самотна.

— Надявам се, че е около два метра дълбока, за да можем да продължим картирането — каза геодезистът, като се мъчеше да звучи безгрижно, но и тя, и ние усетихме призрака на израза „два метра под земята“ и потънахме в мълчание.

— Искам да знаете, че не мога да спра да мисля за това нещо като за кула — признах аз. — Не го виждам като тунел.

Струваше ми се важно да уточня това, преди да започнем да се спускаме надолу, дори това да повлияеше на оценката им за психичното ми състояние. Аз виждах кула, врязана в земята. В основата ѝ ли се намирахме или на върха? От тази мисъл главата ми се замайваше.

Трите ме изгледаха, сякаш аз бях странното стенание по здрач, а след секунда психологът каза намусено:

— Ако това ти помага да го впишеш в някакъв контекст, не виждам нищо лошо.

Отново се възцари тишина под надвисналите дървета. Един бръмбар се изкачваше на серпентини към клоните, вдигайки пращинки след себе си. Струва ми се, всички осъзнахме, че едва сега наистина сме пристигнали в Зона X.

— Ще вляза първа и ще видя какво има долу — каза накрая геодезистът и ние с радост ѝ отстъпихме това право.

В началото стълбите се спускаха стръмно надолу, а стъпалата бяха тесни, така че геодезистът слизаше заднешком. Докато тя се спускаше, ние разчиствахме паяжините около нея с пръчки. Тя се олюляваше с праметнатото на гърба оръжие и гледаше нагоре към нас. Беше вързала косата си на опашка, от което чертите на лицето ѝ изглеждаха стегнати и изпънати. Дали това не бе моментът да я спрем? Да измислим друг план? И така да беше, никоя от нас нямаше куража да го направи.

Със странна и самодоволна, сякаш осъдителна усмивка, геодезистът слизаше все по-надолу, докато не остана да се вижда само

бледото ѝ лице, заобиколено от тъмнината, а после и то изчезна. След нея остана празно пространство, което ме порази, все едно се бе случило точно обратното — от мрака да изплува лице. Ахнах, с което предизвиках острия поглед на психолога. Антропологът се взираше в стълбището и нищо не забеляза.

— Всичко наред ли е? — извика психологът към геодезиста.

Всичко беше наред допреди секунда. Защо сега да е различно?

Геодезистът изсумтя в отговор, сякаш се съгласяваше с мен. Още няколко секунди я чувахме как се мъчи по тесните стъпала. После настъпи тишина, а след това още едно движение, но с друг ритъм, което за един страшен миг ни се стори, че идва от другаде.

Но после геодезистът извика:

— До това ниво всичко е чисто!

До това ниво. Част от мен се зарадва, че представата ми за кула все още не е оборена.

Това бе сигнал за мен също да тръгна надолу заедно с антрополога, а психологът остана горе на пост.

— Време е да тръгвате — каза тя така небрежно, сякаш бяхме в училище и е бил последният звънец.

Обзе ме емоция, която не можах съвсем да идентифицирам и за кратко видях тъмни петна пред очите си. Последвах антрополога през остатъците от паяжините и мумифицирани люспи на насекоми в противния хлад на това място така нетърпеливо, че едва не я препънах. Последното, което видях от света горе: психологът, който ме гледаше леко намръщено, а зад нея — дърветата, почти ослепителната синева на небето, контрастираща с тъмните стени на стълбището.

Стълбите свършваха на около шест метра под земята, където се откриваше по-долно ниво. Таванът беше висок около два метра и половина, което означаваше, че над главите има към три метра и половина скала. Фенерчето на автомата на геодезиста осветяваше пространството наоколо, но тя се беше обърнала с гръб към нас и оглеждаше стените, които бяха чисто бели, без никакви декорации. Няколкото пукнатини говореха или за изтеклото време, или за някакъв внезапен катаклизъм. Това ниво като че ли имаше същата площ като видимата част на повърхността, което отново потвърждаваше хипотезата ми, че става дума за цялостна конструкция, заровена в земята.

— Продължава още — отбеляза геодезистът, като посочи с автоматата точно отсреща на отвора, от който бяхме дошли. Там се виждаше извит свод и тъмнина, подсказваща за друго стълбище. Кула. Това означаваше, че нивото, на което се намирахме, не беше под, а площадка или част от дълго стълбище. Тя се запъти към сводестия отвор, докато аз продължавах да изследвам стените с фенерчето си. Празнотата им ме омагьосваше. Опитах се да си представя кой би могъл да построи това нещо, но не можах.

Спомних си силуета, който бях видяла късно следобед през първия ни ден в лагера. Тогава приехме, че е на фар, защото картата показваше фар на това място, и защото всички веднага решихме, че така *трябва* да изглежда един фар. Всъщност геодезистът и антропологът едновременно изразиха *облекчение*, когато го видяха. Познатостта на функцията му още повече ги успокои.

Но в случая с кулата не знаехме нищо. Не можехме да си представим пълните ѝ очертания. Нямахме представа за предназначението ѝ. А сега, когато бяхме започнали слизането в нея, тя *продължаваше* нищо да не ни разкрива. Психологът можеше да си цитира измервания на „върха“ на кулата, но тези числа не означаваха нищо, нямаха контекст. А да се вкопчваш в числа без контекст си е чиста лудост.

— Гледан отвътре, кръгът има правилна форма, което подсказва точност в изграждането на постройката — съобщи антропологът.

Постройката. Вече и тя се отказваше от представата за тунел.

Мислите ми се изляха невъздържано от устата в последно излияние на състоянието, което ме бе обзело горе.

— Но за какво *служи*? И каква е вероятността да липсва на картите? Възможно ли е да е била построена от някоя от предишните експедиции? — Задах всички тия въпроси и много други, без да очаквам отговор. Макар да не бяхме забелязали никаква заплаха, струваше ми се важно да елиминирам всеки миг на тишина. Сякаш празните стени някак се хранеха от мълчанието и нещо можеше да се появи в пространството между думите ни, ако не внимавахме. Знаем, че ако бях изразила тази тревога пред психолога, тя щеше да се притесни. Но аз бях свикнала със самотата повече от всички други и бих определила това място в този момент от разузнаването ни като бдително.

Геодезистът ахна и ме прекъсна по средата на един въпрос, без съмнение за голямо облекчение на антрополога.

— Вижте! — каза тя, насочила фенера си към свода.

Бързо отидохме при нея и светнахме надолу.

Там наистина имаше друго стълбище, този път леко извито и с много по-широки стъпала, но от същия материал. На нивото на раменете ни, може би на метър и половина височина върху вътрешната стена на кулата съзрях нещо, което първо взех за леко искрящи зелени пълзящи растения, спускащи се надолу в мрака. Изведнъж в съзнанието ми проблесна абсурден спомен за флоралните тапети в банята от времето, когато живеех със съпруга си. После „растенията“ добиха по-ясна форма и видях, че това всъщност са думи, изписани с наклонени букви, изпъкващи на петнайсетина сантиметра от стената.

— Задръжте светлината — казах аз и заобиколих двете си партньорки на първите стъпала.

В главата ми отново нахлу кръв, ушите ми забучаха. Трябваше да вложя цялата си воля за самоконтрол в тези няколко крачки. Не мога да обясня какво ме тласкаше натам, освен че бях биолог, а това нещо имаше странно органичен вид. Ако лингвистът беше тук, може би щях да ѝ отстъпя тази роля.

— Не го докосвай, каквото и да е — предупреди ме антропологът.

Кимнах, но бях твърде омагьосана от откритието. Ако ме обземеше желание да докосна думите на стената, нямаше да мога да се спра.

Дали се изненадах, че когато се приближих, установих, че разбирам езика, на който са написани? Да. Изпълни ли ме това едновременно с въодушевление и ужас? Да. Опитах се да потисна хилядите нови въпроси, които се породиха в мен. Осъзнавайки значимостта на този миг, с възможно най-спокоен глас зачетох от самото начало:

„Там, където се крие душацият плод от ръката на грешника, ще раздам семената на мъртвите, за да споделя с червеите, които...“

Нататък мракът поглъщаше написаното.

— Думи? — учуди се антропологът. — Думи?

— Да, думи.

— От какво са направени? — поинтересува се геодезистът.

Трябваше ли да са направени от нещо?

Светлината, която двете хвърляха върху продължаващото изречение, потрепери. „Там, където се крие душацият плод“ се окъпа в светлини и сенки, сякаш се водеше война за смисъла му.

— Чакайте малко. Трябва да се приближа.

Трябваше ли наистина? Да, трябваше да се приближа.

От какво са направени?

Дори не се бях замислила за това, а трябваше; все още се опитвах да схвана лингвистичния смисъл и не бях стигнала до мисълта за физическа проба. Но какво облекчение беше този въпрос! Той ми помогна да се преборя с желанието да продължа да чета, да слеза още по-надолу в мрака и да не спра, докато не изчета всичко. Намерили плодородна почва, първите думи вече се пречупваха в ума ми по най-неочаквани начини.

Пристъпих по-напред и се взрях в „Там, където се крие душацият плод“. Видях, че буквите, свързани в наклонения си шрифт, са направени от нещо, което обикновен човек би взел за зелен папратовиден мъх, но вероятно беше някакъв вид гъби. Накъдрените стъбълца растяха нагъсто от стената. От думите лъхаше глинеста миризма, примесена с дъх на развален мед. Миниатюрната гора се полюшваше — едва доловимо, като морски треви в спокоен океан.

В тази малка екосистема съществуваха и други неща. Полускрити в зеленината, повечето същества бяха прозрачни и напомняха на дребни ръчички, оставени от възглавничката на дланта. На върховете на пръстите на тези „ръчички“ имаше златни възелчета. Наведох се още по-близо — като кръгла глупачка, като човек, който не е прекарал неколкomesечно обучение по оцеляване и който никога не е учил биология. Като някого, подлъган за мисли, че думите трябва да бъдат прочетени.

Нямах късмет... или може би имах? Поради някакво смущение в потока от въздух едно от възелчетата на буквата „Т“ избра този момент, за да се пукне, и от него излетя мъничък фонтан от златни спори.

Дръпнах се назад, но ми се стори, че нещо влезе в носа ми, и усетих още по-силно миризмата на развален мед.

Стреснато отстъпих още по-назад, като мислено се почерпих с някои от най-цветущите ругатни на геодезиста. Естественият ми инстинкт винаги е бил прикриване. Вече си представях как ще реагира психологът на моето заразяване, ако то стане достояние на групата.

— Някакъв вид гъби — казах аз накрая, като си поех дълбоко въздух, за да овладеея гласа си. — Буквите са образувани от спори.

Кой можеше да знае дали наистина е така? Но това беше най-близкото до отговор.

Гласът ми явно бе прозвучал по-спокойно от действителните ми мисли, защото те не се поколебаха в реакцията си. В тона им нямаше и следа от намек, че са забелязали спорите, които изригнаха в лицето ми. Аз бях отишла толкова близо. А спорите бяха тъй мънички, тъй незначителни. „Ще раздам семената на мъртвите“.

— Думи? От гъби? — глупаво повтори геодезистът.

— Няма сведения за човешки език, който да използва този метод на писане — отбеляза антропологът. — Има ли животно, които общува по този начин?

Не можах да сдържа смеха си.

— Не, няма животно, което общува по този начин.

Дори да е имало, не си спомнях името му, нито по-късно съм се сетила.

— Шегуваш ли се? Това е някакъв майтап, нали? — попита геодезистът. Изглеждаше готова да слезе при мен и да докаже, че греша, но не помръдна от мястото си.

— Спори — потвърдих аз като в транс, — които оформят думи.

Беше ме обзело спокойствие. С него се конкурираше друго усещане — сякаш не можех да дишам или не искам — което явно беше психично, а не физиологично. Не бях забелязала физически промени, а в определен смисъл и нямаше значение. Знаех, че надали в лагера имаме антидот за нещо толкова непознато.

Информацията, която се опитвах да обработя, ме парализираше. Думите бяха образувани от симбиотичните плодни тела на неизвестен за мен вид. Второ, спорите означаваха, че колкото по-надолу слизаме, толкова по-наситен ще бъде въздухът с евентуални замърсители. Имаше ли причина да споделям тази информация с другите, след като

тя щеше само да ги разтревожи? Не, реших аз, може би егоистично. По-важно беше да се погрижа да не бъдат пряко изложени на опасността, докато не се върнем с по-подходяща екипировка, макар че много неща зависеха от екологични и биологични фактори, за които все повече се убеждавах, че не разполагам с достатъчно данни.

Качих се обратно по стълбите до площадката. Геодезистът и антропологът ме гледаха с очакване, като че ли можех да им кажа нещо повече. Антропологът беше на ръба: погледът ѝ не можеше да се спре върху нищо, а постоянно скачаше и блуждаеше. Но какво можех да им кажа за думите на стената, освен че бяха или невъзможни, или налудничави, или и двете? Бих предпочела да бяха написани на непознат език, в известен смисъл това щеше да бъде по-малка загадка за решаване.

— Трябва да се върнем горе — заявих аз.

Препоръчах този курс на действие не защото беше най-добрият, а защото исках да огранича контакта на другите със спорите, докато не видех дългосрочните им ефекти върху мен. Освен това съзнавах, че ако остана по-дълго тук, може да изпитам силен импулс да се върна долу и да продължа да чета думите нататък. Тогава другите щяха да ме задържат насила, а не знаех какво ще направя в такъв случай.

Те не възразиха. Но докато се изкачвахме нагоре по стъпалата, за момент изпитах световъртеж, въпреки че се намирах в тясно и затворено пространство. За миг ме обзе паника и стените добиха оттенък на плът, сякаш бяхме проникнали в гърлото на грамаден звяр.

Когато разказахме на психолога какво сме видели и ѝ цитирах част от думите, тя първоначално замръзна със странно съсредоточен вид. После реши да слезе и лично да види надписа. Вътрешно се борех дали да я предупредя да не го прави. Накрая казах:

— Разгледай ги само от върха на стълбите. Не знаем дали има токсини. Ще се върнем по-късно с противогази.

Поне бяхме наследили такива от последната експедиция в един запечатан контейнер.

— *Парализата не е ли убедителен анализ?* — попита тя, вперила поглед в мен.

Усетих някакъв сърбеж, но не казах нищо, не направих нищо. Другите като че ли дори не я бяха чули. Едва по-късно щях да разбера, че се е опитала да ме подчини с хипнотично внушение, предназначено единствено за мен.

Реакцията ми явно е попаднала в диапазона на приемливото, защото тя тръгна надолу, а ние притеснени я чакахме горе. Какво щяхме да правим, ако не се върнеше? Обзе ме собственическо чувство. Подразних се от мисълта, че може и тя изпита същата потребност да прочете надписа докрай, но за разлика от мен, да ѝ се подчини. Макар да не разбирах смисъла на думите, искаше ми се да има такъв, за да мога по-скоро да отстраня съмнението и да върна разума в уравненията си. Тия мисли отвличаха вниманието ми от ефекта на спорите върху организма ми.

За щастие, другите две жени нямаха никакво желание да разговаряме, докато чакахме. Само след петнайсет минути психологът непохватно се качи обратно по стълбите и излезе навън, като мигаше с очи, докато зрението ѝ се пригоди към дневната светлина.

— Интересно — каза тя с равен тон, като се изправи пред нас и изчисти паяжините от дрехите си. — Никога не съм виждала подобно нещо.

Като че ли ѝ се искаше да каже още нещо, но се отказа.

Това, което вече беше казала, граничеше с идиотизма и видимо не бях единствената на това мнение.

— Интересно? — възкликна антропологът. — Никой не е виждал подобно нещо, откак свят светува. Никой. Никога. А ти го наричаш „интересно“? — Изглеждаше така, сякаш всеки момент ще изпадне в истерия. Геодезистът пък гледаше и двете така, сякаш самите те бяха някакви непознати организми.

— Имате ли нужда да ви успокоя? — попита психологът. В думите ѝ се долавяше стоманена нотка, която накара антрополога да измърмори нещо уклончиво, забола поглед в земята.

Аз наруших мълчанието със собствено предложение:

— Трябва ни време да помислим. Да помислим какво да правим по-нататък.

Разбира се, имах предвид, че на самата мен ми е нужно време да видя дали вдишаните спори ще ми се отразят по достатъчно сериозен начин, за да призная какво се е случило.

— Цялото време на света може да не ни стигне за това — отбеляза геодезистът.

Мислех, че от всички ни тя най-добре разбира последиците от това, което бяхме видели: че е възможно да се намираме в истински кошмар. Психологът обаче не ѝ обърна внимание и застана на моя страна:

— Да, трябва ни време. Нека използваме остатъка от деня, за да правим това, за което сме изпратени тук.

И така, върнахме се в лагера и обядвахме, след което се съсредоточихме върху „обичайните неща“. Аз през цялото време наблюдавах тялото си за промени. Дали ми беше много студено или много горещо? Тази болка в коляното от стара травма ли беше или нещо ново? Проверих дори монитора на черната кутийка, но той нищо не показваше. В мен не настъпваха никакви съществени промени и докато събирахме проби и данни в близост до лагера — сякаш отдалечаването щеше да ни направи подвластни на кулата — постепенно се отпуснах и си казах, че спорите нямат никакъв ефект... макар да знаех, че инкубационният период при някои видове може да бъде месеци или години. Сигурно просто бях решила, че поне през следващите дни съм в безопасност.

Геодезистът се концентрира върху нанасянето на детайли и нюанси върху картите, които висшестоящите ни бяха дали. Антропологът се зае да изследва останките от няколко бараки на двеста-триста метра от нас. Психологът остана в палатката си, за да пише в дневника си. Може би докладваше, че е заобиколена от идиоти, или просто описваше секунда по секунда сутрешните ни открития.

Аз посветих около час на наблюдението на малка червено-зелена дървесна жаба, настанила се върху широко, дебело листо, а после още час, за да проследя пътя на искрящо черно водно конче, което не би трябвало да се среща на морското равнище. Останалото време прекарах върху един бор, откъдето фокусирах бинокъла си върху брега и фара. Обичах да се катеря. Обичах и океана и установих, че да го гледам ми действа успокояващо. Въздухът беше толкова чист, толкова свеж, за разлика от света зад границата, който беше мръсен, уморен, несъвършен, устремен надолу, във война със самия себе си. Там винаги се чувствах така, сякаш работата ми се заключаваше в безплоден опит да се спасим от това, което сме.

Богатството на биосферата на Зона Х се отразяваше в изобилието на птичия свят — от коприварчета и кълвачи до корморани и черни ибиси. Виждах и част от солените блата и вниманието ми беше възнаградено от едноминутната гледка на двойка видри. В един момент те погледнаха нагоре и изпитах странното усещане, че ме виждат как ги наблюдавам. Често изпитвах това чувство сред дивата природа: че нещата не са точно такива, каквито изглеждат, и трябваше да се боря с него, за да не надделее над научната ми обективност. Имаше и нещо друго, което се движеше тромаво през тръстиките, но се намираше по-близо до фара и под дебело прикритие. Не можех да кажа какво е, а след малко растителността спря да мърда и напълно го изгубих от поглед. Предположих, че е диво прасе, а тези животни плуват добре и са също толкова непридирчиви към хабитата си, колкото към храната си.

По мръкване стратегията да се занимаваме със своите си задачи като цяло беше свършила работата си да успокои нервите ни. Напрежението донякъде се беше разнесло и на вечеря дори се шегувахме.

— Иска ми се да знам какво си мислиш — призна антропологът, а аз отвърнах:

— Не, не ти се иска.

Тя посрещна отговора ми със смях, който ме изненада. Аз нямах желание да чувам техните гласове в главата си, техните представи за мен, нито техните истории и проблеми. Защо им бяха моите?

Нямах нищо против другарското чувство, което бе започнало да се заражда помежду ни, макар че то щеше да се окаже краткотрайно. Психологът ни даде по няколко бири от запасите с алкохол, които ни отпуснаха дотолкова, че аз смутено предложих да поддържаме връзка и след края на мисията. Вече бях спряла да се следя за физиологични и психични реакции на спорите и установих, че двете с геодезиста се разбираме по-добре, отколкото бях очаквала. Продължавах да не харесвам особено антрополога, но най-вече в контекста на мисията, не заради нещо, което ми бе казала. Чувствах, че по време на полевата работа беше показала липса на психична устойчивост — също както някои спортисти се представят чудесно на тренировка, но не и в мача. Макар че самото желание да участва в такава мисия означаваше нещо.

Когато падна нощта и се разнесе вечерното стенание, още седяхме край огъня и първата ни реакция бе да му отговорим с пиянска демонстрация на смелост. Звярът в блатата ни се струваше стар приятел в сравнение с кулата. Накрая бяхме сигурни, че ще успеем да го снимаме, да документираме поведението му, да го обозначим и да му определим място в таксономията на живите същества. Той щеше да стане известен по начин, по който, бояхме се ние, кулата нямаше да стане. Но когато стенанията му се извисиха, сякаш беше разгневен от подигравките ни, спряхме. Последва нервен смях, а психологът го прие като знак да ни подготви за следващия ден.

— Утре ще се върнем в тунела. Ще влезем по-дълбоко, но ще вземем определени предпазни мерки — ще носим противогази, както беше предложено. Ще запишем надписа на стените и, надявам се, ще се ориентираме за датировката му. А може би и ще добием представа колко дълбоко слиза тунелът. Следобед ще се върнем към общите си изследвания в района. Режимът ще остане такъв, докато не сметнем, че сме научили достатъчно за тунела и неговото място в Зона X.

Кула, не тунел. Все едно говореше за изследването на изоставен търговски център... но нещо в тона ѝ звучеше отрепетирано.

Внезапно тя се изправи и изрече три думи:

— *Консолидация на властта.*

Геодезистът и антропологът до мен се отпуснаха и погледите им се разфокусираха. Бях шокирана, но изимитирах тяхната реакция, надявайки се психологът да не е забелязала забавянето ми. Не изпитвах никаква принуда, но явно бяхме предварително програмирани да изпаднем в хипнотично състояние при тези думи.

Поведението на психолога стана по-твърдо отпреди.

— Ще запазите спомен, че сме обсъдили няколко варианта по отношение на тунела. Ще знаете, че в крайна сметка сте се съгласили с мен за най-добрия план за действие и че сте били напълно уверени в него. Винаги, когато мислите за това решение, ще ви обзема чувство на спокойствие, което ще запазите, щом влезете отново в тунела, въпреки че ще реагирате на дразнителите, както сте обучени. Няма да поемате ненужни рискове. Ще продължавате да виждате конструкция, изградена от черупков варовик и камък. Ще вярвате безрезервно на колегите си и ще изпитвате постоянно другарско чувство към тях. След като излезете от конструкцията, всеки път, когато видите птица в

полет, тя ще предизвиква у вас силно чувство, че постъпвате *правилно* и че се намирате на *правилното място*. Щом щракна с пръсти, ще забравите всичко за този разговор, но ще следвате наставленията ми. Ще се чувствате много уморени и ще искате да се оттеглите в палатките си, за да се наспите добре преди утрешния ден. Няма да сънувате. Няма да имате кошмари.

Докато изричаше всичко това, аз гледах право пред себе си, а когато щракна с пръсти, направих също като другите две. Не вярвам, че психологът забеляза нещо, и се оттеглих в палатката си заедно с останалите.

Вече имах нова информация за обработване, освен кулата. Знаехме, че ролята на психолога е да осигурява баланс и спокойствие в стресови ситуации и че това включва хипнотични внушения. Не можех да я виня, че изпълнява задачата си. Но сега, когато го бях видяла така явно, то ме притесняваше. Едно е да си мислиш, че може да бъдеш подложен на хипноза, съвсем друго е да го преживееш като наблюдател. Какъв ли контрол можеше да упражни тя върху нас? Какво искаше да каже с думите, че ще продължим да мислим за кулата като за конструкция от черупков варовик и камък?

По-важното обаче беше, че сега можех да предположа един от ефектите на спорите: бяха ме направили неподатлива на хипнотичните внушения на психолога. Бяха ме превърнали в нещо като конспиратор срещу нея. Дори целите ѝ да бяха безобидни, усещах чувство на тревожност всеки път, когато си помислех да си призная за имунитета си срещу хипнозата, особено след като това означаваше, че цялото скрито *кондициониране*, изградено по време на обучението ни, също ми влияе все по-малко.

Вече имах не една, а две тайни, а това означаваше, че сигурно и необратимо се отчуждавам от експедицията и нейната цел.

Отчуждението във всичките си форми не беше нещо ново за тези мисии. Разбрах го, когато ми дадоха възможност заедно с другите да гледам видеозапис на интервютата с членовете на единайсетата експедиция. След като било установено, че са се завърнали към предишния си живот, те били поставени под карантина и разпитани за преживяванията им. В повечето случаи семействата им благодарумно

потърсили властите, след като завръщането на близките им се сторило необяснимо или плашещо. Всички открити документи за последните били конфискувани от висшестоящите за проверка и анализ. Беше ни позволено да видим и тази информация.

Интервютата бяха сравнително кратки, като и осемте участници в експедицията разказваха една и съща история: не преживели никакви необичайни феномени в Зона X, не засекли никакви необичайни измервания, не претърпели никакви необичайни вътрешни конфликти. Но след известно време всеки от тях изпитал силно желание да се прибере у дома и предприел действия за това. Никой не можеше да обясни как е преминал обратно границата, нито защо си е отишъл направо у дома, вместо първо да се яви пред висшестоящите. Един по един те просто зарязали експедицията и дневниците си и се понесли към дома. Някак си.

По време на интервютата лицата им бяха дружелюбни, а погледите — прями. Ако думите им звучаха някак равно, то това беше в тон с общото спокойствие, с почти сънното им поведение, с което всички се бяха завърнали, дори дребният жилав мъж, който е бил военният експерт на експедицията и имаше жизнерадостен, енергичен характер. По отношение на емоциите не можех да ги различа един от друг. Имах чувството, че сега всички те гледат света през някакъв воал и говорят с интервюиращите от голяма дистанция във времето и пространството.

Що се отнася до документите, те се оказаха скици на местности в Зона X или кратки описания. Имаше също рисунки на животни или карикатури на членове на експедицията. В един или друг момент всички бяха рисували фара или писали за него. Да се търси скритият смисъл в тези документи, беше все едно да се търси скритият смисъл в естествения свят около нас. Ако имаше такъв, той можеше да бъде активиран само от погледа на гледащия.

По онова време търсех забрава; вирах се в онези празни, анонимни лица, за да намеря дори болезнено познат, безобиден изход. Смърт, при която нямаше да бъде мъртва.

02: ИНТЕГРАЦИЯ

Сутринта се събудих с изострени сетива и дори грапавата кафява кора на боровете и обичайният бръснещ полет на кълвачите ми изглеждаха като малки откровения. Остатъчната умора от петдневния поход до базовия лагер беше изчезнала. Дали това беше страничен ефект от спорите или просто резултат от хубавото напиване? Чувствах се толкова бодра, че не ме интересуваше.

Блаженият ми унес обаче беше прогонен от катастрофални новини. Антропологът си беше отишла, а личните вещи от палатката ѝ — изчезнали. Още по-лошото от моя гледна точка беше, че психологът изглеждаше потресена, сякаш не беше спала. Стоеше с присвити очи и раздухана от вятъра коса. Забелязах засъхнала пръст отстриани на обувките ѝ. Щадеше десния си крак, като че ли го беше ударила.

— Къде е антропологът? — попита геодезистът, докато аз стоях отзад и се опитвах да проумея ситуацията.

„Какво си направила с антрополога?“, бих попитала аз, но знаех, че няма да бъде справедливо. Психологът си беше същата, както преди; фактът, че знаех тайните на фокусите ѝ, не я превръщаше непременно в заплаха.

Психологът направи странно изявление на фона на нарастващата ни паника:

— Снощи разговарях с нея. Това, което е видяла в онази... конструкция, я беше разтревожило дотолкова, че не искаше да продължи участието си в експедицията. Върнала се е у дома. Взела е частичен доклад със себе си, така че висшестоящите ще знаят как напредваме.

Навикът ѝ да пуска тънки усмивки в най-неподходящия момент предизвикваше в мен желание да ѝ ударя шамар.

— Но е оставила екипировката... и оръжието си — обади се геодезистът.

— Взела е само това, от което е имала нужда, така че да остане повече за нас, включително резервен пистолет.

— Смяташ ли, че ще ни трябва резервен пистолет? — попитах я аз.

Наистина ми беше любопитно. В определен смисъл намирах психолога за също толкова интересна загадка, колкото и кулата. Мотивацията ѝ, съображенията ѝ. Защо не използва хипноза сега? Може би някои неща не могат да се внушат или хипнозата губеше сила при повторение, или тя нямаше сила за това след събитията от предната вечер.

— Смятам, че не знаем какво ще ни трябва — отвърна тя. — Но определено нямаше нужда от антрополога, щом не беше в състояние да върши работата си.

Двете с геодезиста я изгледахме. Ръцете на геодезиста бяха скръстени. Бяхме обучени да наблюдаваме внимателно колегите си за признаци на внезапен психичен стрес или дисфункция. Вероятно и тя мислеше същото като мен: сега имахме избор. Можеше да приемем обяснението на психолога за изчезването на антрополога или да го отхвърлим. Ако го отхвърляхме, значи казвахме, че ни лъже, и следователно отхвърляхме и нейния авторитет в критичен момент. Ако се опитахме да проследим пътя към дома с надеждата да настигнем антрополога, за да потвърди версията на психолога... щяхме ли да имаме волята отново да се върнем в базовия лагер?

— Трябва да продължим с изпълнението на плана — заяви психологът. — Трябва да изследваме... кулата.

Думата „кула“ в този контекст звучеше като безсрамна молба за лоялност от моя страна.

Геодезистът се колебаеше, сякаш се бореше с внушението на психолога от предната вечер. Това ме разтревожи в друго отношение. Нямаше да напусна Зона X, преди да опозная кулата. Този факт се беше пропил във всяка моя клетка. Поради това не можех да си представя да изгубя още един член на екипа толкова скоро и да остана сама с психолога. Не и при положение, че не бях сигурна в нея и все още няхах идея за ефекта на спорите.

— Права е — казах аз. — Трябва да продължим мисията. Можем да се справим и без антрополога.

Сериозният поглед на геодезиста обаче ни даваше да разберем, че по-късно пак ще се върнем на въпроса за антрополога. Тя кимна намусено и извърна очи.

Психологът въздъхна от облекчение или изтощение.

— Значи решено — каза тя и заобиколи геодезиста, за да приготви закуска.

Досега закуската винаги се приготвяше от антрополога.

Когато отидохме при кулата, ситуацията отново се промени. Двете с геодезиста си бяхме приготвили леки раници с достатъчно храна и вода, за да прекараме целия ден долу. И двете бяхме взели и оръжията си. И двете бяхме сложили противогазите си, за да се предпазим от спорите, макар че за мен вече беше късно. И двете носехме каски с фиксирани челници.

Психологът обаче застана на тревата преди кулата, малко под нас, и заяви:

— Аз ще стоя тук да пазя.

— От какво? — попитах невярващо аз.

Не желаех да я изпускам от поглед. Исках да поеме риска на разузнаването, а не да стои горе с цялата си власт над нас, произхождаща от тази ѝ позиция.

Геодезистът също не остана доволна. С почти умолителен тон, подсказващ високото ниво на потиснат стрес, тя каза:

— Трябва да дойдеш с нас. По-безопасно е, ако сме трите.

— Но вие трябва да бъдете спокойни, че входът е обезопасен — възрази психологът и зареди пистолета си. Острият стържещ звук отекна по-силно, отколкото очаквах.

Геодезистът стисна по-здраво автомата си, докато кокалчетата ѝ побеляха.

— Трябва да дойдеш с нас.

— Няма *полза от риска* всички да слизаме заедно — каза психологът, а аз долових хипнотична заповедност в интонацията ѝ.

Геодезистът отпусна ръката си върху автомата. Чертите на лицето ѝ някак се размиха за миг.

— Права си — каза тя. — Разбира се, че си права. Напълно логично е.

По гърба ми полазиха тръпки на страх. Вече бяхме две срещу една.

Замислих се за кратко над това, докато премервах погледа на психолога, съсредоточен върху мен. Хрумваха ми все кошмарни, параноични сценарии. Как се връщаме горе, за да открием, че входът е запушен, или психологът ни блъсва долу, докато се изкачваме към откритото небе. Само че едно не се връзваше: тя можеше да ни убие в съня ни всяка нощ от изминалата седмица.

— Не е толкова важно — казах аз след секунда. — Тук горе си също толкова ценна, колкото там долу.

И така, двете с геодезиста заслизахме по стълбите, също като предния ден, под зоркия поглед на психолога.

Първото, което забелязах на площадката, още преди да стигнем по-широкото вито стълбище и да видим надписа на стената, беше, че... кулата *диша*. Кулата *дишаше*, а когато докоснах стените, усетих в тях отзвук от пулс... Не бяха направени от камък, а от *жива тъкан*. Все още бяха празни, но сега излъчваха особена сребристобяла флуоресценция. Светът сякаш се разлюля и аз се отпуснах тежко до стената; в следващия миг геодезистът стоеше до мен и се опитваше да ми помогне да стана. Мисля, че когато най-последно се изправих, цялата треперех. Не знам как да предам значимостта на този миг с думи. Кулата беше живо същество. *Ние се спускахме в жив организъм.*

— Какво има? — чух геодезиста да пита. — Какво се случи?

Аз хванах ръката ѝ и я притиснах до стената.

— Пусни ме!

Тя се опита да се отдръпне, но аз не ѝ позволих.

— Усещаш ли това? Усещаш ли го?

— Какво да усещам? За какво говориш?

Изплаших я, разбира се. Държах се като невменяема.

И въпреки това не отстъпих:

— Вибрация. Някакъв ритъм.

Свалих ръката си от нейната и отстъпих назад.

Тя си пое дълбоко въздух, без да отлепва ръка от стената.

— Не. Може би. Не. Не, нищо.

— Ами стената? От какво е направена?

— От камък, разбира се.

В светлия полукръг на челника ми помръкналото ѝ лице изглеждаше хлътнало, очите ѝ — големи и оградени от тъмнина, а противогазът криеше носа и устата ѝ, сякаш изобщо нямаше такива.

Аз също вдишах дълбоко. Искях да изприказвам всичко: че съм била контаминирана и че психологът ни хипнотизира много повече, отколкото сме подозирали. *Че стените са изградени от жива тъкан.* Но не го направих. Вместо това си стегнах задника, както се изразяваше съпругът ми. Защото щяхме да продължим напред, а геодезистът не виждаше това, което виждах аз, не преживяваше това, което преживявах аз. И не можех да я накарам да го види.

— Забрави — казах. — За секунда се дезориентирах.

— Трябва да се качим горе. Изпадаш в паника.

На всички ни бе обяснено, че в Зона X може да виждаме несъществуващи неща. Тя мислеше, че точно това се случва с мен.

Вдигнах кутийката на колана си.

— Не, не мига. Всичко е наред.

Беше шега — нескопосна, но все пак шега.

— Ти видя нещо, което го няма.

Нямаше да ме пусне току-така.

„А ти не виждаш това, което е там“, помислих си аз, но вместо това казах:

— Може би. Но това не е ли също важно? Не е ли част от всичко останало? От докладването? И нещо, което аз виждам, а ти не, може да се окаже съществено.

Тя претегли довода ми.

— Сега по-добре ли си?

— Отлично — излъгах аз. — Вече не виждам нищо.

Сърцето ми се чувстваше като животно, впримчено в гърдите ми, което се опитва да се измъкне навън. Геодезистът беше обградена от ореол от бяла фосфоресценция от стените. Нищо не избледняваше. Нищо не ме напускаше.

— Тогава ще продължим — реши тя. — Но ми обещавай да ми кажеш, ако отново видиш нещо необичайно.

Помня, че едва не се изсмях. *Необичайно?* Като странен надпис на стената? Думи, изписани от малки колонии същества с неизвестен произход?

— Обещавам — казах аз. — И ти също, нали?

Обърнах нещата, за да я накарам да осъзнае, че същото може да се случи и с нея.

Тя кимна.

— Само не ме докосвай пак, за да не те ударя.

И аз кимнах. Нямах да ѝ хареса да ѝ напомня, че физически съм по-силна от нея.

След това извратено споразумение двете продължихме надолу по стълбите в гърлото на кулата; дълбините ни се разкриваха като във филм на ужасите с такава красота и биоразнообразие, че не можех да възприема всичко. Но се опитвах, както винаги съм се старала от самото начало на кариерата си.

Моят магнит, мястото, за което винаги се сещах, когато ме питаха защо съм станала биолог, беше обраслият басейн в задния двор на къщата под наем, в която израснах. Майка ми беше майстор на ковано желязо и се радваше на известен успех, но твърде много обичаше алкохола и постоянно имаше проблеми с намирането на нови клиенти, докато баща ми, нереализиран счетоводител, специализираше във всякакви схеми за бързо забогатяване, които обикновено не носеха нищо; и двамата като че ли не умееха да се фокусират дълго върху каквото и да било. Понякога имах чувството, че случайно съм попаднала в това семейство.

Родителите ми нямаха нито воля, нито желание да почистят бърбековидния басейн, макар да беше сравнително малък. Скоро след като се нанесохме, тревите по краищата му избуяха. Преобладаваха остриците и други високи растения. Ниските храсти покрай оградата около басейна скриваха телената ѝ мрежа. В пукнатините на плочките по пътеката, обикаляща басейна, растяха мъхове. Нивото на водата бавно се покачваше от дъждовете, а повърхността ѝ ставаше все по-отблъскваща от водораслите. Наоколо постоянно кръжаха водни кончета. Нанесоха се жаби и навсякъде виждах гърчавите, разкривени петна на поповите им лъжички. Водомерки и водни бръмбари превзеха басейна. Вместо да се отърва от сладководния си аквариум, както искаха родителите ми, аз пуснах рибките в басейна и някои от тях оцеляха въпреки шока. Започнаха да наминават местни птици като сиви и бели чапли, привлечени от жабите, рибите и насекомите. Като

по чудо в басейна заживяха и малки костенурки, въпреки че представа си нямах откъде са се взели.

Броени месеци след нанасянето ни басейнът се превърна във функционираща екосистема. Бавно влизах през скърцащата дървена портичка и наблюдавах всичко от ръждивия сгъваем стол в един далечен ъгъл. Вътре в къщата родителите ми се занимаваха с всички банални, объркани неща, с които обикновено се занимаваха хората в човешкия свят, понякога дори шумно. Но аз лесно се потапах в микросвета на басейна. Въпреки силния си и основателен страх от удавяне, обичах да стоя край водата.

Интересът ми неизбежно се подклаждаше от безполезните лекции на притеснените ми родители относно хроничната ми интровертност, сякаш така щяха да ме убедят, че още държат положението в ръце. Подхвърляха ми, че нямам достатъчно (или никакви) приятели. Че не полагам усилия. Че мога да изкарвам пари с почасова работа. Но когато няколко пъти им напомних, че ми се налага да се крия от хулиганите на дъното на ямите в пустеещите полета зад училище, те нямаха отговор. Нито когато един ден „без причина“ забих кроше в лицето на една съученичка, която ми каза „здрости“ на опашката в столовата.

И така, ние продължавахме да си живеем, затворени в различните си императиви. Те имаха техния си живот, аз — моя. Най-много ми харесваше да се преструвам на биолог, а когато се преструваш, често се превръщаш в това, на което подражаваш. Или в неложно копие, погледнато от разстояние. Записвах наблюденията си за басейна в няколко дневника. Разпознавах всички жаби — Старият трътльо беше толкова различен от Грозния скокльо, знаех през кой месец мога да очаквам тревата да започне да бъка от техните малки. Знаех кои чапли са тук по цяла година и кои мигрират. Бръмбарите и водните кончета бяха по-трудни за разпознаване и по-мъчно можех да се досетя за начина им на живот, но въпреки всичко усърдно се стараех да ги разбера. Упорито избягвах всички учебници по екология и биология: исках да открия сама информацията.

Ако останеше на мен — единствено дете и спец в приложенията на самотата — наблюденията ми върху този миниатюрен рай можеха да продължат вечно. Дори монтирах водоустойчива светкавица на водоустойчив фотоапарат, който планирах да потопя под тъмната

повърхност, за да направя снимки с помощта на дълъг кабел, свързан с копчето му. Нямам представа дали щеше да стане нещо, защото изведнъж изгубих лукса на времето. Късметът ни изневери и вече не можехме да си позволяваме наема. Преместихме се в малък апартамент, претъпкан с картините на майка ми, които до една ми приличаха на тапети. Тревогите ми за басейна се превърнаха в една от големите травми в живота ми. Дали новите собственици щяха да забележат красотата и да разберат колко важно е да го оставят така, както си е, или щяха да го унищожат и да подложат обитателите му на безсмислено клане в името на истинските функции на басейна?

Така и не разбрах — не можах да се насиля да отида там, въпреки че никога не забравих богатството на това място. Единственото, което можех да правя, беше да гледам напред и да прилагам всичко, което бях научила от наблюденията си. За добро или зло, никога не поглеждах назад. Ако финансирането на някой проект свършеше или местността, която изучавахме, бъдеше купена за застрояване, никога не се връщах там. Има смърт, която не бива да се очаква да преживяваме повторно, връзки, които са толкова дълбоки, че когато се прекъснат, усещаш как се къса нещо в теб самия.

Докато слизахме в кулата, за първи път от много време насам отново усетих тръпката на откривателство, която помнех от дете. И очаквах скъсването.

„Там, където се крие душацият плод от ръката на грешника, ще раздам семената на мъртвите, за да споделя с червеите, които...“

Пред очите ни се разкриваха стъпалата — белите спираловидни зъби на невъобразим звяр, и ние продължавахме да слизаме, защото не виждахме друг избор. От време на време завиждах на геодезиста за ограничения ѝ поглед. Вече знаех защо психологът ни е взела под крилото си и се чудех как го понася, след като няма кой да защити нея от... каквото и да било.

Отначало бяха „само“ думите и това беше достатъчно. Появяваха се винаги на едно и също ниво от лявата страна на стената и известно време се стараех да ги записвам, но те бяха много и усетът ми за тях се появяваше и изчезваше. Опитът да проследя смисъла им приличаше на измамна следа. Това беше едно от споразуменията, до които двете с геодезиста стигнахме веднага: да документираме физичния вид на думите, но да се върнем друг ден, за да заснемем дългото, безкрайно изречение:

„... да споделя с червеите, които се събират в мрака и заобиколя света със силата на живота и докато от сумрачните коридори на други места форми, които никога не биха могли да съществуват, се гърчат за нетърпението на малцина нивга невидели онова, което би могло да бъде...“

Чувството на тревожност, че пренебрегваме зловещия смисъл на думите, беше осезаемо. Отразяваше се на собствените ни изречения, когато говорехме помежду си, докато се опитвахме да определим биологичната действителност на това, което виждахме. Кое и двете виждахме, защото психологът или искаше да видим думите и начина, по който са написани, или потискането на физическата реалност на стените на кулата беше монументална и изтощителна задача.

Изпитахме и други неща заедно по време на първоначалното ни спускане в тъмнината: въздухът стана по-хладен, но влажен, а с падането на температурите се усети и лека сладост, като на разреден нектар. И двете видяхме мъничките раковидни същества, които живееха сред думите. Таваните бяха по-високи, отколкото очаквахме, а на светлината на челниците ни, когато погледнахме нагоре, геодезистът съзря лъщящите, виещи се следи на охлювите и плужеците. Таванът беше осеян и с малки туфи мъх и лишей, както и с дребни, дългокраки, прозрачни твари, които демонстрираха забележителна сила на опън и напомняха на пещерни скариди на кокили.

Имаше и други неща, които само аз виждах. Стените, които едва-едва се повдигаха и спускаха, докато кулата дишаше. Цветовете на думите, които се променяха вълнистообразно, като пулсиране на сепия.

Призракът на предишни думи, написани със същия наклонен шрифт, който витаеше на седем-осем сантиметра над и под сегашните. Тези слоеве образуваха воден знак, защото бяха само белег върху стената, бледозелено или лилаво загатване, че тук някога е имало изпъкнали букви. Повечето като че ли повтаряха основната нишка, но някои се различаваха.

Известно време, докато геодезистът правеше снимки на живия надпис, аз четях думите фантоми, за да видя по какво се отличават. Беше трудно да ги разчета — имаше няколко припокриващи се нишки, които започваха, спираха и отново започваха. Лесно губех следите на отделните думи и фрази. Броят на призрочните надписи подсказваше, че кулата-същество правеше това отдавна... въпреки че при липсата на каквато и да било представа за дължината на всеки „цикъл“, не можех да дам дори приблизителна оценка в години.

Посланията на стената имаха и още един елемент. Не бях сигурна дали геодезистът го вижда. Реших да я пробвам.

— Разпознаваш ли това? — попитах я аз, като посочих една преплитаща се дантела. Отначало дори аз не я бях възприела като модел, но после забелязах, че покрива стената от нивото непосредствено под призрочните надписи до горния им край, а основната ѝ нишка минаваше горе-долу през средата им. Смътно напомняше на скорпиони, навързани един за друг, които се надигат, само за да се включат отново в низа. Не знаех даже дали виждам език като такъв. Можеше да е просто декорация.

За голямо мое облекчение, и тя го виждаше.

— Не, не го разпознавам. Но не съм и специалист.

Обзе ме раздразнение, но не към нея. Мозъкът ми не беше подходящ за тази задача, нейният — също. Имахме нужда от лингвист. Ние можехме да гледаме тези плетеници цяла вечност, но най-оригиналната мисъл, която щеше да ми хрумне, беше, че напомнят на острите разклонения на твърд корал. На геодезиста може би ѝ приличаха на притоци на широка река.

В крайна сметка обаче успях да реконструирам фрагменти от няколко варианта. „*Защо да търся покой докато в света съществува зло*“, „*Божията любов ще огрее всеки, който разбира границите на издръжливостта, и той ще бъде простен*“, „*Избрани да служат на по-висша сила*“. Ако основната нишка беше мрачна, непонятна

проповед, то фрагментите споделяха същата цел, но без приповдигнатия синтаксис.

Дали не идваха от по-дълги разкази, може би от членове на предишни експедиции? Но ако беше така, каква беше целта им? И от колко години стояха тук?

Всички тези въпроси щяха да почакаат, докато излезем отново на светло. Механично, като голем, само снимах ключовите фрази, макар геодезистът да си мислеше, че правя снимки на празната стена или на гъбите на основните думи под страничен ъгъл, за да се дистанцирам от мислите си за различните варианти. Основният надпис продължаваше и продължаваше да ме изпълва с безпокойство: „... в черната вода под слънцето греещо среднощ плодовете ще узреят и в мрака на златното ще се пукнат за да разкрият откровението на фаталната мекота в земята...“

Тези думи някак ме смазваха. Взимах проби, но със свито сърце. Пълнех стъклените епруветки с мънички останки, които взимах с пинсети... но какво ли щяха да ми кажат те? Предчувствах, че няма да е много. Понякога усещаш, че микроскопът няма да ти покаже истината за нещата. Скоро звукът от пулса, носещ се от стените, стана толкова силен, че избрах момент, в който геодезистът гледаше в друга посока, и спрях да си сложа тапи в ушите, за да го заглуша. С противогази и полуглухи по различни причини, двете продължихме да слизаме надолу.

Трябваше аз да забележа промяната, не тя. Но след около час геодезистът спря на стъпалата под мен.

— Струва ли ти се, че думите на стените стават... по-свежи?

— По-свежи ли?

— По-нови.

Зяпнах. Бях привикнала към ситуацията и бях направила всичко възможно да бъда безпристрастен наблюдател, който само описва детайлите. Ала усетих как тази трудно извоювана дистанция се стопява.

— Би ли изключила челника си? — предложих аз и направих същото.

Геодезистът се поколеба. След предишната ми проява на импулсивност щеше да ѝ бъде нужно известно време, докато отново ми се довери. Не с онова доверие, което води до необмислено подчиняване на молбата да потънем в пълен мрак. Но въпреки всичко тя го направи. Истината е, че нарочно бях оставила пистолета си в кобура на колана си и тя можеше за миг да ме отстрани с автомата си, като само с едно движение дръпне ремъка му и го свали от рамото си. В това предчувствие за насилие нямаше нищо рационално, но се появи от само себе си, сякаш пъхнато в главата ми от външни сили.

В тъмнината пулсът на кулата продължаваше да бие в тъпанчетата ми, а буквите и думите се полюшваха от трептенето на дишащите стени. Видях, че думите наистина изглеждат по-активни, цветовете — по-ярки, а пулсирането — по-силно, отколкото си го спомнях на горните нива. Ефектът беше по-забележим, отколкото ако бяха написани с мастило и писалка. *Ярката, влажна лъскавина на новото.*

Застанали на това невъзможно място, изпреварих геодезиста, за да бъде твърдението мое:

— Нещо под нас пише тези думи. Нещо под нас може би продължава да ги пише и сега.

Изследвахме организъм, който може би съдържаше втори загадъчен организъм, който използваше други организми, за да напише думите на стената. На този фон обраслият басейн от детството ми изглеждаше обикновен и едномерен.

Включихме отново челниците. В очите на геодезиста видях страх, но и странна решителност. Нямам представа какво виждаше тя в мен.

— Защо каза нещо? — попита тя.

Не разбирах.

— Защо каза „нещо“, а не „някой“? Не може ли да е „някой“?

Аз само свих рамене.

— Вземи си пистолета — каза тя с нотка на отвращение в гласа, прикриващо по-дълбока емоция.

Подчиних се, защото ми беше все едно. Но с пистолета в ръка се чувствах тромава и не на място, като че ли това не беше правилната реакция на сложната същност на това, срещу което се бяхме изправили.

Ако до този момент аз водех, сега като че ли си сменихме ролите, а с това се промени и характерът на разузнаването. Очевидно бяхме установили нов протокол. Спряхме да документираме думите и организмите на стената. Говорехме много по-бързо, съсредоточени върху тълкуването на мрака пред себе си. Шепнехме, сякаш някой можеше да ни чуе. Аз вървах напред, а геодезистът ме покриваше отзад, докато стигнахме до завоите. Там тя мина напред, а аз я последвах. В нито един момент не споменахме за връщане. Психологът, която ни пазеше горе, можеше да е на хиляди километри от нас. Ние бяхме заредени с нервната енергия на съзнанието, че долу може би ни чака някакъв отговор. Жив, дишащ отговор.

Поне *може би* геодезистът мислеше така. Тя не можеше да почувства или чуе пулса на стените. Но докато слизахме надолу, дори аз не можех да видя автора на тези думи в съзнанието си. Виждах само онова, което бях съзряла, когато се бях обърнала към границата на път за базовия лагер: трептяща и мъглява бяла празнота. Но знаех, че вероятно не е човек.

Защо? По много разумна причина — която най-после и геодезистът забеляза след още дващест минути.

— Появи се нещо на земята — каза тя.

Да, на земята имаше нещо. От дълго време насам стълбището беше покрито с някаква утайка. Не се бях спирала да я огледам, понеже не исках да нервирам геодезиста — не бях сигурна дали тя ще я види. Утайката покриваше стъпалата от лявата стена до около шейсет сантиметра разстояние от дясната. Това означаваше, че запълваше около два и петдесет — два и седемдесет метра.

— Виждам го — отвърнах аз, без да обръщам внимание на треперещия ѝ пръст.

Коленичих и насочих челника си към по-горните стъпала зад гърба си. Геодезистът се приближи и погледна през рамото ми. Утайката искреше като златна и беше осеяна с пръски с цвета на засъхнала кръв. Изглеждаше частично отразителна. Натиснах я с химикалката си.

— Малко лепкава, като тиня — казах аз. — Около сантиметър дълбока.

Общото ми впечатление беше, че нещо се плъзга надолу по стъпалата.

— Ами тези белези? — попита геодезистът, като се наведе напред и посочи отново. Шепнеше, което ми се струваше безполезно, а гласът ѝ беше леко сподавен. Ала установих, че всеки път, когато забележех паника в нея, аз се чувствах по-спокойна.

Разгледах белезите. Може би се плъзгаха или влачеха, но достатъчно бавно, за да разкрият още повече в утайката след себе си. Белезите, които тя ми посочи, бяха овални, около трийсет сантиметра дължина и петнайсет ширина. Бяха разлети върху стъпалата, шест на брой в две редици. Резките във формите напомняха на следи, оставени от власинки, простиращи се до седем-осем сантиметра, преди да свършат с кръгове или възли. На два-сет-трийсет сантиметра вътре в тези следи имаше две ограждащи линии, които образуваха неправилен двоен кръг. Той се извиваше навън и навътре като подгъв на пола. След него имаше едва забележими индикатори за още „вълни“, сякаш оставени от сила, произлизаща от някакво централно тяло. Напомняше най-много на линиите по пясъка, които вълните оставят при отлив. Само дето тук нещо беше размило тези линии и те бяха размазани като рисунки с въглен.

Това откритие ме заплени. Не можех да откъсна поглед от следата и белезите от власинките. Мислех си, че такава същество би могло да коригира наклона на стълбите, също както геостабилизиращата камера би коригирала неравностите по пътя.

— Виждала ли си подобно нещо? — попита геодезистът.

— Не. — С усилие преглътнах по-язвителния си отговор. — Не, никога.

Някои трилобити, охлюви и червеи оставяха сравнително прости, но смътно сходни следи. Бях уверена, че никой в света отвън не бе виждал толкова сложни или мащабни следи.

— Ами *това*?

Геодезистът посочи едно стъпало малко по-нагоре.

Осветих го и видях нещо като отпечатък от обувка в утайката.

— Просто някоя от нашите обувки.

Толкова обикновено. Толкова скучно.

Светлината на челника ѝ потрепери, когато тя поклати глава.

— Не. Виж.

Посочи моите и своите стъпки. Онзи отпечатък беше различен и се изкачваше нагоре по стълбите.

— Права си — съгласих се аз. — Това е друг човек, който е бил тук не много отдавна.

Геодезистът започна да ругае.

В онзи момент не ни хрумна да потърсим още следи от обувки.

Според записите, които ни бяха показали, първата експедиция не беше докладвала нищо необичайно в Зона X — само за празна, девствена пустош. Втората експедиция така и не се завърнала и не оставила почти никакви следи за следващата. Третата експедиция била съставена от индивиди с нелечими болести, на които оставали броени месеци нормален живот. Ако не се върнели, значи били преминали по-остра и сурова граница. Но когато те наистина не се завърнали и участта им станала известна, експедициите били прекратени за известно време. Когато отново започнали, в тях се включвали доброволци, които поне отчасти били запознати с действителния риск. Оттогава насам е имало и повече, и по-малко успешни мисии.

Единайсетата експедиция била много трудна... и особено лично за мен поради един факт, за който не бях откровена до момента. Нещо, което си спестих.

Съпругът ми участваше като медик в тази експедиция. Той никога не е искал да работи като лекар, а само в спешната медицина. „От онези, които правят триажа на място“, по собствените му думи. Беше привлечен за Зона X от свой приятел, който го помнеше от съвместната им работа за военноморските сили, преди мъжът ми да се прехвърли към линейките. Отначало той не каза „да“, не беше сигурен, но с времето го убедиха. Това породило доста кавги помежду ни, въпреки че така или иначе си имахме много затруднения.

Знам, че всеки би могъл да открие тази информация, но се надявам, че докато четете този разказ, ме намирате за надежден, обективен свидетел. Не някой, който е пожелал да отиде в Зона X поради някакво друго събитие, несвързано с целта на експедициите. И в определен смисъл това е точно така; участието на съпруга ми в друга експедиция в много отношения няма връзка с моите мотиви да се кандидатирам.

Но как можех да не бъда засегната от Зона X, дори само чрез него? Една вечер, докато лежах сама в леглото си, около година след

като той пое към границата, чух, че в кухнята има някой. Въръжена с бейзболна бухалка, излязох от стаята и включих всички лампи в къщата. Открих мъжа си до хладилника, още в експедиционните си дрехи, да пие мляко, докато не потече по брадичката и врата му. Тъпчеше се свирепо с остатъци, все едно не се бе хранил, както трябва, от месеци.

Аз занемях. Гледах го, сякаш беше мираж; сякаш ако помръднеш или кажеш нещо, щеше да изчезне.

Седнахме в дневната — той на дивана, аз на един стол срещу него. Трябваше ми известно разстояние от това внезапно привидение. Той не си спомняше как е напуснал Зона Х, нито как се е прибрал къщи. Имаше съвсем смътни спомени за самата експедиция. Излъчваше странно спокойствие, нарушавано само от далечно чувство на паника, когато го питах какво е станало и той осъзнаваше, че тази амнезия не е естествена. Явно бяха изчезнали всички спомени за разпадането на брака ни, което беше започнало много преди споровете ни относно заминаването му. Сега в себе си таеше същата дистанция, за която явно и неявно ме бе обвинявал толкова пъти в миналото.

След малко изгубих търпение. Накарах го да си вземе душ, а после го заведох в спалнята, свалих дрехите му и го любих, като аз бях отгоре. Опитвах се да си върна останките от мъжа, когото помнех, онзи, който, за разлика от мен, беше открит, пламенен и вечно искаше да бъде полезен. Мъжът, който беше страстен яхтсмен и всяка година отиваше на двуседмично плаване с приятели. Сега не откривах никое от тези неща у него.

През цялото време, докато беше в мен, гледаше нагоре към лицето ми с изражение, което ми казваше, че ме помни, но сякаш в мъгла. Това го правеше по-реален, позволяваше ми да се преструвам.

Но само за кратко. Той се върна в живота ми само за двацет и четири часа. На следващата вечер дойдоха да го отведат, а след като преминах през дългия, досаден процес на проверки по сигурността, продължих да го посещавам в института за наблюдение чак до края. В онова антисептично място, на което го изследваха и безуспешно се опитваха да пробият спокойствието и амнезията му. Той ме посрещаше като стар приятел, като котва, която може да му помогне да проумее съществуването си, но не и като любовница. Признавам, че ходех там, защото хранех надежда, че у него все още е останала искрица от

човека, когото някога познавах. Ала така и не я открих. Дори в деня, в който ми казаха, че са му открили неподлежащ на операция рак, обхванал цялото му тяло, съпругът ми ме гледаше с леко озадачено изражение на лицето.

Осем месеца по-късно той почина. През цялото време не успях нито веднъж да проникна зад маската, да открия мъжа, когото помнех. Нито при личното си общуване с него, нито в интервютата, които даваше заедно с другите членове на експедицията. Между другото, всички умряха от рак.

Каквото и да се бе случило в Зона X, той не се върна оттам. Не и наистина.

Спускахме се все по-надолу в тъмнината. Длъжна бях да се запитам дали съпругът ми бе преживял тези неща. Не знаех как заразяването ми променя нещата. По неговия път ли вървах или той беше намерил нещо съвсем различно? Ако беше нещо подобно, дали реакциите му са били като моите и как са повлияли на хода на събитията?

Тинята ставаше все по-гъста и вече виждахме, че червените петна са живи организми, отделяни от онова, което се криеше под нас, защото се гърчеха в лепкавия пласт по земята. Цветът на субстанцията се беше усилил и сега приличаше на искрящ златен килим, постлан за нас по пътя ни към странен, великолепен бал.

— Да се връщаме ли? — питаше от време на време някоя от нас.

— Да отидем до следващия завой — отвърщаше другата. — Още малко и се връщаме.

Това беше изпитание за крехкото ни доверие. Изпитание за любопитството и увлечението ни, които вървяха ръка за ръка със страха ни. Изпитание за склонността ни към невежеството или риска. Усещането за обувките ни при внимателните ни стъпки в гъстата течност, начинът, по който лепкавостта ѝ ни дърпаше, въпреки че съумявахме да се движим напред, постепенно щяха да се превърнат в инерция, знаехме това. Ако упорствахме твърде много.

Но после геодезистът сви зад следващия ъгъл, изведнъж отскочи назад и ме избута нагоре по стъпалата, а аз не ѝ се противопоставих.

— На стъпалата долу има нещо — прошепна тя в ухото ми. —
Нещо като тяло или човек.

Реших да не ѝ напомням, че тялото може да бъде човек.

— Пише ли думи по стената?

— Не, свлечено е до нея. Само бегло го зърнах.

Дишаше учестено и плитко в противогаза.

— Мъж или жена?

— *Стори ми се*, че е човек — каза тя, все едно не бе чула въпроса ми. — *Стори ми се*, че е човек. Така ми се стори.

Телата бяха едно, а срещата с чудовище — съвсем друго. Никое обучение не може да те подготви за това.

И все пак не можехме да се качим обратно и да излезем от кулата, без да изследваме тази нова загадка. Не можехме. Хванах я за раменете и я накарах да ме погледне.

— Каза, че прилича на човек, седнал до стената. Значи не е това, което проследяваме. Трябва да е свързано с другия отпечатък от обувка. Знаеш, че е така. Можем да рискуваме да го погледнем, а после ще се качим горе. Обещавам ти, че каквото и да открием, няма да продължаваме по-надолу.

Геодезистът кимна. Мисълта, че това е всичко, че няма да слизаме по-дълбоко, беше достатъчна да я успокои. *Само още малко и скоро ще видиш слънцето.*

Отново заслизахме надолу. Стъпалата тук изглеждаха особено хлъзгави, макар че може да е било и заради треперенето ни. Вървахме бавно, като се подпирахме на празната плоча на дясната стена, за да не изгубим равновесие. Кулата беше тиха, притаила дъх, а пулсът ѝ внезапно се забави и стана много по-далечен, или пък аз не го чувах заради бучащата кръв в ушите ми.

Свих зад ъгъла и видях фигурата. Насочих челника си към нея. Ако се бях поколебала и секунда повече, нямаше да имам куража да го направя. Това беше тялото на антрополога, отпуснато до лявата стена. Ръцете ѝ бяха положени в скута, главата ѝ беше наведена, сякаш за молитва, а от устата ѝ изтичаше нещо зелено. Дрехите ѝ изглеждаха странно размазани и неясни. От тялото ѝ се излъчваше бледо, едва доловимо златисто сияние. Предполагах, че геодезистът изобщо не го вижда. Нямаше сценарий, в който да можех да си представя, че антропологът е жива. Единствената ми мисъл бе, че *психологът ни е*

излъгала, и изведнъж присъствието ѝ далеч над нас, на входа на кулата, ме притисна с непоносима сила.

Вдигнах ръка към геодезиста в знак да остане на мястото си и пристъпих напред, насочила челника си в тъмнината. Заобиколих антрополога, продължих малко напред, за да се уверя, че стълбището надолу е празно, и бързо се върнах при нея.

— Стой на пост, докато аз огледам тялото — наредих на геодезиста.

Не ѝ казах, че съм усетила слабо ехо от нещо, което бавно се движи много по-надолу от нас.

— Тяло ли е? — попита тя.

Може би беше очаквала нещо доста по-странно. Може би си бе мислила, че фигурата само спи.

— Тялото на антрополога — отвърнах аз и видях как се напрягат раменете ѝ, като осмисли информацията.

Без да каже и дума повече, тя ме заобиколи и застана до тялото, насочила автоматата си към тъмнината.

Аз внимателно коленичих до антрополога. От лицето ѝ не бе останало много, а по остатъците от кожата ѝ имаше следи от изгаряне. От счупената ѝ челюст, която изглеждаше така, сякаш някой я е отворил с един брутален удар, се изливаше поток от зелена пепел, образуваща купчинка върху гърдите ѝ. По ръцете ѝ, отпуснати в скута, нямаше останала кожа — само тънки, прозирни нишки и още белези от изгаряне. Краката ѝ бяха като залепнали един за друг и полустопени, едната ѝ обувка липсваше, а другата беше захвърлена до стената. Наоколо бяха разпилени част от същите епруветки за проби, които носех и аз. Строшената ѝ черна кутийка лежеше на няколко крачки от тялото.

— Какво е станало с нея? — прошепна геодезистът.

Тя стоеше на пост и хвърляше бързи, нервни погледи към мен, сякаш каквото и да се бе случило, то още не е свършило. Като че ли очакваше антропологът да оживее в страховита форма.

Не ѝ отговорих. Единственото, което можех да кажа, беше „Не знам“ — изречение, което започваше да се превръща в нещо като свидетел на нашето невежество или некомпетентност. Или и двете.

Насочих светлината на челника си към стената над антрополога. На около метър надписът ставаше хаотичен, скачаше нагоре и се

спускаше, преди пак да се уравни...

„сенките на бездната са като листцата на чудовищно цвете, което ще разцъфне в черепа и ще разшири съзнанието отвъд поносимото за всеки човек...“

— Мисля, че е прекъснала създателя на надписа.

— И той ѝ е причинил това?

Гласът ѝ прозвуча така, сякаш ме молеше да намеря някакво друго обяснение.

Не можех да ѝ го дам, затова не отговорих, а се върнах към наблюденията си под зоркия ѝ поглед. Биологът не е детектив, но аз започнах да мисля като такъв. Огледах земята от всички страни, като идентифицирах първо собствените си стъпки, после тези на геодезиста. Бяхме размазали другите стъпки, но следите им още личаха. Преди всичко, онова *нещо* — каквото и да се надяваше геодезистът, не можех да мисля за него като за човек — явно беше изпаднало в някаква ярост. Вместо гладките плавни следи, тинестата утайка тук приличаше на водовъртеж по часовниковата стрелка, а следите от „крака“, както мислено ги наричах, се издължаваха и стесняваха от внезапната промяна. Но на върха на този водовъртеж отново се виждаха отпечатъци от обувки. Взех едната обувка на антрополога, като внимавах да не навлизам в зоната на веществените доказателства. Стъпките в средата на водовъртежа се оказаха наистина нейни и ги проследих покрай дясната стена, сякаш я беше прегръщала.

В съзнанието ми започна да се оформя картина. Антропологът беше слязла в мрака, за да наблюдава създателя на надписа. Блестящите стъклени епруветки около тялото ме караха да мисля, че се е надявала да вземе проби. Колко безразсъдно и неразумно! Да поеме такъв риск! А не ми изглеждаше нито импулсивна, нито смела. Останах там още секунда, а после се върнах назад по следите по стълбите, като за ужас на геодезиста, ѝ дадох знак да остане на мястото си. Може би ако имаше по какво да стреля, щеше да се чувства по-спокойна, но разполагахме единствено с това, което раждаше въображението ни.

Десетина стъпала по-нагоре, точно там, откъдето за последно се виждаше мъртвото тяло, открих два чифта стъпки, обърнати един срещу друг. Едните бяха на антрополога. Другите не бяха нито моите, нито на геодезиста.

Нещата дойдоха на мястото си и изведнъж видях всичко в главата си. Психологът събужда антрополога посред нощ, хипнотизира я и двете заедно слизат до това място в кулата. Тук психологът дава заповед на хипнотизирания антрополог, заповед, за която сигурно е знаела, че се равнява на убийство, и антропологът отива право при нещото, което пише думите на стената, опитва се да вземе проба и загива, вероятно мъчително. Психологът побягва. И да, надолу липсваха следи от нейните обувки.

Съжаление или емпатия изпитвах към антрополога? Слаба, хваната в капан, без възможност за избор.

Геодезистът ме чакаше нетърпеливо.

— Какво намери?

— Имало е друг човек с антрополога.

Изложих ѝ теорията си.

— Но защо ѝ е било на психолога да го прави? — попита тя. — Нали бездруго всички щяхме да дойдем тук на сутринта?

Имах чувството, че я гледам от хиляди километри разстояние.

— Нямам представа. Но тя хипнотизира всички ни, и не само, за да ни успокои. Може би експедицията има различна цел от това, което са казали на нас.

— Хипноза. — Повтори думата, като че беше безсмислена. — Откъде знаеш? За хипнозата?

Геодезистът негодуваше — срещу мен или срещу теорията, не знаех, но я разбирах.

— Защото по някакъв начин станах неподатлива за нея. Тя те хипнотизира днес, преди да слезем тук, за да се увери, че ще изпълниш дълга си. Видях я как го прави.

Искаше ми се да призная, да ѝ кажа как съм станала неподатлива на хипнозата, но бях убедена, че това ще бъде грешка.

— И ти не направи нищо? Ако е вярно?

Поне обмисляше възможността да ми повярва. Може би в съзнанието ѝ все пак беше останал някакъв остатък, някакъв мъглив спомен от случилото се.

— Не исках психологът да знае, че не може да ме хипнотизира. Освен това, аз исках да сляза в кулата.

Геодезистът помисли за секунда.

— Можеш да ми вярваш или да не ми вярваш — продължих аз, — но едно трябва да повярваш: когато се качим обратно горе, трябва да бъдем готови за всичко. Може да се наложи да вържем или убием психолога, защото не знаем какво е намислила. И аз трябва да се кача първа, защото тя не може да ми повлияе. А ти си сложи тези. Може да ти помогнат срещу хипнотичното внушение. — И аз ѝ подадох резервните си тапи за уши.

Тя колебливо ги взе.

— Не. Ще се качим заедно, едновременно.

— Това няма да бъде благоразумно — възразих аз.

— Не ме интересува. Никъде няма да ходиш без мен. Няма да те чакам в тъмнината да оправиш всичко.

— Добре — отвърнах аз след кратък размисъл. — Но ако видя, че иска да те принуждава против волята ти, ще трябва да я спра.

Или поне да се опитам.

— Ако си права. Ако казваш истината.

— Казвам ти истината.

— Ами тялото?

Значеше ли това, че сме се разбрали? Надявах се да е така. Или тя щеше да се опита да ме обезоръжи по пътя нагоре. Може би психологът вече я беше подготвила и за това.

— Ще оставим антрополога тук. Не можем да я носим, а и не знаем какви контаминанти бихме изнесли с тялото ѝ.

Геодезистът кимна. Поне не беше сантиментална. И двете знаехме, че в това тяло не е останало нищо от антрополога. Правех всичко възможно да не мисля за последните мигове от живота на антрополога и за ужаса, с който е продължавала да се опитва да изпълни задачата си по чужда воля, макар това да е значело сигурна смърт. *Какво ли беше видяла? В какво ли са били вперени очите ѝ, преди всичко да потъне в мрак?*

Преди да тръгнем нагоре, взех една от епруветките, разпилени около тялото. Вътре имаше следа от някаква гъста, напомняща на плът субстанция, излъчваща тъмнорозово сияние. Може би все пак беше успяла да вземе полезна проба преди края.

Докато се изкачвахме към светлината, с всички сили се опитвах да се разсея. Припомнях си отново и отново обучението си и търсех следа, къс информация, който да ме наведе на някакво прозрение за откритията ни. Но не намирах нищичко и можех само да се чудя на собствената си наивност да вярвам, че изобщо са ми казали нещо полезно. Както винаги, акцентът падаше върху собствените ни способности и познания. Колкото пъти се връщах назад, съзирах почти нарочно намерение да скрият информация и да ни заблудят, маскирано като загриженост да не ни уплашат или стресират.

Първото заблуждение беше картата, защото какво друго е една карта, освен начин да се подчертаят едни неща, а други да се направят невидими? Постоянно ни връщаха към картата, караха ни да запомняме детайли от нея. Инструкторът, чието име така и не разбрахме, шест дълги месеца набиваше в главите ни местоположението на фара спрямо базовия лагер и разстоянията между разрушените постройки. Километрите брегова ивица, които трябваше да изследваме. Почти винаги в контекста на фара, не на базовия лагер. Така свикнахме с тази карта, нейните измерения и мисълта за съдържанието ѝ, че не ни хрумваше да питаме защо и дори какво.

Защо тази част от бреговата ивица? Какво може да има във фара? Защо лагерът беше и винаги е бил разположен в гората, далеч от фара, но сравнително близо до кулата (която, естествено, не съществуваше на картата)? Какво имаше извън картата? Сега, когато знаех колко хипноза се използва върху нас, осъзнавах, че самото фокусиране върху картата ни е било внушено. Че ако не задавахме въпроси, това също е било програмирано. Че фарът, символичен или реален, може да е бил подсъзнателен тригер за хипнотично внушение или епицентърът на всичко, което се бе разпространило и превърнало в Зона X.

Моето обучение върху екологията на това място също бе имало този заслепяващ ефект. Бях прекарала повечето време в запознаване с естествените преходни екосистеми, с флората, фауната и кръстосаното опрашване, които бих могла да очаквам да намеря тук. Но освен това настойчиво ми бяха припомнени знания за гъбите и лишейте, които сега, в светлината на думите върху стената, изпъкваша в съзнанието ми

като действителната цел на цялото обучение. Ако картата е имала за цел само да отклонява вниманието ни, то обучението по екология е трябвало истински да ме подготви. Освен ако не ме хващаше параноя. Но ако не беше параноя, това значеше, че те са знаели за кулата, може би винаги са знаели за нея.

Подозренията ми продължаваха да нарастват. Бяха ни подложили на сурово обучение по оцеляване и боравене с оръжия, толкова сурово, че повечето вечери веднага заспивахме в отделните си стаи. Дори в малкото случаи, когато тренирахме заедно, бяхме разделени. На втория месец ни взеха имената. Единствените имена бяха на нещата в Зона X, и то само с най-общ етикет. Това също отвличаше вниманието ни от задаването на определени въпроси, до които можехме да достигнем, само ако знаехме конкретни детайли. Но *правилните* детайли, не като това, че в Зона X има шест вида отровни змии. Може би звучеше твърде пресилено, но не бях в настроение да отхвърлям дори най-невероятните сценарии.

Докато дойде време да пресечем границата, знаехме всичко... и не знаехме нищо.

Когато излязохме навън, психологът не беше там. Премигвахме срещу светлината и вдишвахме свежия въздух със свалени противогази. Бяхме готови за почти всякакви сценарии, но не и за отсъствието на психолога. За известно време това ни накара да се чувстваме така, сякаш се носим свободно и без посока в този обичаен ден, под яркото синьо небе, сред дългите сенки на дърветата. Извадих тапите от ушите си и открих, че вече не чувам пулса на кулата. За ума беше пълна загадка как е възможно това, което видяхме долу, да съществува едновременно със света горе. Като че ли се бяхме издигнали прекалено бързо от дълбоко гмуркане в морето, но вместо декомпресионна болест, ни следваха спомените за съществата, които бяхме видели. Продължавахме да издирваме психолога в околностите, убедени, че се крие. Донякъде се надявахме да я намерим, защото тя без съмнение имаше обяснение. След известно време стана патологично да претърсваме един и същ район около кулата, но почти час не можехме да намерим начин да спрем.

Накрая не можех повече да отричам истината.

— Няма я.

— Може би се е върнала в базовия лагер — предположи геодезистът.

— Ще се съгласиш ли, че отсъствието ѝ е признак на вина?

Тя се изплю в тревата и внимателно ме изгледа.

— Не, няма. Може да ѝ се е случило нещо. Може да ѝ се е наложило да се върне в лагера.

— Видя следите. Видя тялото.

Геодезистът посочи с автомата си.

— Хайде просто да отидем в лагера.

Не можех да кажа какво си мисли. Не знаех дали се е обърнала срещу мен или просто е предпазлива. При всяко положение излизането на повърхността ѝ бе вдъхнало дързост, а за мен беше по-добре да бъде несигурна.

Но когато стигнахме до базовия лагер, решителността на геодезиста пак я напусна. Психологът не беше и там. И не само това, но беше взела половината от провизиите ни и повечето оръжия. Или ги беше заровила някъде. Сега поне знаехме със сигурност, че е жива.

Трябва да разберете как се чувствах в онзи момент и как сигурно се чувстваше геодезистът — ние бяхме учени, свикнали да наблюдаваме природните явления или резултатите от човешката дейност. Не бяхме подготвени да се сблъскваме със свръхестественото, както изглеждаше. В необичайни ситуации човек може да намери успокоение дори в някого, когото смята за враг. Ето че сега бяхме на крачка от нещо безпрецедентно, а за по-малко от седмица от началото на мисията бяхме изгубили не само лингвиста на границата, но след това и антрополога, и психолога.

— Добре, предавам се — заяви геодезистът, хвърли автомата и се отпусна на един стол пред палатката на антрополога, докато аз тършувах вътре. — Засега ще ти повярвам. Ще го направя, защото нямам друг избор. Нямам по-добра теория. Какво ще правим?

Не открих никакви следи в палатката на антрополога. Още не можех да се преборя с ужаса от това, което ѝ се бе случило. Да бъдеш принуден да отидеш на сигурна смърт против волята си. Ако бях права, психологът беше убиец — много повече от онова, което на практика беше убило антрополога.

Понеже не отговорих, геодезистът натъртено повтори:

— Та какво ще правим сега, по дяволите?

— Ще анализираме пробите, които взех, и ще проявим снимките — казах аз, като излязох от палатката. — Утре вероятно ще слезем отново в кулата.

Геодезистът се изсмя пресипнало, мъчейки се да намери подходящи думи. За секунда лицето ѝ сякаш се готвеше да се разкъса, може би от напрежението на борбата с остатъците с някакво хипнотично внушение.

— Не. Няма да сляза пак там — заяви тя накрая. — И това е тунел, а не кула.

— Какво предлагаш ти?

Сякаш преминала някаква бариера, думите ѝ станаха по-бързи и решителни:

— Ще се върнем при границата и ще чакаме да ни извадят. Нямаме ресурси да продължим, а ако си права, психологът се спотайва и крои нещо, или най-малкото мисли как да се оправдае. Ако ли не, ако е мъртва или ранена, защото нещо я е нападнало, това е още една причина да се махаме оттук.

Тя беше запалила цигара — една от малкото, които ни бяха дали — и издуха две дълги струйки дим през носа си.

— Не съм готова да се върна — възразих аз. — Не още.

Изобщо не бях готова, въпреки всичко, което се бе случило.

— Ти май наистина предпочиташ това място? — Всъщност това не беше въпрос, а в тона ѝ прозираше нотка на съжаление или отвращение. — Мислиш ли, че това ще продължи още дълго? Нека ти кажа: виждала съм подобри шансове дори при военни маневри, симулиращи негативен изход.

Дори да беше права, очевидно я движеше страхът. Имах нужда от тактика за отлагане.

— Да видим какво сме донесли, после ще решим. Винаги можеш да тръгнеш за границата утре.

Геодезистът дръпна още веднъж от цигарата, докато обмисляше думите ми. Границата все пак беше на пет дни път.

— Права си — огъна се тя за момент.

Не ѝ казах какво си мисля: че може да не се окаже толкова просто. Че е възможно да стигне до границата само по абстрактния начин, по който беше стигнал съпругът ми, оголена от всичко, което я

прави уникална. Но не исках да я накарам да се почувства в безизходица.

Останалата част от следобед прекарах в изследване на пробите под микроскопа върху импровизираната масичка пред палатката си. Геодезистът проявяваше снимки в своята палатка, служеща едновременно за тъмна стаичка — обезсърчителен процес за всеки, свикнал с цифровата фотография. После, докато снимките съхнеха, отново се зарови в картите и документите, останали в базовия лагер от предишната експедиция.

Моите проби разказваха поредица от загадъчни шеги с ключови фрази, които не разбирах. Клетките на биологичната маса, от която бяха изградени думите на стената, имаха необикновен строеж, но все пак в рамките на приемливото. Или много успешно имитираха определени видове сапротрофни организми. Мислено си отбелязах да взема проба от стената зад думите. Нямах представа колко дълбоко са вкоренени власинките, нито дали имат възли отдолу и тези власинки са само видимите стражи.

Тъканната проба от раковидното същество не се поддаваше на никаква интерпретация; това беше странно, но не ми говореше нищо. Имам предвид, че не открих клетки: само твърда кехлибарена повърхност с въздушни мехурчета. В онзи момент го изтълкувах като замърсена проба или доказателство за бързото разлагане на организма. По-късно — твърде късно, за да мога да я тествам — ми хрумна друга идея: че тъй като съм погълнала спорите на организма, самата аз причинявам реакция в пробата. Не разполагах с медицинското оборудване, необходимо за диагностиката, която би могла да ми разкрие други промени в тялото и ума ми след поглъщането.

Оставаше пробата от епруветката на антрополога. По очевидни причини я бях оставила последна. Накарах геодезиста да отдели една част от нея, да я сложи на предметно стъкло и да запише какво вижда през микроскопа.

— Защо? — попита тя. — Защо искаш аз да го направя?

Поколебах се.

— Хипотетично... би могло да има замърсяване.

Тя ме изгледа сериозно, със стиснати зъби.

— Хипотетично, защо ти да си повече или по-малко замърсена от мен?

Свих рамене.

— Няма конкретна причина. Но аз първа открих думите на стената.

Тя ме погледна, сякаш дрънкам глупости, и дрезгаво се изсмя.

— Затънали сме много повече. Наистина ли мислиш, че тези противогизи са нещо повече от лепенка за рани? Предвид какво се случва тук?

Тя грешеше — надявах се да греша — но не я поправих. Хората омаловажават или опростяват информацията по толкова много причини.

Нямаше какво повече да се каже. Тя се върна към своята работа, а аз присвих око през микроскопа над пробата от онова, което бе убило антрополога. Отначало не знаех какво виждам, защото беше твърде неочаквано. Това беше мозъчна тъкан, и то не каква да е. Клетките определено бяха човешки с някои изменения. Помислих си, че пробата е повредена, но не от моето присъствие: бележките на геодезиста описваха съвършено точно това, което виждах и аз, а когато по-късно отново погледна пробата, тя потвърди, че нищо не се е променило.

Продължавах да се вирам през окуляра, да вдигам глава и отново да се вирам, сякаш не виждах добре. После се отпуснах, докато не започнах да виждам само заврънкулки и кръгчета. Наистина ли беше човешка? Или се преструваше на такава? Както вече казах, имаше изменения. И как беше успяла антропологът да вземе пробата? Просто е отишла до онова нещо с лъжичка за сладолед и го е попитала: „Може ли да взема биопсия от мозъка ти?“ Не, пробата трябваше да идва от краищата, от външността. Което означаваше, че не може да е мозъчна тъкан, а следователно, определено не беше човешка. Чувствах се по-объркана от всякога.

В този момент геодезистът се приближи и хвърли проявените снимки на масичката ми.

— За нищо не стават.

Всяка снимка на думите представляваше хаотично изобилие от светли, разфокусирани цветове. Всяка снимка на нещо друго беше излязла като пълна тъмнина. Няколкото междинни снимки също бяха нефокусирани. Знаех, че причината вероятно е бавното, равномерно

дишане на стените, които успоредно с това може би излъчваха някаква топлина или други изкривяващи вълни. Тази мисъл ме подсети, че не съм взела проби от стените. Бях разбрала, че думите са организми. Знаех, че същото важи и за стените, но мозъкът ми продължаваше да ги възприема като инертна част от строителна конструкция. Защо да взимам проби от тях?

— Знам — каза геодезистът, разбрала погрешно ругатните ми. — Някакъв успех с пробите?

— Не, никакъв — отвърнах аз, без да вдигам поглед от снимките. — А с картите и документите?

Тя изсумтя.

— Нищо, по дяволите. Нищичко. Освен че всички изглеждат обсебени от фара — наблюдават фара, ходят до фара, живеят в проклетия фар.

— Значи нямаме нищо.

Тя не ми обърна внимание.

— Какво ще правим сега?

Личеше си с какво нежелание задава този въпрос.

— Ще вечеряме — отвърнах аз. — Ще се разходим малко наоколо, за да се уверим, че психологът не се крие в храстите. Ще помислим какво да правим утре.

— Ще ти кажа какво няма да правим утре. Няма да се връщаме в тунела.

— В кулата.

Тя ме изпепели с поглед.

Нямаше смисъл да споря.

Привечер, докато хапвахме до огъня, откъм солените блата се донесе познатото стенание. Почти не го забелязах, съсредоточена върху храната си. Беше много вкусна, макар да не знаех защо. Поглъщах я на големи хапки и си сипвах допълнително, а геодезистът ме гледаше смаяно. Общо взето, нямахме какво да си кажем. Да си говорим, значеше да планираме, а никой от моите планове нямаше да й хареса.

Вятърът се усили и заваля дъжд. Виждах как всяка капка пада като идеален течен диамант и отразява светлина въпреки мрака,

усещах миризмата на морето и виждах надигащите се вълни. Вятърът беше като жив, проникваше във всяка моя пора и също имаше мирис, понесъл земното ухание на блатните тръстики. В тясното пространство на тунела се бях опитала да не обръщам внимание на промяната, но сетивата ми продължаваха да ми се струват твърде изострени, твърде пронизателни. Започвах да свиквам, но в такива моменти си спомнях, че само преди ден съм била друг човек.

Редувахме се да стоим на пост. Загубата на сън изглеждаше по-малко неразумна в сравнение с риска психологът да се промъкне незабелязано: тя знаеше разположението на всички телове, а нямахме време да ги местим: Оставих геодезиста да поеме първата смяна в знак на доверие.

В полунощ тя дойде да ме събуди, за да я сменя, но аз вече бях будна заради гръмотевиците. Тя намусено се отправи към леглото си. Съмнявам се, че ми вярваше; предполагам, че просто нямаше сила да държи очите си отворени и секунда повече след напрежението от изминалия ден.

Дъждът отново се усили. Не се притеснявах, че вятърът ще ни отвее — палатките ни бяха военна разработка и можеха да устоят дори на ураган, но щом бездруго щях да стоя будна, исках да преживея бурята. Затова излязох навън под пороя от жилеща вода и яростните пориви на вятъра. Вече чувах хъркането на геодезиста в палатката ѝ; вероятно беше спала и в по-тежки условия. По края на лагера светеха мъждивите аварийни светлини, които превръщаха палатките в триъгълници от сянка. Даже тъмнината ми изглеждаше по-жива и ме обгръщаше като нещо физическо. Не мога дори да кажа, че я усещах като злоещо присъствие.

В този момент се чувствах така, сякаш всичко е било сън — обучението, досегашният ми живот, светът, който бях оставила зад границата. Всичко това вече нямаше значение. Важно беше само това място, само този момент, и не защото психологът ме е хипнотизирала. Под въздействието на тази силна емоция аз гледах към брега през тесните, назъбени пролуки между дърветата. Там се беше събрал по-гъст мрак, слели се бяха нощта, облаците и морето. А някъде отвъд имаше друга граница.

И тогава, в тази тъмнина, го видях с очите си: пламъче от оранжева светлина. Бледа искра високо в небето. Това ме озадачи,

докато не се сетих, че идва от фара. Докато гледах, пламъчето се премести наляво и нагоре, угасна и няколко минути по-късно се появи много по-високо. После угасна завинаги. Дълго го чаках да светне отново, но това не стана. По някаква причина, колкото повече време минаваше, толкова по-неспокойна ставах аз, сякаш на това странно място светлината — каквато и да било светлина — беше признак на цивилизация.

Буря имаше и в онзи последен цял ден с мъжа ми след завръщането му от единайсетата експедиция. Ден, който имаше яснотата на сън, на нещо странно, но познато — познатата рутина, но странно спокойствие, повече от това, с което бях свикнала, преди да замине.

През последните седмици преди експедициите двамата неистово се карахме. Бях го притискала до стената, бях го замеряла с предмети. Само и само да пробия бронята на твърдоглавие, която, сега знам, може да му е била наложена с хипнотично внушение. „Ако заминеш — казах му тогава, — може да не се върнеш, а и да се върнеш, не бъди сигурен, че ще те чакам.“ На което той вбесяващо се изсмя и отвърна: „О, нима досега си ме чакала? И дойдох ли?“ Беше твърдо решен и всяко препятствие предизвикваше грубиянския му хумор, което си беше напълно нормално дори без хипноза. За него беше типично да вземе решение и да го следва, независимо от последствията. Да позволи на импулса да се превърне в мания, особено ако смяташе, че работи за кауза, по-важна от него самия. Това беше една от причините да остане и на втора мисия във флота.

Известно време връзката ни беше нестабилна, отчасти заради факта, че той беше много общителен, а аз предпочитях усамотението. Някога това беше източник на сила за нас, но този период беше отминал. При първата ни среща не само го намерих за красив, но и се възхитих на уверената му, открита природа, на потребността му да бъде сред хора — възприех го като здравословна противотежест на собствения си характер. Той имаше хубаво чувство за хумор и когато се запознахме — в един мол — заобиколи моята сдържаност, като се престори, че двамата сме детективи, работещи по определен случай, и сме там, за да наблюдаваме заподозрян. Така започнахме да си

измисляме факти за живота на уливания кошер от хора, които жужаха около нас, а после и един за друг.

Отначало сигурно съм му се струвала загадъчна — с предпазливостта си, с потребността си да бъда сама, дори след като мислеше, че е пробил защитата ми. Или съм била ребус, който се е опитвал да реши, или си е мислил, че щом ме опознае по-добре, ще може да проникне до някакъв друг пласт, до ядро, в което вътре в мен живее друг човек. При един от скандалите ни той призна точно това — опита се да изкара кандидатирането си за експедицията признак на моето отблъскване преди това. После засрамено си взе думите обратно. Аз ясно му заявих, така че да няма заблуди: този човек, когото той се опитваше да опознае по-добре, не съществуваше; аз бях това, което изглеждах отвън. И това нямаше да се промени.

Един ден в началото на връзката ни, докато си лежахме в леглото — нещо, което често правехме по онова време — му разказах за басейна. Той беше очарован, може би дори си помисли, че ще последват и други интересни откровения. Избута настрани елементите, които говореха за самотно детство, и се фокусира изцяло върху басейна.

— Аз щях да пускам лодчици в него.

— А капитан без съмнение щеше да бъде Старият трътльо — отвърнах аз. — И всичко щеше да бъде щастливо и прекрасно.

— Не. Защото ти щеше да ми се сториш много упорита и намусена. Доста намусена.

— А ти щеше да ми се сториш лекомислен и щях да си пожелая костенурките да обърнат лодката ти.

— Аз пък щях да я ремонтирам и да стане още по-хубава, а после щях да разкажа на всички за намусеното момиче, което си говори с жабите.

Никога не си бях говорила с жабите, презирах антропоморфизирането на животните.

— И какво щеше да се промени, ако не се бяхме харесали като деца?

— О, аз все пак щях да те харесам — ухили се той. — Ти щеше да ме заплениш и аз щях да те следвам навсякъде. Без колебание.

Да, тогава си пасвахме, макар и по странен начин. Пасвахме си, защото бяхме толкова различни и се гордеехме от мисълта, че това ни

прави силни. Толкова много и толкова дълго се любувахме на тази представа, че тя се превърна във вълна, която се разпени, едва след като оженихме... и с времето ни погуби по потискащо познати начини.

Но когато той се върна от експедицията, всичко това — и хубавото, и лошото — нямаше никакво значение. Не задавах въпроси, не подхващах старите спорове. Онази сутрин, когато се събудих до него след завръщането му, вече знаех, че времето ни заедно изтича.

Направих му закуска в кухнята, докато навън плющеше дъжд и просветваха светкавици. Седнахме на масата, която гледаше навън, към задния двор зад плъзгащите се стъклени врати, и си говорихме за незначителни неща, като похапвахме яйца и бекон. Той се възхити на сивия силует на новата хранилка за птици, която бях сложила, и на водоскока, в който подскачаха дъждовните капки. Попитах го дали се е наспал и как се чувства. Дори му задавах същите въпроси като предната вечер, като например тежък ли е бил пътят на връщане.

— Напротив, много лек — каза той, имитирайки някогашната си вбесяваща усмивка.

— Дълго ли беше?

— Никак даже.

Не можех да разгадая изражението му, но в безучастността му долавях нещо печално, нещо скрито, което искаше да се изрази, а не можеше. Откакто го познавах, съпругът ми никога не бе изглеждал тъжен или меланхоличен, и това малко ме плашеше.

Попита ме как върви научната ми работа и аз му разказах някои неща. По онова време работех за компания, специализирана в създаването на естествени продукти, които разграждат пластмаса и други бионеразградими материали. Беше отегчително. Преди това се бях занимавала с полева работа и се бях възползвала от различни научноизследователски стипендии. Още по-преди бях радикален еколог, участвах в протести и работех в една нестопанска организация, като набирах потенциални дарители по телефона.

— Ами твоята работа? — попитах аз предпазливо, без да съм сигурна колко още заобиколни въпроса мога да задам, готова всеки момент да се отдръпна от мистерията.

— О, нали знаеш — отвърна той, сякаш беше отсъствал само няколко седмици, а аз бях негова колежка, не любовница и съпруга. — Нали знаеш, както винаги. Нищо ново.

Той отпи дълбоко от портокаловия си сок — пи цяла минута с наслада, като че ли не съществуваше нищо друго, освен неговото удоволствие. После небрежно ме попита за други подобрения в къщата.

След закуска седнахме на верандата, загледани в пороя и локвите, които се събираха в билковата ни градинка. Почетохме, после влязохме вътре и се любихме. Беше някак еднообразно чукане като в транс, приятно само защото дъждовното време ни беше обгърнало като в пашкул. Ако до този момент се бях преструвала, повече не можех да се заблуждавам, че мъжът ми наистина стои до мен.

Следваше обяд и телевизия — намерих му повторение на яхтена регата с двучленни екипажи — и още незначителни разговори. Той ме пита за някои от приятелите си, но аз не можех да му отговоря. Не ги бях виждала. Те не бяха мои приятели; аз всъщност си нямах приятели, само наследявах неговите.

Опитахме се да поиграем на някаква игра и се смяхме на глупавите въпроси. После белите петна в паметта му станаха очевидни и спряхме да играем. Възцари се странна тишина. Той прочете вестника и част от любимите си списания, гледа новините. Или се престори, че го прави.

Когато дъждът спря, аз се събудих от кратката си дрямка на дивана и видях, че него го няма. Опитах се да не се паникьосвам. Обиколих къщата и накрая го намерих на алеята пред гаража. Стоеше пред яхтата, която си беше купил преди няколко години и сега пречеше да затворим докрай вратите на гаража. Всъщност беше малка — около двайсет фута, но той я обожаваше.

Приблжих се и увих ръка около неговата. На лицето му беше изписано озадачено, някак печално изражение, сякаш си спомняше, че тази лодка е важна за него, но не и защо. Изобщо не ме забеляза, а продължи да гледа яхтата с нарастващо и съсредоточено неразбиране. Чувствах как се опитва да си спомни нещо важно, просто дори и покъсно не осъзнах, че то е засягало и мен. Че там, тогава, е можел да ми каже нещо жизненоважно, стига само да си беше спомнил какво. А ние просто стояхме там и макар да усещах топлината и тежестта му до себе си, и постоянния звук от дишането му, всъщност живеехме поотделно.

След малко не можех повече да понасям мълчанието и натрапчивата, безпътна анонимност на страданието му. Заведох го в къщата. Той не ме спря. Не се противопостави. Не се опита да погледне през рамо към лодката. Мисля, че в този момент взех решението. Само веднъж да беше погледнал назад. Само за миг да се бе съпротивлявал... всичко можеше да бъде различно.

На вечеря, точно когато той приключваше с храната, дойдоха да го вземат с четири-пет немаркирани коли и един бус с камери. Не влязоха грубо или с крясъци, размахали белезници и оръжия. Вместо това се приближиха почтително, би могло дори да се каже плахо: с онази бдителна предпазливост, с която човек посяга към невзривен снаряд. Той тръгна с тях, без да протестира, а аз им позволих да отведат този непознат от дома ми.

Не можех да ги спра, но и не исках. Последните няколко часа, които бях прекарала до него, бяха изпълнени с нарастваща паника. Все повече се убеждавах, че каквото и да му се е случило в Зона X, то го бе превърнало в черупка на някогашния му аз, в автомат, който прави всичко механично. Човек, когото не познавах. Всяко негово нетипично действие или дума ме отдалечаваше все повече от спомена за някогашния ми съпруг, а въпреки всичко, което се бе случило, за мен беше важно да запазя представата си за него. Затова и се обадох на властите: не знаех какво да правя с него, не можех да съществувам повече с промененото му състояние. Откровено казано, когато го видях да си тръгва, изпитвах най-вече облекчение, не вина и предателство. Какво друго можех да сторя?

Както вече казах, посещавах го в института чак до края. Дори на записаните под хипноза интервюта не казваше нищо ново, освен ако са го скрили от мен. Най-силно помня неизменната тъга в думите му. „Ходя цяла вечност от границата до базовия лагер. Отнема много време, а знам, че на връщане ще бъде още по-дълго. С мен няма никой. Съвсем сам съм. Дърветата не са дървета, птиците не са птици и аз не съм аз, а нещо, което ходи много отдавна...“

Това беше единственото нещо, което открих в него след завръщането му: дълбока, нескончаема самота, сякаш му беше даден дар, с който не знаеше какво да прави. Дар, който беше отрова за него и в крайна сметка го уби. А дали би убил и мен? Този въпрос се промъкваше в мислите ми, докато се взирах в очите му последните

няколко пъти; много ми се искаше да прочета какво си мисли той, но все не успявах.

Докато се трудех на скучното си работно място в стерилната лаборатория, постоянно мислех за Зона Х и как никога няма да разбера какво е да отидеш там. Никой не можеше да ми каже, а и никой разказ не би могъл да замести преживяването. И така, няколко месеца след смъртта на съпруга ми, кандидатствах за експедиция в Зона Х. Досега никога не се бе случвало съпруг или съпруга на член на предишна експедиция също да изяви желание да участва. Мисля, че ме избраха отчасти, за да видят дали връзката ни би могла да има значение. Струва ми се, че ме приеха като експеримент. А може би от самото начало са очаквали да го направя.

На сутринта дъждът беше спрял и небето беше синьо, почти безоблачно. Само боровите иглички, посипани по покривите на палатките ни, мръсните локвички и нападалите клони по земята напомняха за снощната буря. Сиянието, заразило сетивата ми, вече изпълваше и гърдите ми; не мога да го опиша по друг начин. Вътре в мен имаше някакво сияние, тръпнеща енергия и очакване, които компенсираха липсата на сън. И това ли е част от промяната, питах се аз, но всъщност нямаше значение — не можех да се боря с това, което се случваше с мен.

Освен това трябваше да взема решение, разкъсвана между фара и кулата. Една част от сиянието искаше веднага да се върне към мрака; обяснявах си го с куража или неговата липса. Да скоча още сега в кулата, без да мисля, без да планирам — това щеше да бъде действие, продиктувано от вярата, от твърда решителност или безразсъдство, неподплатени от нищо. Но сега знаех, че предната нощ във фара е имало и *някой друг*. Ако психологът бе потърсила убежище там, можех да я проследя и да науча повече за кулата, преди да продължа изследването ѝ. Това ми се струваше все по-важно, още повече след изминалата нощ, защото броят на неизвестните, свързани с кулата, се беше умножил десетократно. И така, когато отидох да говоря с геодезиста, вече бях избрала фара.

Утрото носеше аромата и усещането за ново начало, но не му бе писано да бъде такова. Геодезистът нямаше никакво желание да се

връща в кулата, но това важеше със същата сила и за фара.

— Не искаш ли да разберем дали психологът е там?

Изглежда ме така, сякаш съм малоумна.

— Скрита на висока позиция с ясна видимост във всички посоки? На място, за което знаем, че е пълно с оръжия? Ще рискувам да остана тук. И ако имаш малко мозък, ще направиш същото. Може би ще „откриеш“, че не искаш дупка от куршум в главата. Освен това, тя може да е и другаде.

Упоритостта ѝ ме разкъсваше. Не исках да се разделяме по чисто практически съображения — вярно, бяха ни казали, че предишните експедиции са складирали оръжие във фара — и защото вярвах, че е по-вероятно да се опита да си тръгне към дома, докато не съм там.

— Фарът или кулата — казах аз, като се опитах да заобиколя проблема. — А за нас ще бъде по-добре, ако намерим психолога, преди да слезем отново долу. Тя е видяла какво е убило антрополога. Знае повече, отколкото ни е казала.

И премълчаната мисъл: ако минеха ден или два, онова, което живееше в кулата и бавно пишеше думите по стените, щеше да изчезне или да се отдалечи толкова много, че никога да не успеем да го настигнем. Но това навяваше на плашещата представа за безкрайна кула с безброй нива, спускащи се в недрата на земята.

Геодезистът скръсти ръце.

— Ти май наистина не схващаш. Мисията свърши.

Страхуваше ли се? Или просто не ме харесваше достатъчно, за да се съгласи? Каквато и да беше причината, противопоставянето ѝ ме вбеси също като самодоволното изражение на лицето ѝ, и в този миг сторих нещо, за което сега съжалявам.

Казах:

— Няма *полза от риска* да се връщаме в кулата сега.

Мислех си, че умело съм изрекла един от хипнотичните сигнали на психолога, но лицето на геодезиста потръпна, като че ли временно изгуби ориентация. Когато сянката отмина, изражението ѝ показваше, че е разбрала какво съм се опитала да направя. Не беше дори изненадана; по-скоро бях потвърдила впечатлението, което вече си беше създавала за мен. А аз се уверих, че хипнотичните сигнали работят само при психолога.

— Готова си на всичко, за да постигнеш своето, така ли? — попита геодезистът, но фактът беше, че тя държеше автомата. А с какво оръжие разполагах аз? Казах си, че съм предложила този курс на действие, защото не исках смъртта на антрополога да остане напразна.

Понеже не отговорих, геодезистът въздъхна и с уморен глас каза:

— Знаеш ли, най-после го проумях, докато проявявах безполезните снимки. Какво ме тревожи най-много. Не е онова нещо в тунела или твоето поведение, или някоя постъпка на психолога. А тази пушка, която държа. Когато я разглобих, за да я почистя, видях, че е сглобена от трийсетгодишни части. *Нито едно нещо*, което носим, не е от настоящето. Нито дрехите, нито обувките ни. Всичко е вехтория. Реставрирани боклуци. През цялото време живеем в миналото. В някаква възстановка. Но защо? Защо? — Тя изсумтя. — И ти не знаеш.

Това беше най-дългата ѝ реч досега. Искаше ми се да кажа, че тази информация е най-малката изненада в йерархията на всичко, което бяхме открили дотук. Но си замълчах.

— Значи ще останеш тук, докато се върна?

Сега това беше основният въпрос, затова не ми хареса нито бързината на отговора ѝ, нито тонът:

— Обещавам. Каквото поискаш.

— Не казвай нещо, което не можеш да изпълниш — предупредих я аз.

Отдавна бях престанала да вярвам на обещания. На биологични императиви — да. На екологични фактори — да. На обещания — не.

— Майната ти.

Така оставихме нещата — тя седеше облегната на разклатения стол, хванала автомата си в ръце, а аз тръгнах да търся източника на светлината, която бях видяла предишната нощ. Носех раница, пълна с храна и вода, два пистолета, материали за взимане на проби и единия микроскоп. Някак си се чувствах по-спокойна, когато имах микроскоп със себе си. А колкото и да се бях опитвала да убедя геодезиста да дойде с мен, някаква част от мен се радваше на възможността да разужнавам сама, без да завися и да се тревожа за друго.

Погледнах няколко пъти назад, преди пътят ми да завие. Геодезистът още си седеше там и ме гледаше като разкривено отражение на онова, което бях само допреди няколко дни.

03: ЖЕРТВОПРИНОШЕНИЕ

Обзе ме странно настроение, докато вървах сама и в тишина през последните борове и блатните кипариси, които сякаш плаваха в черната вода, покрити със сив мъх. Имах чувството, че пътувам през пейзажа под звуците на експресивна, силна ария в ушите си. Всичко беше пропито с емоция, окъпано в нея, и аз вече не бях биолог, а гребенът на постоянно надигаща се вълна, която така и не се разбива в брега. Виждах с нови очи фините детайли на прехода към тресавището и солните равнини. Когато пътеката се превърна в издигнат насип, отдясно се разстлаха матови, задушени от водорасли езера, а от лявата ми страна течеше канал. Неравни водни ръкави лъкатушеха като лабиринт през гората от тръстики от страната на канала, а в далечината като внезапни откровения се мяркаха острови, оазиси от разкривени от ветровете дървета. Превитите им, черни силуети изглеждаха стряскащо на обширния, искрящ златистокафяв фон на тръстиките. Странната светлина върху този хабитат, неподвижността на всичко, усещането за очакване ме довеждаше почти до екстаз.

Отвъд стоеше фарът, а преди него, доколкото знаех — останките от село, също отбелязано на картата. Но пред мен се простираше пътеката, тук-там осеяна със странни, измъчени на вид тежки, бели парчета плавей, довлачени навътре в сушата от някогашни урагани. Високата трева жужеше от легиони малки червени скакалци, а само няколко жаби бяха дошли да пируват с тях; тунелите от смачкана трева показваха откъде гигантските земноводни са се приплъзнали обратно във водата след слънчевата си баня. Хищните птици в небето обикаляха сякаш в геометрични фигури, претърсвайки земята за плячка — толкова контролиран изглеждаше полетът им. В този пашкул от безвреме фарът оставаше все толкова далечен, колкото и да вървах, и имах повече време да мисля за кулата и експедицията. Усещах, че към този момент съм абдикирала от отговорността си, която беше да анализирам елементите, открити в кулата, като част от голяма биологична единица. Но осмислянето на мащаба на тази идея на

макрониво би разбило настроението ми като лавина, отнасяща тялото ми.

И така... какво знаех? Какви бяха конкретните детайли? Организъм... който пишеше живи думи по вътрешните стени на кулата и може би го правеше от дълго време. Цели екосистеми се бяха родили и процъфтяваха сред тия думи, зависими от тях и умиращи с избледняването на буквите. Но това беше страничен ефект от създаването на подходящи условия, на обитаем хабитат. То беше важно само доколкото адаптациите на съществата, живеещи в думите, можеха да ми кажат нещо за самата кула. Например спорите, които бях вдишала, сочеха към истинно виждане на кулата.

Тази мисъл ме накара да спра в крачка сред размазаното от вятъра, вълнисто блато от тръстики наоколо. Бях приела, че психологът ме е хипнотизирала да виждам кулата като физическа конструкция, а не биологична единица, и че спорите са ме направили неподатлива на нейните внушения. Но дали процесът не беше по-сложен? Ако кулата по някакъв начин също излъчваше внушение — защитна мимикрия, към която спорите ме бяха направили устойчива?

Изхождайки от този контекст, имах няколко въпроса и почти никакви отговори. Каква роля обслужваше *Пълзящият*? (Бях решила, че е важно да дам име на създателя на надписите.) Каква беше целта на физическото „рецитиране“ на думите? Беше ли важно значението или каквито да е думи щяха да свършат същата работа? Откъде идваха думите? Как си взаимодействаха думите и съществото от кулата? Казано по друг начин: дали думите бяха форма на симбиотично или паразитно общуване между Пълзящия и Кулата? Пълзящият или беше пратеник на Кулата, или първоначално бе съществувал независимо, а по-късно бе попаднал в нейната орбита. Но без проклетата липсваща проба от стената на Кулата, не можех да правя никакви догадки.

Което ме върна към думите. *„Там, където се крие душащият плод от ръката на грешника...“* Осите, птиците и други гнездящи същества често използваха някаква основна, незаменима субстанция или материал за градежите си, но включваха и всичко останало от заобикалящата ги среда. Това може би обясняваше донякъде случайния характер на думите. Те бяха просто градивен материал; вероятно по тази причина висшестоящите забраняваха внасянето на високи технологии в Зона X — знаеха, че те биха могли да бъдат използвани

по неизвестни и могъщи начини от някогашните обитатели на това място.

В главата ми се взривиха няколко нови идеи, докато гледах; как един блатен ястреб се гмурка в тръстиките и излиза оттам с борещ се заек в ноктите. Първо, че думите — тяхната линия, физическото им присъствие — бяха жизненоважни за благополучието на Кулата или Пълзящия. Бях видяла бледите скелети на толкова много написани редове от миналото, че работата на Пълзящия можеше да се приеме като някакъв биологичен императив. Може би този процес подхранваше репродуктивния цикъл на Кулата или Пълзящия. Може би Пълзящия зависеше от него и носеше вторична полза на Кулата? Или обратното. А може би думите нямаха значение, защото ставаше дума за процес на *фертилизация*, който завършваше едва когато цялата лява стена на Кулата се изпълнеше с редове от думи по цялата си дължина.

Въпреки старанието ми да поддържам арията в главата си, в един момент, докато размишлявах над тези възможности, почувствах разтърсващо завръщане в реалността. Изведнъж се превърнах в човек, пробиващ си път през природен пейзаж от тип, който вече съм виждала. Имаше твърде много променливи и недостатъчно данни, а аз правех основополагащи предположения, които можеше да се окажат неверни. През цялото време например допусках, че нито Пълзящият, нито Кулата не са разумни същества, тоест *не притежават свободна воля*. Теорията ми за възпроизводството би важала и в този вариант, но имаше и други възможности. Като ролята на ритуала в някои култури. Как само копнеех сега да мога да проникна в ума на антрополога, въпреки че чрез изучаването на социалните насекоми бях добила известни познания в същата област на научен интерес.

Ако не ставаше дума за ритуал, се връщах към целите на комуникацията, но този път в съзнателен, а не в биологичен смисъл. Какво можеше да говорят думите на Кулата? Трябваше да допусна или поне така смятах, че Пълзящият не просто живее в Кулата — той ходеше далеч навън да събира думите и ги асимилираше, дори да не ги разбираше, преди да се върне обратно в Кулата. Трябваше в определен смисъл *да ги запамети*, което беше форма на усвояване. Низовете от изречения по стените можеха да бъдат *доказателство*, донесено от Пълзящия, за да бъде анализирано от Кулата.

Но мисленето дори за малка част от нещо монументално си има граници. Виждаш сянката на цялото, възвисяващо се зад теб, и се губиш в мислите си донякъде от паниката на осъзнаването за размерите на този въображаем Левиатан. Трябваше да оставя всичко така, сегментирано, докато успея да го запиша и след като го видя на хартия, да започна да гадая за истинския му смисъл. Светлината на фара на хоризонта най-после започна да нараства. Присъствието му натежа, щом разбрах, че геодезистът е била права поне за едно. Всеки във фара би могъл да ме види как приближавам от километри разстояние. Но другият ефект на спорите, сиянието в гърдите ми, продължаваше да ме извайва, докато вървя, и когато стигнах до селото по средата на пътя, вече вярвах, че мога да пробягам цял маратон. Не вярвах на това усещане. Чувствах, че ме лъжат за много неща.

След като видях свръхестественото спокойствие на участниците в единайсетата експедиция, по време на обучението често си мислех за безобидните доклади от първата мисия. Преди злополучното Събитие, което заключило Зона X зад границата преди трийсет години и я превърнало в територия на толкова много необясними случаи, тя била дива местност в близост до военна база. Там още живеели хора в нещо като малко селище сред природата, но не били много, повечето — тясно свързани наследници на рибари. Някои може би са взели изчезването им просто за ускоряване на процес, започнал още преди поколения.

Когато се появила Зона X, за известно време настъпила неяснота и смут, а и до днес не са много хората в нашия свят, които знаят за съществуването ѝ. Правителството пусна слух за поредица от събития, който наблягаше върху версията за локална екологична катастрофа в резултат от експериментални военни проучвания. В рамките на няколко месеца историята навлезе в общественото съзнание и също като пословичната жаба в горещата тенджерка, хората постепенно я възприеха като част от ежедневния шум на медийното пренасищане с новини за непрестанни екологични опустошения. За една-две години тя се превърна в територия за привържениците на теориите на конспирациите и други ексцентрични типове. Когато се кандидатирах за участие и получих нужния достъп, за да добия ясна представа за

истината, Зона X вече се беше настанила в съзнанието на мнозина като мрачна приказка, за която не искаха да мислят твърде задълбочено. Ако изобщо мислеха за нея. Всички си имахме други проблеми.

По време на обучението ни казаха, че първата експедиция е била изпратена около една година след Събитието — приблизително три месеца, след като учените намерили начин да проникнат през границата. Всички участници, разбира се, били доброволци, понеже никой не знаел какво може да открият там. Смятало се, че отиват на сигурна смърт. Именно първата експедиция определила периметъра на базовия лагер и начертала груба карта на Зона X, потвърждаваща много от основните забележителности в района. Открили девствена пустош, недокосната от човешка ръка. Някои биха го нарекли свръхестествена тишина.

„Чувствах се така, сякаш съм едновременно по-свободен и по-ограничен отпреди — казваше един от членовете на мисията. — Сякаш можех да правя всичко, *стига да нямам нищо против, че ме наблюдават.*“

Другите споделяха за усещане за еуфория и силно сексуално желание, което нямало обяснение и което висшестоящите в крайна сметка преценили като несъществено.

Ако в докладите им се забелязваха аномалии, те се криеха в подробностите. Участниците в експедицията например не бяха върнали дневниците си: до един настояваха, че не са изпитвали необходимост да пишат в тях, а вместо това даваха пространни записани интервюта или записваха наблюденията си *post mortem*, така да се каже. Това според мен говореше, че искат да избегнат прякото преживяване, макар че по онова време си мислех, че ставам параноична в немедицинския смисъл на думата.

Част от тях даваха описания на изоставеното село, които ми звучаха противоречиво. Наносите и разрухата говореха за място, напуснато преди много повече от няколко години. Но дори някой да е уловил тази странност по-рано, това е било премахнато от докладите.

Сега съм убедена, че аз и останалите членове на експедицията сме имали достъп до тази информация по простата причина, че за висшестоящите не е имало значение дали я знаем или не. Имаше само един логичен извод: опитът им подсказваше, че надали някой от нас ще се върне обратно.

Изоставеното село дотолкова се сливаше с крайбрежния пейзаж, че го забелязах едва когато стигнах до него. Пътеката се спускаше в нещо като долчинка, в която беше сгушено селото, заобиколено от недорасли дървета. Бяха оцелели покривите само на няколко от десетината къщи, а каменният път между тях беше напълно разбит. Част от външните стени продължаваха да стоят, а тъмното гниещо дърво беше покрито с лишеи, но повечето стени бяха паднали и ми позволяваха да надникна вътре: там имаше останки от столове и маси, детски играчки, изгнили дрехи, паднали тавански греди, обвити в мъхове и пълзящи растения. Усещаше се острата миризма на химикали и на не едно мъртво животно, разлагащо се в тора. Някои от къщите с времето се бяха свлекли в канала отляво, а скелетите им приличаха на същества, които се мъчат да се измъкнат от водата. Изглеждаше така, сякаш нещо се е случило преди век и това са само смътни възпоминания за събитието.

Ала в част от някогашните кухни, дневни и спални видях особени растежи на мъхове и лишеи, достигащи до метър-метър и половина височина, безформени, напомнящи на крайници, глави и торсове. Сякаш част от материала, твърде тежък за гравитацията, се беше събрал в краката на тези образувания. Или си въобразявах.

Особено силно, почти емоционално ме порази една картина. Четири такива образувания — едно „изправено“ и три разложени до степен, в която изглеждаха „седнали“ в някогашна дневна с малка масичка и диван — гледаха към дъното на помещението, където се виждаха срутните останки на огнище и комин. Миризмата на лимон и мента неочаквано се усили, пронизвайки мухъла и наслояванията.

Не исках да разсъждавам върху тази картина, върху смисъла ѝ или каква част от миналото представляваше тя. От това място не лъхаше никакво чувство на покой, а само усещане за нещо нерешено или извършващо се и в момента. Исках да продължа по пътя си, но първо взех проби. Изпитвах нужда да документирам всичко, което намирам, а снимките не ми се струаха достатъчни, предвид какво бе излязло от другите. Отрязах стръкче мъх от „челото“ на едно от образуванията. Взех няколко трески от дървото. Дори остъргах малко

от кожата на мъртвите животни — свита на кълбо, изсъхнала лисица и някакъв плъх, който видимо беше умрял само преди един-два дена.

Едва след като напуснах селото, се случи нещо странно. С изумление видях неочаквана двойна линия, идваща от канала към мен право през водата. Бинокълът нямаше да ми помогне, понеже водата беше станала непрогледна от ярката светлина на слънцето. Видри? Риба? Нещо друго? Извадих пистолета си.

После делфините излязоха на повърхността и объркването бе почти толкова заслепяващо, колкото при първото ми слизане в Кулата. Знаех, че по тия места делфините понякога излизат от морето и са се приспособили към сладката вода. Но когато съзнанието очаква определен спектър от възможности, всяко обяснение извън него е изненадващо. В този момент се случи нещо още по-стъписващо. Докато се носеха покрай мен, най-близкият се извърна леко на една страна и ме погледна с око, което в този кратък миг не ми заприлича ни най-малко на делфинско. Беше болезнено човешко, почти познато. После отново се потопиха и нямаше как да потвърдя това, което бях видяла. Стоях там и гледах двойната линия, която изчезваше в канала близо до опустялото село. Хрумна ми тревожната мисъл, че природният свят около мен се е превърнал в камуфлаж.

Леко разтреперана, продължих към фара, който сега се въздигаше още по-голям, почти тежък с черно-белите си райета и червения си връх, който му придаваше авторитарно излъчване. Вече нямах никакво прикритие, преди да стигна до целта си. Всеки и всичко, което наблюдаваше оттам, щеше веднага да ме забележи като неестествен елемент от пейзажа, като нещо чуждо. Може би дори заплаха.

Когато стигнах до фара, беше почти пладне. Бях пила вода и хапнала по пътя, но въпреки всичко бях изморена; може би ми се отразяваше липсата на сън. А и последните триста метра до фара изминах под голямо напрежение с мисълта за предупреждението на геодезиста. Държах пистолета си изваден, но той едва ли щеше да ми помогне много срещу далекобойна пушка. Не откъсвах поглед от малкото прозорче по средата на черно-бялата стена на фара и големите

панорамни прозорци на върха, взирайки се да забележа и най-лекото движение.

Фарът беше разположен непосредствено пред естествена дига от дюни, която напомняше на къдрава вълна от океана. Отвъд нея се простираше плажът. Погледнат отблизо, фарът създаваше впечатлението, че е превърнат в крепост — факт, който удобно ни беше спестен по време на обучението. Това само затвърди представата, която си бях формирала отдалеч: макар тревата да беше избуяла, по пътеката в радиус от триста-четиристотин метра не растеше ни едно дърво, намирах само стари пънове. На около двеста метра от фара погледнах през бинокъла и видях триметрова кръгла стена, опасваща фара откъм сушата, която очевидно не е била там в самото начало.

Откъм морето имаше друга стена, още по-здро на вид укрепление върху ронещата се дюна. Отгоре беше посипано с натрошени стъкла, а когато се приближих, видях зъберите, оформящи бойници. Всичко това заплашваше да падне по склона върху плажа. За да не се случи това досега, явно този, който го бе строил, беше прокопал дълбоки основи. Изглежда, някои от досегашните защити на фара бяха влизали в сражение с морето. Тази стена не ми се хареса: говореше ми за много особен вид лудост.

Освен това, явно някой си беше направил труда да се спусне по стените на фара и да залепи парчета стъкло със здраво лепило или друг адхезивен материал. Тези стъкленни ками започваха на около една трета от височината на стената и продължаваха до предпоследното ниво, непосредствено под стъклената кабина на самия фар. Там стърчеше нещо като метална яка, почти метър широка и допълнително защитена с бодлива тел.

Някой беше положил много усилия да държи всички навън. Сетих се за Пълзящия и думите на стената. Спомних си обсебването от фара, личащо по откъслечните бележки на последната експедиция. Но въпреки това с радост се приближих до сянката на хладната, влажна стена откъм сухоземната страна на фара. От този ъгъл никой не можеше да ме застреля от прозорците на горното или средното ниво. Бях преминала през първото изпитание. Ако психологът беше вътре, явно засега беше решила да не прибегва към насилие.

Защитната стена откъм сухоземната страна беше толкова порутена, че явно бе изоставена от дълги години. Голяма, неправилна

дупка водеше към входната врата на фара. Самата врата беше изтърбушена навътре и само части от дървото висяха на ръждясалите панти. Пълзящи лиани, цъфнали в лилаво, бяха колонизирали стената и се увиваха около останките от лявата страна на вратата. Това беше известно успокоение, защото каквото и да се бе случило, то бе станало много отдавна.

Тъмнината вътре обаче ме караше да бъда предпазлива. От скиците, които бях видяла по време на обучението, знаех, че най-долното ниво на фара има три външни стаи и някъде вляво — стълби нагоре, както и че стайте отдясно се отваряха към поне още едно голямо задно помещение. Имаше много места, на които човек можеше да се скрие.

Взех един камък и полу го подхвърлих, полу го търкулнах по пода зад разбитата врата. Той изтрополи и се завъртя по плочките, след което изчезна от погледа ми. Не чух друг звук и движение, нито намек за дишане освен моето. Извадих пистолета си и влязох възможно най-тихо, като плъзгах рамо по стената отляво и се оглеждах за стълбището нагоре.

Другите стаи в основата на фара бяха празни. Звукът от вятъра беше заглушен, стените — дебели и светлина влизаше само през две малки прозорчета отпред. Трябваше да използвам фенера си. Когато очите ми се нагодиха, усещането за разруха и самота нарасна още повече. Лилавите лиани свършваха тук, неспособни да растат на тъмно. Нямаше столове. Плочките по пода бяха покрити с мръсотия и утайка. В тези стаи нямаше следи от хора. Намерих стълбището по средата на широко открито пространство. Никой не стоеше там да ме наблюдава, но имах усещането, че може да е бил там само преди миг. Първо ми хрумна да се кача догоре, вместо да изследвам задните стаи, но после размислих. По-добре беше да мисля като геодезиста, с нейното военно обучение, и да се уверя, че е чисто, макар че някой можеше да влезе през входната врата, докато съм вътре.

Задната стая разказваше по-различна история от предните. Въображението ми се опитваше да възстанови случилото се тук в най-общи щрихи. Масивните дъбови маси бяха обърнати и превърнати в барикади. По някои от тях личаха дупки от куршуми, а други изглеждаха полустопени или нацепени от пушечния огън. По стените и пода зад останките от масите се виждаха тъмни петна и локвички,

говорещи за неописуемо и неочаквано насилие. Всичко беше покрито с прах и хладната, равна миризма на бавно разложение. Забелязах изпразнеността от плъхове и постеля или легло, поставено по-късно в ъгъл... но кой би могъл да спи сред следите от такова клане? Някой беше издълбал инициалите си на една от масите: „P.C. беше тук“. Буквите изглеждаха по-нови от всичко останало. Може би хората драскат инициалите си по паметници от войната, когато им липсва всякаква чувствителност. Тук миришеше на дързост, опитваща се да задуши страха.

Стълбите ме чакаха и за да потисна усилващото се гадене, се върнах при тях и започнах да се изкачвам. Вече бях прибрала пистолета си, защото ръката ми беше нужна, за да пазя равновесие, но съжалявах, че не взех автомата на геодезиста. С него щях да се чувствам по-сигурна.

Беше странно изкачване, контрастиращо със слизанията ми в Кулата. Сивите стени бяха за предпочитане пред фосфоресценцията на Кулата, но това, което намирах тук, ме потресе също толкова, макар и по друг начин. Още кървави петна, предимно размазани следи, сякаш няколко души са се опитвали да избягат с кървящи рани от нападателите отдолу. На места струи кръв. На други — пръски.

И на тези стени имаше написани думи, но те по нищо не си приличаха с думите в Кулата. Имаше инициали, малко неприлични рисунки и няколко фрази с по-личен характер. „Ако намериш това, кажи на..., че я обичах“, последвано от подпис. Малко по-дълъг надпис, намекващ за това, което може би се бе случило: „4 кашона провизии, 3 кутии медицински материали и питейна вода за 5 дни, ако се разпредели на порции; достатъчно куршуми за всички ни, ако се наложи“. И изповеди, които няма да предам тук, защото носеха откровеността и тежестта на написани непосредствено преди или по време на миговете, в които хората са мислили, че смъртта вече ги застига. Толкова много хора, които толкова силно са се нуждаели да оставят толкова малко послание.

Предмети по стълбите... захвърлена обувка... пълнител от автоматичен пистолет... няколко мухлясали епруветки с проби, отдавна изгнили или превърнали се в ганива течност... няколко разпятия, като изтръгнати от стените... твърда папка, подгизнала и с ръждясала метална част... и най-лошото, разкъсано зайче с парцалени

уши. Може би домъкнато тайно за късмет от някоя експедиция. Доколкото знаех, след падането на границата в Зона X не бяха влизали деца.

Горе-долу по средата на изкачването стигнах до една площадка, от която сигурно бях видяла проблясващата светлина предишната нощ. И тук цареше тишина, а и не бях доловила никакъв звук от движение горе. Беше по-светло благодарение на прозорците отляво и дясно. Кървавите петна внезапно свършиха, макар че стените бяха надупчени от куршуми. По пода бяха посипани гилзи, въпреки че някой си беше направил труда да ги смете до стените, така че да остане чиста пътека към стълбите нагоре. От лявата страна беше струпана купчина от пушки и пистолети, някои от които старинни или невоенно производство. Трудно можеше да се каже дали някой ги е докосвал скоро. Мислейки си за думите на геодезиста, се чудех кога ще се натъкна на дулото на някоя късоцевка или друга подобна шега.

Като оставим това, тук имаше само прах и мухъл, и едно малко квадратно прозорче, което гледаше към плажа и тръстиките. Срещу него висеше избледняла фотография в счупена рамка, която се поклащаше на пирона си. Стъклото беше напукано и осеяно с петна от зелен мухъл. На черно-бялата снимка се виждаха двама мъже, застанали в основата на фара. Някой беше оградил с кръгче единия — изглеждаше около петдесетгодишен и носеше рибарска шапка. Имаше едро лице, скрито почти изцяло от гъста брада, под която беше загатната твърда брадичка. Не се усмихваше, но не беше и намръщен. Имах достатъчно опит с пазачи на фарове и ги разпознавах от пръв поглед. Но в него имаше и нещо друго, може би от праха, който покриваше лицето му, поради което реших;, че той е пазачът на фара. Или може би вече бях прекарала прекалено дълго време на това място и винаги търсех отговор, дори на съвсем прости въпроси.

Облият колос на фара зад тях беше светъл и контрастен, а вратата далеч вдясно — съвсем здрава. Нямах нищо общо с това, което виждах аз наяве, и се чудех кога ли е правена снимката. Колко ли години бяха минали от нея до началото на всичко? Колко ли години пазачът на фара беше спазвал режима и ритуалите си, живял в тази общност, ходил в близкия бар или кръчма? Може би е имал съпруга. Може би е бил харесван мъж. Или самотник. Или по малко от двете. Мислех си колко малко значение е имало всичко това накрая.

Гледах го от разстоянието на годините и се опитвах да отгатна по тази мухлясала снимка, по линията на челюстта и отражението на светлината в очите, как ли е реагирал, какви са били последните му часове. Може би е успял да си тръгне навреме, може би не. Може би дори сега гниеше в някой забравен ъгъл на приземния етаж. Или ме чакаше горе, на върха. В някаква форма.

Извадих снимката от рамката и я пъхнах в джоба си. Пазачът на фара щеше да дойде с мен, макар че трудно можеше да се брои за талисман. Докато се отдалечавах от площадката, ми хрумна странната мисъл, че не съм първата, която прибира тази снимка, че винаги идва някой да я смени с нова и отново да огради с кръгче пазача на фара.

Продължих нагоре и срещнах още следи от насилие, но не и тела. Колкото повече се приближавах до върха, толкова по-силно ставаше усещането ми, че някой е живял тук съвсем наскоро. Плесенясалият въздух отстъпи място на мирис на пот и сапун. По стълбите имаше по-малко боклуци, а стените бяха чисти. Когато се наведох над последните тесни стъпала, за да вляза в кабината на фара под внезапно схлупения таван, бях сигурна, че ще открия как някой ме гледа.

Отново извадих пистолета. Но и този път нямаше никой: само няколко стола, разклатена маса с килимче отдолу и изненадата, че дебелото стъкло тук беше още непокътнато. Самият прожектор на фара лежеше мътен и заспал в средата на стаята. Оттук се виждаше на километри разстояние във всички посоки. Постоях за секунда, загледана към мястото, от което идвах, пътеката, която ме беше довела, сянката в далечината, която би могла да бъде селото, а после наляво, към тресавищата, преминаващи в пустош и разкривени храсти, брулени от морския вятър. Впити в почвата, те не й позволяваха да ерозира и помагаха на защитните стени на дюните и морския овес, който растеше по-нататък. Лек склон водеше оттам към искрящия плаж, вълните и прибоя, виещ се надясно.

Взрях се повторно и откъм базовия лагер, сред блатата и далечните тъмни борове, видях стълбове от черен дим, които можеха да значат всичко. Ала откъм Кулата виждах особена светлина, някаква пречупена фосфоресценция, за която не можех да се насиля да мисля.

Фактът, че я виждах, че имах нещо общо с нея, ме изкарваше от кожата ми. Бях сигурна, че никой друг тук — нито геодезистът, нито психологът, виждат това раздвижване на необяснимото.

Насочих вниманието си към столовете и масата, търсейки някакво прозрение... за каквото и да е. След около пет минути ми хрумна да дръпна килима. Под него се криеше квадратен капак в пода с размери около метър на метър. В дъските имаше забито резе. Избутах масата настрани със смразяващо стържене, което ме накара да стисна зъби. После рязко отворих капака и в случай че долу дебнеше някой, изкрещях някаква нелепица от сорта на „Имам оръжие!“, насочила пистолета с едната си ръка и фенера — с другата.

Изпитах далечно усещане как тежестта на пистолета ми пада на пода и фенерът затреперва в ръката ми, макар че някак си успях да го задържа. Не можех да повярвам на очите си. Отворът в пода разкриваше помещение дълбоко около шест и широко около петнайсет метра. Психологът очевидно бе идвала тук, защото до лявата стена видях раницата ѝ, няколко оръжия, бутилки вода и голям фенер. Но от самата нея нямаше и следа.

Но това, което ме остави без дъх, сякаш някой ме беше ударил с всичка сила в корема, и ме накара да падна на колене, беше огромната купчина, която заемаше по-голямата част от пространството и напомняше на безумно бунище. Всъщност това беше планина от книжа, покрита със стотици дневници — също като тези, които бяха раздали и на нас, за да записваме наблюденията си в Зона X. На корицата на всеки от тях беше написана професията на собственика. И всеки от тях, както се оказа, беше изписан от край до край. Дневниците бяха много, много повече, отколкото можеха да бъдат оставени от дванайсетте експедиции.

Не знам дали можете да си представите какво изпитах в тези първи секунди, взряна в тъмнината долу към *това*. Може би можете. Може би и вие гледате същото в момента.

Третата ми, най-хубава полева задача в колежа налагаше да пътувам до далечно място на западния бряг — закривен нос, далеч от цивилизацията, в област, която се колебаеше между умерения и полярния климат. Земята беше изригнала огромни каменни

образувания, а около тях беше изникнала стара дъждовна гора. Този свят бе вечно влажен, годишните валежи надвишаваха метър и седемдесет, а да видиш листа без капки по тях беше изключително събитие. Въздухът изглеждаше невероятно чист, а растителността — толкова гъста и наситено зелена, че всяка извита папрат ме караше да се чувствам в мир със света. В тези гори живееха мечки и пантери, лосове и най-различни птици. Рибите в потоците бяха огромни и невиждали живак.

Живеех в едно селце с около триста жители близо до брега. Наех си малка къщурка до една по-голяма на върха на хълма, принадлежаща на пето поколение рибари. Собствениците бяха бездетни мъж и жена с типичната за района сурова лаконичност. Не се сприятелих с никого там, а не бях сигурна, че дори отколешни съседи са станали приятели. Само в местната кръчма, често посещавана от всички, след няколко бири се забелязваха признаци на дружелюбност и другарство. Там обаче се вихреше и насилие и през по-голямата част от времето гледах да стоя надалеч. Четири години ме деляха от срещата с бъдещия ми съпруг и не търсех нищо от никого.

Имах си достатъчно работа и занимания. Всеки ден карах по кошмарния път с множество завои, дупки и коловози, достатъчно коварен, дори когато бе сух, за да стигна до местността, наречена просто Скалния залив. Там, след неравните плажове, се простираха пластове от магма, изгладени от милиони години и осеяни с малки езерца от приливите. Сутрин при отлив снимах тези езерца, правех измервания и описвах живота, който откривах в тях. Понякога оставах до средата на прилива и газех наоколо с гумените си ботуши, подгизнала от пръските на вълните.

В тези скални езерца живееха миди, които не се срещаха никъде другаде, в симбиоза с риба, наречена гартнер на името на откривателя си. Там се спотайваха и няколко вида морски охлюви и анемони, както и корава малка сепия, която кръстих Свети Заядливец, изкривявайки научното ѝ название, защото опасната музика на проблясващата ѝ в бяло луминесценция придаваше на мантията ѝ вид на папска тиара.

Лесно можех да изгубя цели часове там и да наблюдавам тайния живот в скалните езерца. Понякога се дивях на факта, че ми е даден такъв дар: не само да мога да се потопя докрай в настоящия миг, но и

да бъда насаме със себе си — нещо, за което бях копняла през цялото време на ученето и практиката си.

Но още тогава, на връщане към квартирата си, скърбях за очаквания край на това щастие. Защото знаех, че той рано или късно ще настъпи. Това проучване беше финансирано само за две години, а и кой би се заинтересувал от някакви си миди по-дълго от това? Освен това моите методи понякога бяха ексцентрични. Такива мисли се въртяха из главата ми към края на проекта, когато перспективите за продължаването му изглеждаха все по-мъгляви. Въпреки възраженията на здравия си разум, започнах да прекарвам все повече време в кръчмата. Сутрин се будех със замаяна глава, понякога за да видя как си тръгва някой непознат и да осъзная, че съм се приближила с още един ден до края. И неизвестността: прегазването ѝ ми носеше някакво облекчение, не толкова силно като тъгата, но все пак мисъл, която се противопоставяше на всичко останало — че по този начин няма да се превърна в онази жена, която местните постоянно виждат на скалите, но продължават да възприемат като чужда: „А, онова е старата биоложка. Живее тук от цяла вечност, луда е по мидите. Говори си сама, мърмори си под носа в бара, а ако ѝ кажеш нещо хубаво...“

Когато видях стотиците дневници, за миг се почувствах така, сякаш все пак съм се превърнала в „старата биоложка“. Така се опитва да те превземе лудостта на света: отвън навътре, като те принуждава да живееш в неговата действителност.

Действителността нахлува и по други начини. По едно време съпругът ми започна да ме нарича „призрачната птичка“, с което искаше да ме подразни, задето не присъствам достатъчно в живота му. Казваше го с лека извивка в ъгълчетата на устните, която почти напомняше на тънка усмивка, но в очите му съзирах упрек. Когато ходехме по барове с неговите приятели — едно от любимите му занимания — говорех колкото затворник по време на разпит. Това не бяха мои приятели, а и не обичах да водя напразни разговори, нито „напълнени“, както ги наричах. Политиката не ме интересуваше, освен с оглед на влиянието ѝ върху околната среда. Не бях религиозна. Всичките ми хобита бяха свързани с работата ми. Живеех заради нея и се вълнувах от силата на концентрацията си, но това беше нещо много

лично. Не обичах да говоря за изследванията си. Не носех грим и не ми пукаше за нови обувки или модерна музика. Сигурна съм, че приятелите на съпруга ми ме намираха за меко казано, необщителна. Може би дори са ме мислили за проста или „странно необразована“, както чух да казва един, макар да не знам дали е говорел за мен.

Баровете ми харесваха, но не по същите причини като на съпруга ми. Обичах бавното среднощно тлеене на самия факт, че съм навън, докато мислите ми се въртяха около някакъв проблем, набор от данни, но изглеждах социална, въпреки че си съществувах съвсем отделно. Мъжът ми обаче се притесняваше за мен прекалено много, а потребността ми за усамотение изяждаше удоволствието му от разговорите с приятели, повечето от които бяха колеги от болницата. Виждах го как замлъква насред изречението и се взира в мен, търсейки признаци на доволство, докато си седях встрани и си пиех чистото уиски. „Призрачна птичко — питаше той по-късно, — забавлява ли се?“ Аз кимах и се усмихвах.

Но за мен забавлението бе да се измъкна и да се втренча в някое скално езерце, да дебна заплетения живот на съществата в него. За мен препитанието бяха екосистемата и хабитатът, оргазмът — внезапното осъзнаване на взаимносвързаността на живите твари. Наблюдението означаваше повече от взаимодействието. Струва ми се, че той знаеше всичко това. Но аз никога не успявах да се изразя така добре пред него, макар да се опитвах и той да слушаше. Но в други отношения бях *единствено* изражение. Единствената ми дарба или талант — сега съм убедена в това — беше фактът, че местата можеха да се запечатват в мен и аз без усилие да се превръщам в част от тях. Дори барът беше вид екосистема, макар и несъвършена, и новодошлият, необременен от предразсъдъците на съпруга ми, щеше да види как седя там и лесно да си представи, че съм щастлива в малкия си мехур от мълчание. Спокойно би си представил, че се вписвам добре.

Колкото и да му се щеше в определен смисъл да се слея със средата, иронията беше, че мъжът ми искаше той да изпъкне. Това беше следващото нещо, което си помислих, когато видях огромния куп от дневници: че е сгрешил за единайсетата експедиция. Че тук бяха събрани неразличимите разкази на толкова много хора и *нямаше начин неговият да изпъкне*. Че в крайна сметка и той е бил сведен до състояние, доста близко до моето.

Тези дневници като крехки надгробни камъни отново ме сблъскаха със смъртта му. Ужасявах се от мисълта да намеря неговия, да узная истинската му история — не безличните, общи приказки, които бе разказал с половин уста пред висшестоящите след завръщането си.

„Призрачна птицо, обичаш ли ме?“, пошепна съпругът ми веднъж в мрака, преди да замине на обучението за експедицията, въпреки че той всъщност бе призракът. „Призрачна птицо, имаш ли нужда от мен?“ Обичах го, но нямах нужда от него и си мислех, че така и трябва да бъде. Призрачната птица може да бъде ястреб на едно място и гарван на друго, в зависимост от условията. Вrabчето, което една сутрин се стрелна в синьото небе, можеше посред полета си да се преобрази в орел. Така ставаха нещата тук. Нямаше толкова силни разумни съображения, които да надделят над желанието ми да живея в хармония с приливите, сезоните и ритмите на всичко около мен.

Дневниците и другите материали образуваха разлагаща се купчина, към пет метра висока и три и половина широка, която на места в основата си очевидно се беше превърнала в компост от изгнила хартия. За архивите се грижеха бръмбари и люспеници, и малки черни хлебарки, които постоянно мърдаха с антенките си. Близко до основата видях подаващите се останки на фотографии и лентите на десетки съсипани касети, оплетени с кашави страници. Имаше и следи от плъхове. Ако исках да намеря каквото и да било, трябваше да се спусна в това бунцище по стълбата, закована за ръба на отвора в пода, и да прегазя деформираната планина от боклук и разлагаща се материя. Тази сцена косвено възплъщаваше надписа на стената на Кулата: *„семената на мъртвите за да споделя с червеите, които се събират в мрака и заобиколя света със силата на живота им...“*

Обърнах масата и я подпрях пред тесния вход на стълбището. Нямах представа къде е отишла психологът, но не исках да бъда изненадана нито от нея, нито от някой друг. Ако някой се опиташе да премести масата отдолу, щях да го чуя и да имам време да изляза да го посрещна с пистолета си. Освен това изпитвах усещане, което от разстоянието на времето бих отдала на сиянието, усилващо се вътре в

мен: за *присъствие*, което ме притискаше отдолу и огъваше сетивата ми. От време на време, без никаква причина, ме полазваха тръпки.

Не ми се нравеше, че психологът е прибрала долу при дневниците цялата си екипировка, както и повечето си оръжия. За малко обаче трябваше да пропъдя тази загадка от съзнанието си, заедно с упоритото треперене, породено от осъзнаването, че по-голямата част от обучението на „Съдърн Рийч“ почиваше на лъжа. Докато се спусках в това студено, тъмно, закътано под пода място, почувствах още по-остро тягата на сиянието вътре в мен. Трудно можех да я пренебрегна, още повече че не знаех какво означава.

Лъчът на фенера ми и естествената светлина от отворения капак ми показаха, че стените са покрити с мухъл, който на места образуваше матови червени и зелени райета. Долу още по-ясно се виждаше как изгнилата хартия се е разляла на вълни и могилки. Скъсани и смачкани страници, изкривени и влажни корици. Можеше да се каже, че историята на изучаването на Зона X бавно се превръщаше в Зона X.

Посегнах първо към краищата, избирайки си случайни дневници. Повечето на пръв поглед описваха най-обичайни събития като тези, докладвани от първата експедиция... която не би могла да бъде първата. Някои бяха невероятни, защото информацията в тях звучеше нелогично и предшествах с почти десет години първото официално навлизане в Зоната. Колко експедиции всъщност бяха преминали границата? Каква част от информацията беше изопачена и скрита, и за колко време? Дали „дванайсетте“ експедиции не бяха само последната част от много по-продължителни усилия, а останалите бяха „пропуснати“, за да се потушат съмненията на евентуалните доброволци?

Намерих и „предекспедиционни“ разкази, документирани в различни форми. Това беше архивът от аудиокасети, надъвкани снимки и разлагащи се папки с книжа, които бях забелязала още отгоре, смазани под тежестта на дневниците. Всичко беше просмукано от тежка, влажна миризма с маскирана остра нотка на разложение, която се усещаше на някои места, а на други не. В главата ми настъпи объркващ хаос от напечатани на пишеща машина, принтирани и написани на ръка думи, смесени с полузърнати образи като мислено факсимиле на цялата купчина. Самото бунисце ме караше на моменти

да замръзвам, без дори да броим противоречията. Усетих тежестта на снимката в джоба си.

Започнах да си създавам правила, като че ли това щеше да ми помогне. Пропусках всички дневници, които изглеждаха написани стенографски, и не се опитвах да разшифровам кодираните. Започвах да чета някои дневници подред, но после сама се принуждавах да ги оставя. Случайните откъси обаче понякога бяха още по-лош избор. На някои страници бяха изложени неописуеми деяния, които все още не мога да се заставя да изложа с думи. Записи, в които се споменаваха за периоди на „ремисия“ и „затишие“, последвани от „експлозии“ и „ужасяващи проявления“. Откогато и да съществуваше Зона X и колкото и експедиции да бяха пристигали тук, разбрах, че в продължение на години преди да е имало граница, по това крайбрежие са се случвали странни неща. Имало е Протозона X.

Някои пропуски смущаваха ума ми не по-малко от по-експлицитните описания. Един от дневниците, полуунищожен от влагата, се фокусираше изцяло върху свойствата на някакъв вид магарешки бодил с лилави цветове, който виреел между гората и тресавищата. Страница след страница описваха намирането на един екземпляр, после на друг, с най-малки детайли за насекомите и другите същества, обитаващи този микрохабитат. Нямах нито един случай, в който наблюдателят да стои на повече от една-две крачки от растението, и нито един случай, в който да се отдръпва, за да насочи вниманието си към базовия лагер или собствения си живот. След известно време започна да ме обзема безпокойство от ужасяващото присъствие, което витаеше над тези писания. Виждах как Пълзящият или негов заместник се приближава в пространството точно зад бодила, а тясната концентрация на автора е начин да се справи с ужаса. Отсъствието не е присъствие, но с всяко следващо описание на бодил по гърба ми пробягваха все по-дълбоки тръпки. Когато последната част от книгата се разпадна на каша от размазано мастило и влажна хартия, изпитах почти облекчение, че съм се отървала от вбесяващите повторения, в които имаше нещо хипнотично, напомнящо на транс, и се боях, че ако продължат безкрай, ще стоя там и ще ги чета цяла вечност, докато не падна на пода и не умра от жажда или глад.

Започнах да се чудя дали липсата на всякакви намеци за Кулата също се вписва в тази теория, в това описване на периферията на

нещата, „... черната вода под слънцето греещо среднощ плодовете ще узреят...“

После, след няколко банални или неразбираеми откъса, попаднах на дневник, който не беше същият тип като моя. Датираше отпреди първата експедиция, но след падането на границата и в него се споменава за „построяването на стената“, което очевидно се отнасяше за укреплението между фара и морето. Една страница по-нататък, примесени с езотерични метеорологични гадания, срещнах три думи, които мигом изпъкнаха сред останалите: „отблъскване на нападение“. Прочетох внимателно следващите няколко записа. В началото авторът не намекваше нищо за характера на нападението или самоличността на нападателите, но атаката беше започнала от морето и „остави четирима от нас мъртви“, въпреки че укреплението бе устояло. По-нататък чувството на отчаяние нарастваше:

„... гибелта отново идва от морето, със странни светлини и морски твари, които при прилив се удрят в стената ни. Нощем техните съгледвачи се опитват да проникнат през пролуките в защитните ни ограждения. Ние устояваме, но мунициите ни свършват. Някои от нас искат да напуснат фара и да се опитат да стигнат до острова или навътре в сушата, но командирът казва да се подчиняваме на заповедите му. Мотивацията е ниска. Не всичко, което ни се случва, има рационално обяснение.“

Скоро след това разказът прекъсна. В него имаше нещо отчетливо нереалистично, като художествена версия на действително събитие. Опитах се да си представя как ли е изглеждала Зона X преди толкова години. Не можех.

Фарът явно привличаше участниците в експедициите също като корабите, които някога беше извеждал на сигурно място през плитчините и рифовете край брега. Можех само отново да потвърдя предишното си размишление, че за повечето фарът беше символ, уверение за стария ред, а видимостта му на хоризонта им внушаваше илюзия за сигурно убежище. Фактът, че не беше оправдал доверието

им, се виждаше на долните етажи. Но макар някои от тях да са го знаели, все пак са дошли тук. От надежда. От вяра. От глупост.

Но каквато и сила да беше превзела Зона X, още по-рано бях започнала да разбирам, че ако искаш да се бориш с нея, трябва да водиш партизанска война. Да се слееш с пейзажа или колкото може по-дълго да се преструваш, че врагът не съществува, също като автора на хрониката за магарешките бодили. Принаването му, опитът да бъде назован, означаваше да го пуснеш вътре. (Предполагам, че по същата причина продължавах да наричам промените в себе си „сияние“, защото ако анализирах внимателно състоянието си, ако се опитах да го определя количествено или да се справя емпирично с него при положение, че нямах никаква власт над него, щях да го направя твърде реално.)

По някое време започна да ме изпълва паника, като гледах какво остава пред мен, и реших още повече да стесня фокуса си: щях да търся само фрази, идентични или сходни с тези на стената на Кулата. Атакувах по-директно купчината, прегазвайки средните слоеве под правоъгълника от светлина над главата ми, който ме успокояваше, че това не е краят на съществуването ми. Ровех като плъховете и люспениците, бърках навътре с ръце и вадех, каквото хванех. Случваше се да загубя равновесие и да се зароя в хартии, да се боря с тях, да усещам гнилия прах в носа си и вкуса му на езика си. Всеки, който ме видеше отгоре, би ме взел за луда и аз го съзнавах още тогава, увлечена в неистовото си, безплодно ровене.

Но откривах това, което търсех, в повече дневници, отколкото очаквах, и то обикновено се състоеше в първата фраза: *„Там, където се крие душацият плод от ръката на грешника, ще раздам семената на мъртвите, за да споделя с червеите...“* Често се появяваше като бележка, надраскана в полето или другояче отделена от текста наоколо. Веднъж се натъкнах на нея като на документирана фраза от стената на самия фар, „която бързо измихме“, без да се посочва причина. Друг път намерих препратка, написана с тънък почерк, към „текст в един дневник, който звучи като от Стария завет, но не е от никой от псалмите, които помня“. Нима това можеше да не е свързано с думите на Пълзящия? *„... да споделя с червеите, които се събират в мрака и заобиколя света със силата на живота им...“* Но всичко това ни най-малко не ме доближаваше до отговор на въпросите защо или кой.

Всички стояхме в тъмнината и дращехме по купчината дневници; и ако някога съм чувствала тежестта на предшествениците си, тук и сега бях изгубена в нея.

На даден етап открих, че съм твърде смазана и не мога да продължа повече, дори механично. Това беше прекалено много информация, поднесена в анекдотична форма. Можеше да разлиствам тези страници години наред и никога да не откроя истинските тайни, впримчена в цикъла от въпроси откога съществува това място, кой пръв е оставил дневниците си тук и защо другите са го последвали, докато тази практика не е станала неумолима като отдавна вкоренен ритуал. Що за подтик ги е карал да го правят, що за общ фатализъм? Единственото, което си мислех, че знам, бе, че дневниците от определени експедиции и участници липсват, че информацията е непълна.

Знаех също, че трябва да се върна в базовия лагер преди мръкване или да пренощувам във фара. Не ми се искаше да пътувам по тъмно, но ако не се приберях, нямах гаранция, че геодезистът няма да ме изостави и да се опита да пресече границата. Освен това, най-много ме разстройваше ровенето в баналностите на повечето дневници, които не казваха или нищо, или нищо ново. Загубена работа, въпреки всичките ми надежди да намеря отговори. Толкова много лъжи, такова голямо безсилие да се изправиш пред истината. Чувствах, че Зона X съсипва духа, макар да си мислех, че още не е съсипала моя.

Засега реших да направя още един опит. С голямо усилие се изкатерих до върха на купчината, стараяйки се да не размествам дневниците. Могилата от хартия беше като гърчещо се, неспокойно чудовище под обувките ми, което също като пясъка на дюните отвън не желаше да остави стъпките ми без обратна, равна по големина реакция. Но аз въпреки всичко стигнах догоре.

Както и предполагах, дневниците на върха бяха по-нови и веднага намерих написаните от членовете на експедицията на мъжа ми. С леко свит стомах продължавах да ровя с пълното съзнание, че неизбежно ще намеря това, което търся, и бях права. Открих го полесно, отколкото очаквах: залепнал за гърба на друг дневник заради засъхнала кръв или друго вещество, дневникът на съпруга ми беше изписан със същия уверен, дързък почерк, който познавах от бележките по хладилника и списъците за пазаруване. Призрачната

птица беше намерила своя призрак сред необясним куп от други призраци. Но вместо нетърпение, ме обзе смут, сякаш крадах личния му дневник, стоял заключен до смъртта му. Глупаво беше, знам. Единственото, което той бе искал от мен, беше да се открия пред него, и затова винаги беше открит за мен. Сега аз трябваше да го приема такъв, какъвто го намирах, и това вероятно щеше да бъде завинаги, а тази истина ми бе непоносима.

Макар да не можех още да се насиля да го прочета, се преборих с импулса да хвърля дневника на съпруга си обратно в купчината и вместо това го прибрах при няколкото други, които възнамерявах да взема със себе си в базовия лагер. На излизане от това проклето място изнесох и две от оръжията на психолога. Засега оставих другите запаси на мястото им. Може би щеше да бъде полезно да ме чакат във фара.

Когато се измъкнах навън, беше по-късно, отколкото предполагах. Небето се беше обагрило в наситения кехлибарен цвят, бележещ началото на късния следобед. Морето блестеше от светлина, но нищо красиво наоколо не можеше вече да ме заблуди. Много човешки животи се бяха стекли на това място през годините, обричайки се на изгнание и по-тежка съдба. Под всичко се криеше злокобното присъствие на безброй отчаяни борби. Защо продължаваха да ни изпращат тук? Защо продължавахме да идваме? В главата ми постоянно се въртеше стих от една песен: „Цялото това ненужно познание“.

След дългото стоене в претъпканото подземие имах нужда да подишам чист въздух и да усетя вятъра. Оставих всичко, което бях взела, на един стол и отворих плъзгащата се врата, за да изляза на кръглата тераса, оградена с парапети. Вятърът брулеше дрехите и лицето ми. Внезапният хлад беше пречистващ, а гледката — още по-добра. Можех вечно да гледам оттук. Но само след миг някакъв инстинкт или предчувствие ме накара да погледна право надолу, покрай останките от защитната стена, към плажа, част от който беше полускрит от извивката на дюната и височината на стената дори от този ъгъл.

Оттам сред облак от пясък се бе появило стъпало и край на крак. Фокусирах бинокъла си върху стъпалото. То не помръдваше. Познат крачол, позната обувка с двойно вързани, равни връзки. Зави ми се

свят и стиснах здраво парапета. Знаех кой е притежателят на тази обувка.

Психологът.

04: ПОТАПЯНЕ

Всичко, което знаех за психолога, се заключаваше във впечатленията ми от обучението. Ролята ѝ тогава беше едновременно на страничен наблюдател и личен изповедник. Само дето аз нямаш нищо за изповядване. Възможно е да съм казала повече неща под хипноза, но по време на обикновените си сеанси, на които се бяхме съгласили като условие за прием в експедициите, рядко вземах участие.

— Разкажи ми за родителите си. Какви са? — питаше тя с класически въвеждащ гамбит.

— Нормални — отговарях аз с опит за усмивка, докато си мислех: „дистанцирани, непрактични, отнесени, нестабилни, безполезни“.

— Майка ти е алкохоличка, нали? А баща ти е нещо като... мошеник?

Едва не показах липса на контрол при тези думи, представляващи по-скоро обида, отколкото проницателно заключение.

— Майка ми е художник, а баща ми е предприемач — възразих аз почти отбранително.

— Какви са най-ранните ти спомени?

— От закуска.

Плюшеното кученце, което си пазя и до днес. Лупата, която вдигам пред дупката на един мраво-лъв. Как целувам едно момче и го карам да се съблече пред мен, защото не знам какво друго да направя. Как падам в един шадраван и си удрям главата, след което следват пет шева в спешното отделение и непреодолим страх от удавяне. И пак спешното, когато мама изпи твърде много, но после почти цяла година остана трезвена.

От всичките ми отговори този със закуската я подразни най-много. Видях как ъгълчетата на устата ѝ се борят да не се извият надолу, скованото ѝ тяло, студенината в очите ѝ. Но тя се овладя.

— Детството ти беше ли щастливо?

— Нормално.

Майка ми веднъж толкова се напи, че сипа портокалов сок в зърнената ми закуска вместо мляко. Постоянното, нервно дрънкане на баща ми, което създаваше впечатление, че непрекъснато се чувства виновен за нещо. Евтините мотели край плажа, в които отсядахме, и майка ми, която накрая плачеше, че трябва да се върнем към обичайния си живот без пукната пара, макар всъщност така и да не го бяхме напускали. Усещането за надвиснала гибел, което изпълваше колата.

— Колко близка беше с бабите и дядовците си?

— Достатъчно близка.

Картички за рождени дни, подходящи за петгодишни деца, когато бях на двайсет. Гостувания през няколко години. Добродушен дядо с дълги жълти нокти и мечешки глас. Баба, която ми изнасяше лекции за значението на религията и песненето на стотинки. Как ли се казваха...

— Какво е отношението ти към работата в екип?

— Добро. Често съм работила в екипи.

Все в периферията им.

— Била си освободена от няколко полеви ангажимента. Искаш ли да ми кажеш защо?

Тя знаеше защо, затова само свих рамене.

— Само заради съпруга си ли се съгласи да участваш в експедицията?

— Колко близки бяхте със съпруга ти?

— Колко често се карахте? Защо се карахте?

— Защо не уведоми властите веднага, щом се прибра у дома?

Тези сесии видимо фрустрираха психолога на професионално ниво, на нивото на запечатаното ѝ обучение, което се базираше на извличането на лична информация от пациентите, за да си спечели доверието им и да проникне в по-дълбоките им проблеми. Но на друго ниво, което така и не можах да проумея съвсем, тя като че ли одобряваше отговорите ми. „Много си сдържана“, отбеляза тя веднъж, но не прозвуча като упрек. Едва на втория ден след пресичането на границата, докато вървахме към базовия лагер, ми хрумна, че може би същите качества, които тя не харесваше от психиатрична гледна точка, ме правеха подходяща за експедицията.

Ето че сега тя седеше, облегната на пясъчната могила в сянката на стената, и с единия си протегнат, а другия сгънат под тялото крак приличаше на развалина. Беше сама. По състоянието и формата ѝ личеше, че е скочила или е била бутната от върха на фара. Може би не е успяла да прелети над стената и се е ударила в нея. Докато аз методично съм преглеждала дневниците, тя през цялото време е лежала там. Това, което не разбирах, беше как така още е жива.

Когато коленичих до нея, якето и ризата ѝ бяха пропити с кръв, но тя дишаше и очите ѝ бяха отворени, взрени в океана. Лявата ѝ ръка беше протегната и в нея държеше пистолет. Внимателно взех оръжието и го хвърлих настрани — за всеки случай.

Психологът като че ли не забелязваше присъствието ми. Докоснах я леко по рамото. Тя изкрещя, рязко подскочи и падна, а аз се отдръпнах.

— Аниhilация! — изпищя тя срещу мен, размахала объркано ръце. — *Аниhilация! Аниhilация!*

Колкото повече повтаряше думата, толкова по-безсмислено звучеше тя, като крясък на птица със счупено крило.

— Това съм само аз, биологът — казах спокойно, макар че бях потресена.

— *Само ти* — изкиска се хриптящо психологът, сякаш съм казала нещо смешно. — Само ти.

Подпрях я отново. Чух тихо хрущене и осъзнах, че вероятно е счупила повечето си ребра. Усетих през якето ѝ, че лявата ръка и рамото ѝ бяха меки като гъба. Около корема ѝ, под ръката, с която инстинктивно беше притиснала раната, се събираше тъмна кръв. По миризмата усещах, че се е изпуснала.

— Още си тук — каза тя изненадано. — Но нали те убих?

Гласът ѝ беше глас на човек, който тъкмо се буди от сън или се унася.

— Няма такова нещо.

Отново се чу хриптящо свистене и пердето на объркване се отдръпна от очите ѝ.

— Носиш ли вода? Жадна съм.

— Да.

Притиснах манерката си към устата ѝ, за да пийне няколко глътки. По брадичката ѝ лъщяха капки кръв.

— Къде е геодезистът? — попита тя с пъшкане.

— В базовия лагер.

— Не поиска да дойде с теб?

— Не.

Вятърът отметна къдриците ѝ назад и на челото ѝ се показа разцепена рана, може би от удара в стената.

— Не иска да се движи с теб? Не ѝ харесва в какво си се превърнала?

Побиха ме тръпки.

— Аз съм си същата.

Погледът ѝ отново се зарея в морето.

— Видях те да идваш по пътеката към фара. Така разбрах със сигурност, че си се променила.

— Какво видя? — попитах аз, за да ѝ угодя.

Кашлица, последвана от кървава хрчка.

— Ти беше пламък — каза тя и аз за миг си представих как се проявява сиянието в мен. — Ти беше пламък, изпепеляващ погледа ми. Пламък, който се носеше през солените блата и разрушеното село. Бавно горящ пламък, блуждаещ огън, който плаваше над блатото и дюните, плаваше ли, плаваше, не като човек, а като нещо свободно и плаващо...

По промяната в тона ѝ усетих, че дори сега се опитва да ме хипнотизира.

— Няма да стане — казах аз, — вече не се поддавам на хипноза.

Устата ѝ се отвори, затвори и пак се отвори.

— Разбира се. Винаги ми е било трудно с теб — отговори тя, все едно говореше на дете. Някаква странна гордост ли долавях в гласа ѝ?

Може би трябваше да я оставя на мира, да ѝ позволя да си иде, без да търся отговори, но не можех да намеря толкова благородство в себе си.

Хрумна ми нещо във връзка с нечовешкия ми вид.

— Защо не ме застреля, докато се приближавах?

Тя неволно ме погледна озлобено, неспособна да контролира всички мускули на лицето си.

— Ръката ми... пръстите ми не ми позволяваха да натисна спусъка.

Това ми прозвуча налудно, а и не бях забелязала автомата ѝ горе във фара. Опитах отново:

— Ами падането? Някой те блъсна? Случайно ли падна или скочи нарочно?

Лицето ѝ се смръщи в искрено озадачение, изразено в мрежата от бръчици покрай ъгълчетата на очите ѝ, сякаш спомените идваха само на части.

— Помислих... помислих, че нещо ме гони. Опитах се да те застрелям, но не можах и ти влезе вътре. После си помислих, че виждам нещо зад себе си, нещо, което се приближава по стълбите, и ме обзе такъв силен страх, че трябваше да избягам. Затова скочих през парапета. Скочих.

Като че ли сама не можеше да повярва, че го е направила.

— Как изглеждаше това, което те гонеше?

Пристъп на кашлица и думи, избъбрани през него:

— Така и не го видях. Изобщо не беше там. Или го виждах прекалено често. Беше вътре в мен. Вътре в теб. Опитвах се да се махна. От това, което е в мен.

Тогава не повярвах на нито една част от това разпокъсано обяснение, което като че ли намекваше, че нещо я е последвало от кулата. Изтълкувах безумната ѝ дисоциация като резултат от нуждата ѝ да упражнява контрол. Беше изгубила контрол над експедицията и трябваше да намери някого или нещо, което да обвини за провала си, колкото и малко вероятно да звучеше.

Пробвах друг подход.

— Защо заведе антрополога в „тунела“ посред нощ? Какво стана там?

Тя се поколеба, но не можех да разбера дали от предпазливост или защото нещо в тялото ѝ поддаде. После каза:

— Лоша преценка. Нетърпение. Трябваше да разузная, преди да рискувам цялата мисия. Трябваше да знам какво става.

— Имаш предвид докъде е стигнал Пълзящият?

Психологът се усмихна отблъскващо.

— Така ли го наричаш? Пълзящият?

— Какво стана?

— Според теб какво стана? Всичко се обърка. Антропологът се приближи твърде много. — Превод: психологът я бе принудила да се

приблѝжи. — Онова нещо *реагира*. Уби нея. Рани мен.
— Затова изглеждаше толкова зле на другата сутрин.
— Да. И защото виждах, че ти вече се променяш.
— Аз не се променям!
Изкрещях го в изблик на внезапна ярост.
Влажно кискане, присмехулен тон.
— Не, разбира се. Просто ставаш такава, каквато винаги си била.
Аз също не се променям. И двете не се променяме. Всичко е наред. Да си направим пикник.
— Млъкни. Защо ни заряза?
— Експедицията беше компрометирана.
— Това не е обяснение.
— Ти да си ми дала поне веднѝж обяснение по време на обучението?
— Не бяхме компрометирани. Не и толкова, че да прекратим мисията.
— На шестия ден след пристигането в базовия лагер един от участниците е мъртъв, двама вече се *променят*, а четвъртият е разколебан. За мен това е катастрофа.
— Ако е катастрофа, ти допринесе за нея. — Осъзнах, че колкото и лично аз да ѝ нямах доверие, съм разчитала на психолога да ръководи експедицията. На някакво ниво бях бясна, че ни е предала и че всеки момент ще ме изостави. — Просто се паникѝоса и се предаде.
Психологѝт кимна.
— И това също. Така е. Така е. Трябваше по-рано да забележа, че си се променила. Трябваше да те пратя обратно на границата. Не биваше да слизам там с антрополога. Но това е положението сега.
Тя направи гримаса и изкашля гѝст секрет.
Без да обръщам внимание, смених темата на въпросите.
— Как изглежда границата?
Пак същата усмивка.
— Ще ти кажа, когато стигнем до нея.
— Какво се случва всѝщност, когато я преминем?
— Не това, което предполагаш.
— Кажи ми! Какво преминаваме?
Усещах, че се губя. Отново.

В очите ѝ проблесна искра, която не ми допадна. Предвещаваше зло.

— Искам да си помислиш за нещо. Може би си устойчива срещу хипнозата — може би — но какво ще кажеш за булото, което вече е спуснато? Какво ще кажеш, ако вдигна това було, за да стигнеш до собствените си спомени от преминаването на границата? Искаш ли да го направя, Малко пламъче? Ще ти хареса ли или ще полудееш?

— Ако се опиташ да ми направиш нещо, ще те убия.

Говорех сериозно. Мисълта за хипнозата като цяло и кондиционирането ми беше висока цена за достъпа до Зона Х. Мисълта за продължаваща намеса беше непоносима.

— Колко от спомените ти според теб са вградени? — продължи психологът. — Колко от спомените ти за света зад границата са проверими?

— Номерата ти няма да минат при мен. Сигурна съм в настоящето време и място, в този миг и в следващия. Сигурна съм в миналото си.

Това беше крепостта на призрачната птица и никой не можеше да пристъпи в нея. Може да беше пробита от хипнозата по време на обучението, но не и разрушена. В това бях сигурна и щях да остана сигурна, защото няхах друг избор.

— Сигурна съм, че съпругът ти се е чувствал по същия начин преди края — отбеляза психологът.

Седнах и втренчих поглед в нея. Исках да си тръгна, преди да ме е отровила, но не можех.

— Да се придържаме към твоите халюцинации — казах. — Опиши ми Пълзящия.

— Има нещо, които трябва да видиш със собствените си очи. Може би ще се приближиш. Може би ще ги опознаеш по-добре.

Липсата ѝ на съчувствие към съдбата на антрополога беше отблъскваща, но това важеше и за моята.

— Какво криеш от нас за Зона Х?

— Много общ въпрос.

Струва ми се, че отчаяната ми необходимост от отговори я забавляваше.

— Добре тогава. Какво измерват черните кутийки?

— Нищо. Нищо не измерват. Това беше просто психологичен трик за спокойствие на експедицията: щом не мига червената лампичка, значи няма опасност.

— Каква е тайната на Кулата?

— На тунела ли? Ако знаехме, мислиш ли, че щяхме да продължаваме да изпращаме експедиции?

— Страх ги е. В „Съдърн Рийч“

— И аз така мисля.

— Значи нямат отговори.

— Ще ти кажа едно: знаем, че границата се движи. В началото с по няколко сантиметра годишно, сега с по трийсет-петдесет сантиметра. Може би скоро ще започне да изяжда по един-два километра наведнъж.

При тази мисъл замълчах. Когато си твърде близо до същината на загадката, няма как да се отдръпнеш и да видиш формата на цялото. Черните кутии можеше да не правят нищо, но в моето съзнание те всички мигаха в червено.

— Колко експедиции е имало?

— О, дневниците. Много са, нали?

— Не отговори на въпроса ми.

— Може да не знам. А може би не искам да ти кажа.

Щеше да продължи по този начин, до края, а аз нищо не можех да направя.

— Какво е намерила всъщност „първата“ експедиция?

Психологът направи гримаса, този път не от болка, а по-скоро като че ли си спомни нещо, което я караше да се срамува.

— Има видеоматериал от тази експедиция... или поне нещо подобно. Основната причина за забраната на новите технологии след това.

Видео. Някак си след планината от дневници, този факт не ме изненада. Продължих нататък.

— Какви заповеди си скрила от нас?

— Вече ме отегчаваш. И започвам малко да отпадам... Понякога ви казваме повече, друг път — по-малко. Те си имат своите мерила и съображения.

Това „те“ прозвуча някак неубедително, сякаш тя не вярваше много в „тях“.

Неохотно се върнах към личните въпроси.

— Какво знаеш за съпруга ми?

— Нищо повече от това, което ще разбереш, като прочетеш дневника му. Намери ли го вече?

— Не — излъгах аз.

— Много е проникателен — особено за теб.

Блъфираше ли? Със сигурност беше имала достатъчно време във фара да го намери, прочете и върне обратно в купчината.

Все едно. Небето притъмня и натежа върху нас, вълните ставаха все по-високи и при всяка вълна птиците се разбягваха на дългите си крака, а щом се отдръпнеше, пак се събираха на групички. Пясъкът изведнъж стана по-шуплив. Лъкатушешките пътечки на раците и червеите все още изглеждаха като изписани на повърхността му. Къде ли се простираше границата в морето? Когато зададох този въпрос на психолога по време на обучението, тя отвърна, че никой не я е преминавал, и си представих как експедициите просто се изпаряват в мъглата, светлината и далечината.

Дишането на психолога сега беше плитко и неравномерно, придружено от особено хъркане.

Огъвах се и попитах:

— Мога ли да направя нещо, за да се почувстваш по-добре?

— Остави ме тук, когато умра. — Страхът ѝ вече ясно се виждаше. — Не ме погребвай. Не ме отнасяй никъде. Остави ме тук.

— Има ли още нещо, което искаш да ми кажеш?

— Изобщо не биваше да идваме тук. Изобщо не биваше да идвам тук.

Неподправената интонация намекваше за лични терзания и мъка, които нямаха нищо общо с физическото ѝ състояние.

— Това ли е всичко?

— Вече мисля, че това е единствената фундаментална истина.

Разбрах думите ѝ в смисъл, че е по-добре да позволим границата да напредва, да не ѝ обръщаме внимание, да я оставим да засегне някое бъдещо поколение. Не бях съгласна, но не казах нищо. По-късно щях да реша, че е искала да каже нещо съвсем различно.

— Някой някога връщал ли се е от Зона X?

— Отдавна не е — отвърна психологът с уморен шепот. — Всъщност не е.

Не знам дали беше чула въпроса ми.

Главата ѝ се отпусна и тя изгуби съзнание, после отново се свести и се загледа във вълните. Измърмори няколко думи, една от които беше „снизен“ или „унижен“, а после друга, която може да беше „следа“, а може да беше „в леда“. Не бях сигурна.

Скоро щеше да се смрачи. Дадох ѝ още вода. Колкото повече се приближаваше към смъртта, толкова по-трудно ставаше да мисля за нея като за противник, макар очевидно да знаеше много повече, отколкото ми казваше. Така или иначе, нямаше какво да го мисля, защото тя нямаше да ми разкрие нищо повече. А може би наистина ѝ се бях сторила пламък. Може би сега не беше в състояние да мисли за мен по друг начин.

— Знаеше ли за дневниците? — попитах аз. — Преди да дойдем тук?

Не ми отговори.

След като умря, трябваше да свърша някои неща, макар вече да се стъмняваше и да нямах никакво желание да ги правя. Щом не бе пожелала да отговори на въпросите ми приживе, щеше да се наложи да го направи сега. Свалих якето ѝ и го оставих настрана. Открих, че е скрила собствения си дневник, сгънат в един вътрешен джоб с цип. Вятърът разлистваше страниците му и го затиснах с камък.

После извадих джобното си ножче и много внимателно разрязах левия ръкав на ризата ѝ. Гъбестото усещане за ръката ѝ ме бе притеснило; сега се уверих, че съм имала основание. От ключицата до лакътя ръката ѝ бе колонизирана от фиброзна, златистозелена, мъхната и размазана маса, която излъчваше слабо сияние. По назъбванията и дългата резка, спускаща се надолу от трицепса, изглеждаше, че всичко е започнало от първоначална рана — раната, която по думите ѝ бе нанесъл Пълзящият. Какъвто и да беше ефектът на спорите върху мен, този различен и по-пряк контакт се беше разпространил по-бързо и с по-пагубни последици. Някои паразити и спори можеха да причинят не само шизофрения, но и твърде реалистични халюцинации, провокиращи налудно поведение. Вече не се съмнявах, че наистина ме е видяла като приближаващ се пламък, че е отдала неспособността си да ме застреля на някаква външна сила, че е била тласната да скочи от

страх от нещо приближаващо. Ако не друго, то споменът от срещата с Пълзящия сигурно я беше разтърсил до известна степен.

Изрязвах проба от кожата на ръката ѝ заедно с част от месото под нея и я поставих в епруветка. После взех проба и от другата ѝ ръка. Щом се върнех в базовия лагер, щях да изследвам и двете.

По това време вече леко треперех, затова спрях за малко и насочих вниманието си към дневника. Беше посветен на надписите от стената в Кулата и пълен с още много нови пасажи.

„... но независимо дали се разлага под земята или отгоре, по зелените полета, в морето или във въздуха, всички ще стигнат до откровение и пир, познали душация плод, а ръката на грешника ще ликува, защото няма грях в сянката и светлината, който семената на мъртвите да не могат да простят...“

В полетата бяха надраскани няколко бележки: „пазачът на фара“, „север?“, „острови“. Нямах представа какво означават тези бележки, нито какво говореше за психичното състояние на психолога фактът, че е посветила дневника си на този текст. Изпитвах само просто, неусложнено облекчение, че някой е свършил вместо мен задача, която иначе би била трудна и мъчителна. Единственият ми въпрос беше дали е взела текстовете от стените на Кулата, от дневниците във фара или от съвсем друг източник. И досега не знам.

Претърсих тялото ѝ, като внимавах да не докосвам рамото и ръката. Потупах ризата и панталоните ѝ за скрити предмети. Намерих малък пистолет, закачен с каишка към левия ѝ прасец, и плик с писмо в дясната обувка. Отгоре беше написано име. Започваше със „С“. Дали беше името на детето ѝ? На някой приятел? На любовник? Не бях виждала и чувала имена от месеци насам и това дълбоко ме смути. Тук имената бяха опасен лукс. Изглеждаше ми нередно, сякаш не принадлежеше на Зона Х. Жертвите нямаха нужда от имена. Хората, които обслужваха дадена функция, не се нуждаеха от назоваване. За мен името беше поредното нежелано объркване във всяко едно отношение, тъмно пространство, което продължаваше да се разраства в съзнанието ми.

Метнах пистолета надалеч по пясъка, после смачках плика с писмото на топка и го запратих след него. Може би беше жестоко, но мислех за дневника на съпруга си и как в определен смисъл намирането му беше по-лошо от липсата му. Освен това донякъде все още бях ядосана на психолога.

Накрая претърсих джобовете на панталона ѝ. Намерих малко дребни монети, гладък камък за успокоение и листче хартия. На него бяха написани хипнотични внушения, сред които „предизвикване на парализа“, „предизвикване на спокойствие“, „налагане на подчинение“, като всяко от тях съответстваше на активираща дума или фраза. Явно много се е страхувала да не забрави кои думи ѝ дават власт над нас, щом си ги беше записала. На листчето с подсказки имаше и други бележки като: „Геодезистът има нужда от подкрепление“ и „Съзнанието на антрополога е пропускливо“. За мен имаше само една загадъчна фраза: „Мълчанието поражда собствено насилие“. Колко проникателно.

Думата „анихилация“ беше последвана от „помага за предизвикването на незабавно самоубийство“.

Всички бяхме получили бутони за самоунищожение, но единствената, която можеше да ги натисне, бе мъртва.

Част от живота на съпруга ми беше белязана от кошмарите, които бе сънувал в детството си. Заради тези преживявания бе стигнал до психиатър. В сънищата си, виждал къща с мазе и ужасяващи престъпления, случили се там. Психиатърът обаче изключил възможността за потиснат спомен и накрая на съпруга ми му останало само да се опитва да намали отровата им, като си води дневник за тях. По-късно, вече в университета, няколко месеца преди постъпването си във флота, отишъл на фестивал на класическото кино... и там, на големия екран, видял разиграни собствените си кошмари. Едва тогава осъзнал, че вероятно, когато е бил само на няколко години, телевизорът е бил забравен включен по време на филм на ужасите. Треската в ума му, която никой не успял да извади до момента, веднага се разпаднала. Казваше, че в този миг се е почувствал свободен и загърбил сенките от детството си... защото всичко било илюзия,

фалшификат, измама, драскулка в съзнанието му, която го подмамвала да върви в една посока, въпреки че бил предопределен за друга.

— От известно време сънувам нещо — призна ми той в нощта, в която ми каза, че е приел да участва в единайсетата експедиция. — Нещо ново е и този път не е точно кошмар.

В този си сън той се носел над девствена пустош и виждал всичко като полски блатар. Чувството за свобода „е неописуемо. Сякаш някой е взел всичко от кошмарите ми и го е обърнал наопаки“. С напредването и повторението си съновиденията започнали да варират по сила и да се променя гледната им точка. През някои нощи плувал по каналите в блатата. В други се превръщал в дърво или капка вода. Всичко, което преживявал, го освежавало. Всичко, което преживявал, го изпълвало с желание да отиде в Зона X.

Макар да не можеше да ми каже много, призна, че вече няколко пъти се е срещал с хората, отговарящи за подбора на участници в експедициите. Че е разговарял с часове с тях и се е уверил, че това е правилното решение. Било чест. Не всички били избирани — някои били отхвърляни, други губели мотивация в процеса. Но трети, изтъквах аз, сигурно са се чудили какво са направили, едва когато е станало твърде късно. По онова време единствената ми представа за това, което той наричаше Зона X, идваше от мъглявата официална история за екологична катастрофа, примесена с множество слухове и мълви под сурдинка. Опасност? Не съм сигурна дали това изобщо е минавало през ума ми; мислех само как съпругът ми току-що ми е казал, че иска да ме напусне и е крил тази информация от мен седмици наред. Тогава още не бях запозната с идеята за хипноза и кондициониране и не ми хрумна, че по време на срещите може да са го *направили податлив*.

Реакцията ми беше дълбоко мълчание, докато той се взираше в лицето ми и се мъчеше да открие това, на което се надяваше. После се обърна и се отпусна на дивана, а аз си налях много голяма чаша вино и се настаних на стола срещу него. Дълго седяхме така.

След малко той отново заговори — за това, което знаеше за Зона X, за работата си, която в момента не му носеше удовлетворение, за потребността си от ново предизвикателство. Но аз не го слушах истински. Мислех си за своята рутинна работа. За дивата пустош. Чудех се защо никога не правех това, което той правеше сега: да

мечтая за друго място, да се опитвам да стигна дотам. В този миг всъщност не можех да го виня. Нима аз не ходех на полеви експедиции в работата си? Може да не отсъствах с месеци, но нямаше принципна разлика.

Спорът настъпи по-късно, когато усетих, че нещата стават реални. Но нямаше молби. Нито веднъж не го помолих да остане при мен. Не можех да го направя. Може би дори си е мислил, че ако замине, ще спаси брака ни, че това някак си ще ни сближи. Не знам. Представа си нямам. В някои неща никога няма да ме бива.

Застанала до тялото на психолога и загледана в морето, аз знаех, че дневникът на съпруга ми ме чака и скоро ще разбере с какви кошмари се е сблъскал тук. Знаех също, че продължавам свирепо да го обвинявам за решението му... но въпреки това дълбоко в сърцето си бях започнала да мисля, че няма място, на което бих искала да бъда повече, отколкото в Зона Х.

Бях се забавила твърде много и щеше да се наложи да вървя в тъмното, за да се прибера в базовия лагер. Ако поддържах равномерна скорост, можеше да стигна до полунощ. Завръщането ми в неочакван час имаше своите предимства, като се има предвид как бях оставила геодезиста. Освен това нещо не ми позволяваше да пренощувам във фара. Може би беше просто смущението от странната рана на психолога или все още усещах някакво присъствие на това място, но така или иначе си тръгнах, веднага щом напълних раницата си с провизии и взех дневника на съпруга си. Зад гърба ми остана тържественият силует на онова, което вече не беше фар, а мощехранителница. Когато погледнах назад, видях тънък фонтан от зелена светлина, заобиколен от извивките на дюните, и решителността ми да увеличи разстоянието помежду ни още повече нарасна. Нямах сили да изследвам внушението за някаква скоростна форма на изгаряне на живота. Спомних си още една фраза, която психологът бе преписала в дневника си: *„Ще видиш огън, който знае името ти, и в присъствието на душащия плод тъмният му пламък ще погълне всяка част от тебе“*.

След час очертанията на фара се стопиха в мрака, а с него и сиянието на психолога. Вятърът се усили, тъмнината се сгъсти. Шумът

на вълните се отдалечаваше и имах усещането, че подслушвам зловец, шепнещ разговор. Вървах колкото можех по-тихо през разрушеното село под тънкия сърп на луната, защото не исках да рискувам да светя с фенера. Силуетите в оголените останки от стаите бяха събрали около себе си мрак, който изпъкваше в нощта; във върховната им неподвижност долавях смущаващо внушение за движение. Зарадвах се, когато ги отминах и излязох в онази част на пътеката, където и каналът откъм морето, и малките езерца отдясно бяха целите покрити с тръстики. Скоро щях да стигна до черната вода и кипарисите, предшестващи яките борове.

Няколко минути по-късно започна стенанието. За миг си помислих, че е в главата ми. После рязко спрях и се заслушах. Каквото и да беше това, което чувахме всяка вечер на смрачаване, то отново бе започнало да вие, а аз го бях забравила в нетърпението си да се махна от фара. Отблизо звукът беше по-гърлен, изпълнен с объркана мъка и ярост. Изглеждаше толкова човешки и нечовешки, че за втори път след влизането си в Зона X се замислих за свръхестествено обяснение. Звукът идваше някъде отпред, откъм сушата, през гъстите тръстики, които пречеха на водата да залее пътеката. Малко вероятно беше да мина покрай него, без да ме чуе. И какво щеше да стане тогава?

Накрая реших да продължа напред. Извадих по-малкия от двата си фенера и се приведох, преди да го включа, за да не блесне през тръстиките. В тази неудобна поза тръгнах напред, стиснала пистолета в другата си ръка и нащрек за посоката, от която идваше стенанието. Скоро го чух по-близо, макар и все още далечно — носеше се през тръстиките и беше ужасно.

Минаха няколко минути, а аз доста напреднах. После изведнъж сригах и обърнах нещо с обувката си. Насочих фенерчето към земята и отскочих със сподавен писък назад. От земята сякаш се надигаше човешко лице. Но когато миг по-късно нищо не се случи, отново го осветих и видях, че е нещо като маска, направена от кожа, полупрозрачна и напомняща на изхвърлена от морето черупка на рак мечоносец. Очите бяха празни и незрящи, но сякаш ме гледаха. Имах чувството, че би трябвало да разпозная чертите на лицето и че това е много важно, но не можех.

Възвърнах си спокойствието, което бях изгубила след разговора с психолога. Колкото и странен да беше, един екзоскелет, макар и част от

него да приличаше на човешко лице, беше донякъде решима загадка. Такава, която поне за кратко изтласка назад тревожния образ на разширяващата се граница и безбройните лъжи на „Съдърн Рийч“.

Когато се наведох и насочих фенера си напред, видях още детрит от линеене: следа от напомнящи на кожа останки, люспи и струпеи, простираща се, докдето стигаше погледът. Очевидно щях скоро да го срещна, а съдейки по звуците, идващи от стенещото същество, в момента виждах нещо, оставено от него. И то беше или някога е било човек.

Спомних си изоставеното село, странните очи на делфините. Там съществувахе въпрос, на който след време бих могла да отговоря прекалено лично. По-важният въпрос в момента обаче беше дали линеенето е направило съществото по-мудно или незабавно го е подмладило. Зависеше от вида, а аз не бях специалист в тази област. Нито имах достатъчно сили за нова среща, макар че беше твърде късно да се върна назад.

Скоро стигнах до място, на което тръстиките вляво бяха смачкани и образуваха пътека, широка около половин метър. Следите от линеенето също завиваха натам. Погледнах напред и видях, че на петдесетина метра оттам следите рязко тръгват надясно. Това означаваше, че съществото вече е някъде в тръстиките и може би ме дебнеше, за да изскочи отново на пътеката пред мен. Шумът от влаченето и мачкането на тревите се беше усилил почти до степента на стенанието. Във въздуха тегнеше задушлива миризма.

Ускорих крачка. Вече беше толкова тъмно, че виждах само на няколко крачки пред себе си. Фенерчето не осветяваше почти нищо. Имах чувството, че се движа през кръгъл тунел от тъмнина. Стенанието продължаваше да се усилва. Миризмата се превърна в особена смрад. Земята започна да хлътва под тежестта ми и разбрах, че съм близо до водата.

Стенанието се разнесе толкова отблизо, колкото никога не го бях чувала, заедно със звука от тежките стъпки. Спрях, надигнах се на пръсти и светнах с фенерчето над тръстиките точно навреме, за да видя как нещо голямо се придвижва отляво, перпендикулярно на моята пътека, и бързо се приближава към мен. Движението на тръстиките, бързите удари, с които ги поваляше като вършачка, ме стреснаха. Това

нещо се опитваше да ме надхитри и сиянието в мен се усили, сякаш за да приглуши паниката ми.

Поколебах се за миг. Малка част от мен искаше да го види, след като толкова дни само го бях чувала. Дали това бяха останките от учения в мен, които се опитваха да се прегрупират и да си служат с логика, когато единственото важно нещо беше оцеляването?

Ако беше така, то тази част в мен, която искаше да го види, беше наистина много малка.

Спуснах се да тичам по-бързо от всякога. Бягах по черния тунел, обграден от тръстики, които ме шибяха, но не обръщах внимание и се надявах сиянието да ме тласка напред. Да успея да набера преднина пред звяра, преди да ми е пресякъл пътя. Усещах вибрациите от неговото движение, а в стенанието му вече долавях някаква очаквателна нотка, напомняща на ръмжене.

В тъмнината усетих, че отляво приближава нещо много тежко. Внушението за измъчено, бледо лице и огромно, тромаво туловище зад него. То газеше към някаква точка напред, а аз нямах друг избор, освен да му позволя и да тичам с всички сили към нея, за да го заобиколя. Но то се приближаваше прекалено бързо. Виждах, че няма да успея, нямаше начин да успея, не и под този ъгъл.

Стори ми се, че усещам горещия му дъх отстрани и отскочих. Но пътят пред мен беше чист, а почти точно зад себе си чух пронизителен стон, пространството, въздухът зад мен сякаш изведнъж се изпълни, докато нещо масивно се опитваше да спре, да промени посоката си, но бе отнесено в тръстиките от другата страна на пътеката от собствената си инерция. Чух почти умолителен вой — единствения звук на това място — който ме викаше. И продължи да ме вика, да ме моли да се върна, да го видя докрай, да потвърдя съществуването му.

Не погледнах назад. Продължих да тичам.

Вървах с омекнали крака, докато пътеката ме отведе в гората и намерих голям дъб, на който успях да се покатеря и да прекарам нощта, свита в неудобна поза. Не знам какво щях да направя, ако стенещото същество ме беше последвало и там. Все още го чувах, но отново беше далеч. Не исках да мисля за него, но не можех да спра.

Унасях се и се сепвах, без да откъсвам поглед от земята. По едно време нещо голямо и душещо се спря до дънера на дървото, но после продължи по пътя си. Друг път ми се стори, че някакви неясни форми се движат на известно разстояние от дъба, но нищо не се показва. Те като че ли спряха, светещите им очи увиснаха в мрака, но не долавях заплаха. Притисках дневника на съпруга си към гърдите си като талисман, който ще прогони ноцта, но все още отказвах да го разгърна. Страхът ми какво ще намеря вътре постоянно растеше.

Малко преди съмване отново се събудих, за да откроя, че сиянието ми е станало съвсем осезаемо: кожата ми леко фосфоресцираше в тъмнината и аз се опитах да скрия ръце в ръкавите си и да вдигна яката си, за да не се виждам толкова, после пак се унесох. Част от мен искаше да заспи завинаги, за да не види нищо от това, което предстоеше да се случи.

Но си спомних нещо. Къде бях виждала отлюспената маска на стенещото същество. Това беше лицето на психолога на единайсетата експедиция — бях гледала интервюто му след завръщането му през границата. Тъкмо той беше казал със спокоен и равен глас: „В Зона X беше много красиво, много спокойно. Не видяхме нищо необичайно. Абсолютно нищо“. А после се беше усмихнал неопределено.

Започвах да осъзнавам, че тук смъртта не беше същото, както от другата страна на границата.

На следващата сутрин, с глава, изпълнена със стоновете на съществото, навлязох в онази част на Зона X, където пътеката поемаше стръмно нагоре, а черните мочурища от двете страни бяха осеяни с измамно мъртвите на пръв поглед блатни кипариси. Водата поглъщаше всеки звук, а неподвижната ѝ повърхност отразяваше само сив мъх и клони. Обичах тази част от пътеката повече от всяка друга. Тук светът се отличаваше с бдителност, която можеше да се мери само с чувството за покой и усамотение. Неподвижността му едновременно те подканваше да свалиш гарда и те предупреждаваше да не го правиш. До базовия лагер оставаше километър и половина и аз вървах мудно в светлината, заобиколена от жуженето на насекомите във високите треви. Вече репетирах какво ще кажа на геодезиста, какво ще споделя и какво ще премълча.

Изведнъж сиянието в мен избухна. Имах време да отстъпя половин крачка надясно.

Първият изстрел ме уцели в лявото рамо, вместо в сърцето, и от силата му се извъртях и политнах назад. Вторият ме прониза отново вляво, като не толкова ме събори, колкото ме завъртя и аз сама се спънах. След дълбоката тишина, в която паднах върху склона и се затъркалях надолу, ушите ми забучаха. Лежах в подножието на пътеката, останала без дъх, едната ми ръка стърчеше в черната вода, а другата беше затисната под тялото ми. Отначало болката в лявата част на тялото ми беше толкова силна, сякаш някой постоянно ме разрязваше с голям нож и отново ме зашиваше. Тя обаче скоро утихна и стана по-скоро дразнеща, а раните от куршумите, по силата на някакъв клетъчен заговор, се смалиха до усещането за мънички животинки, които се гърчеха вътре в мен.

Минаха само няколко секунди. Знаех, че трябва да се раздвижа. За щастие, пистолетът ми беше прибран в кобура, иначе щеше да е отлетял нанякъде. Извадих го. Бях видяла мерника — малко кръгче във високата трева, бях разбрала кой ми е устроил засада. Геодезистът беше военна, и то добра, но не можеше да знае, че сиянието ме е предпазило, че шокът не ме е победил, че раната не ме е вцепенила с парализираща болка.

Обърнах се по корем с намерението да пълзя по края на водата.

Тогава чух гласа на геодезиста — викаше ме от другия край на дигата:

— Къде е психологът? Какво си й сторила?

Направих грешката да й кажа истината.

— Мъртва е — извиках аз с колкото мога по-треперлив и слаб глас. Искях засега да се фиксира върху позицията ми.

— *Рискувай за възнаг्राждението* — отвърна тя, сякаш хвърляше граната насреща ми. Явно бе мислила за това през цялото време, докато ме е нямало. Но думите й нямаха по-голям ефект върху мен, отколкото когато аз се бях опитала да ги използвам върху нея.

— Не съм убила психолога — изкрещях аз. — Тя скочи от върха на фара. Чуй ме! Ти ме рани тежко. Можеш да ме оставиш тук. Аз не съм ти враг.

Патетични думи, умолителни думи. Почаках, но геодезистът не отговори. Чувахе се единствено жуженето на пчелите сред дивите

цветя и бълбукането на вода някъде в черното блато отвъд насипа. Погледнах към ослепително синьото небе и си помислих дали не е време да се раздвижа.

— Не ти вярвам! — извика тя. Гласът ѝ прозвуча по-близо, явно се движеше в посока към мен от другата страна. — Ти се върна, но вече не си човек. Трябва сама да се убиеш, за да не го направя аз.

Небрежният ѝ тон не ми хареса.

— Аз съм също толкова човек, колкото теб. Това е нещо съвсем естествено — отвърнах аз, но осъзнах, че тя няма да разбере, че говоря за сиянието. Искаше ми се да ѝ кажа, че и аз съм нещо естествено, но не знаех дали е истина, пък и всичко това нямаше да ми помогне в случая.

— Кажи ми името си! — изпищя тя. — Кажи ми името си! *Кажи ми проклетото си име!*

— Това нищо няма да промени! Как би могло? Не те разбирам.

Вместо нея ми отговори тишината. Геодезистът нямаше да каже и дума повече. Аз бях демон, дявол, нещо, което тя не можеше или не искаше да разбере. Усещах как се приближава, приклепнала за прикритие.

Нямаше да стреля преди да се прицели добре, а аз изпитах желание да я засипя с дъжд от куршуми. Вместо това започнах полу да пълзя, полу да се влача към нея, като бързо се движех покрай водата. Тя може би очакваше да се опитам да се измъкна, като се отдалеча, но аз знаех, че с обсега на автомата ѝ това би било равносилно на самоубийство. Опитах се да забавя дишането си. Искях да доловя всеки звук, който би издал местоположението ѝ.

След миг чух стъпки срещу себе си от другата страна на хълма. Загребах кална пръст, направих я на топка и я хвърлих далеч надолу, откъдето идвах. Падна на петнайсетина метра от мен в края на черната вода, а аз стигнах до върха на склона и надзърнах към пътеката.

Темето на геодезиста стърчеше на около три метра пред мен. Тя пълзеше през високата трева. Видях я само за миг. Откри ми се за по-малко от секунда, след миг щеше да изчезне. Не се замислих. Не се поколебах. Застрелях я.

Главата ѝ се изметна на една страна и тя се отпусна беззвучно на тревата, обърна се на гръб, простенвайки, сякаш някой я е обезпокоил насън, и остана неподвижна. Едната страна на лицето ѝ беше обляна с

кръв, а челото ѝ изглеждаше гротескно обезобразено. Аз се спуснах обратно по склона. Гледах пистолета си. Бях едновременно и изненадана, и не, че наистина съм я уцелила. Чувствах се притисната между две бъдещата, макар че вече бях взела решението да живея в едно от тях. Сега бях само аз.

Когато погледнах отново — предпазливо и ниско залегнала, видях, че още лежи неподвижно просната на същото място. Досега никога не бях убивала. Предвид логиката на това място, не бях сигурна дали и сега наистина съм убила някого. Поне така си казвах, за да успокоя треперенето си. Защото въпреки всичко не спирах да си мисля, че можех да се опитам да поговоря по-дълго с нея, да я убедя, или пък да избягам.

Изправих се и тръгнах нагоре по хълма; всичко ме болеше, макар че в рамото ми бе останала само тъпата болка. Застанала над тялото ѝ и пушката, паднала точно над окървавената ѝ глава като удивителна, аз се зачудих какви ли са били последните ѝ часове в базовия лагер. Какви ли съмнения са я глождили? Дали е тръгнала назад към границата, а после се е разколебала, върнала се е в лагера и пак е тръгнала, измъчвана от нерешителност? Несъмнено нещо я беше накарало да се изправи срещу мен. Или пък ѝ е стигало да прекара сама една нощ в собствената си глава на това място. Самотата може да смаже човека, да го накара да си мисли, че трябва да предприеме действия. Дали ако се бях върнала по-рано, както бях обещала, всичко щеше да се развие другояче?

Не можех да я оставя там, но се поколебах дали да я занеса обратно в базовия лагер и да я погребва в старото гробище зад палатките. Сиянието в мен ме правеше неуверена. Ами ако тя имаше мисия на това място? Дали погребването ѝ щеше да осуети способността да се променя, каквато може би имаше дори сега? Накрая затъркалях тялото ѝ с все още еластична и топла кожа, и кървяща рана на главата, докато стигна до ръба на водата. После казах няколко думи за това, как се надявам да ми прости и как ѝ прощавам, че е стреляла по мен. Не знам дали на този етап думите ми имаха значение и за двете ни. Всичко ми звучеше нелепо. Ако тя изведнъж възкръснеше, вероятно и двете щяхме да признаем, че нищо не си прощаваме.

Вдигнах я на ръце и нагазих в черното мочурище. Когато водата стигна до коленете ми, я пуснах и я гледах, докато потъваше. Щом и бялата анемона на протегнатата ѝ лява ръка се скри от очите ми, тръгнах назад към брега. Не знам дали геодезистът беше религиозна, дали очакваше да възкръсне на небето или да стане храна за червеите. Кипарисите образуваха нещо като катедрала над тялото ѝ, което потъваше все по-дълбоко.

Нямах време да асимилирам случилото се. Скоро след като се озовах отново на пътеката, сиянието узурпира много повече места, не само нервните ми центрове. Строполих се на земята, обвита като в пашкул от усещането за надвиснала зима от тъмен лед, а светлината се разливаше в ореол от бледосиньо сияние с бяла сърцевина. Парещи снежинки проникваха в кожата ми и ме горяха като с цигара. Не след дълго така замръзнах и се вцепених, затворена в собственото си тяло на пътеката, че очите ми не можеха да помръднат от дебелите стръкове трева пред мен и устата ми висеше полуотворена в пръстта. Сигурно трябваше да намеря утеха във факта, че са ми спестени болките от раните, но усещах призрачни присъствия в делириума си.

Спомням си само три моментни видения. В първото геодезистът, психологът и антропологът се взираха в мен през вълни, сякаш съм попова лъжичка, гледаща нагоре във водата на някакво езерце. Взираха се твърде дълго. Във второто седях до стенещото същество, положила ръка на главата му, и мърморех някакви думи, които след това не си спомнях. В третото гледах жива карта на границата, която беше изобразена като голям кръгъл ров, обграждащ Зона X. В него плуваха внушителни морски същества, които не знаеха, че ги гледам; изпитвах ужасна скръб от тази липса на внимание от тяхна страна.

Както разбрах по-късно от следите в тревата, изобщо не съм била замръзнала: гърчела съм се и съм се мятала по земята като червей, докато някаква далечна част от мен още е изпитвала агония, опитвала се е да умре заради нея, но сиянието не е позволило това да се случи. Ако можех да достигна пистолета си, мисля, че щях да се застрелям в главата... и да се радвам за това.

Невинаги ме бива да казвам на хората нещата, които смятат, че имат право да знаят, и дотук също пропуснах да спомена някои

детайли за сиянието. Причината за това отново е надеждата първоначалното мнение на читателя за обективността ми да не се влияе от тези детайли. Опитах се да компенсирам, разкривайки повече лична информация, отколкото имах желание, отчасти поради връзката ѝ с характера на Зона X.

Истината е, че в секундите преди геодезистът да се опита да ме убие, сиянието в мен се разшири и изостри сетивата ми. Почувствах преместването на хълбоците на геодезиста, която лежеше на земята, прицелена в мен. Чувах звука от капките пот, които се стичаха по челото ѝ. Усецах миризмата на дезодоранта ѝ и вкуса на пожълтялата трева, която беше смачкала, за да устрои засадата си. Когато я застрелях, то беше все още с тези изострени сетива, а уязвимостта ѝ бе единствената причина да го направя.

Това беше внезапно, екстремна хипербола на онова, което вече преживях. По пътя към фара и обратно сиянието се беше проявило като настинка. Имах леко повишена температура, кашлях и синусите ми бяха запушени. От време на време се чувствах отмаляла и замаяна. В тялото ми се редуваха въздушност и тежест, които така и не се уравниваха и аз или бодро подскачах, или се влачех.

Съпругът ми би подходил проактивно към сиянието. Би намерил хиляди начини да се опита да го излекува и да премахне белезите, не би ме оставил да се справям сама с него. Затова и когато бяхме заедно, понякога не му казвах, че съм болна. Но в този случай всички усилия от негова страна и моята признателност за тях биха били безсмислени. Човек може или да си губи времето в тревоги за смърт, която може и да не настъпи, или да се концентрира върху това, което му е останало.

Когато най-сетне дойдох на себе си, беше пладне на другия ден. Някак си бях успяла да се домъкна до базовия лагер. Бях изцедена, чувствах се като суха люспа, която трябваше да погълне почти пет литра вода през следващите няколко часа, за да се възстанови. Лявата страна на тялото ми пареше, но виждах, че раните зарастват бързо и вече можех да се движа. Сиянието, което беше проникнало в крайниците ми, като че ли водеше последна битка за превземането на тялото ми, но беше забавено от нуждата да се погрижи за травмите ми. Симптомите на настинка бяха затихнали, а лекотата и тежестта бяха заменени от непрестанно жужене вътре в мен, придружено за известно

време от смущаващо усещане, сякаш нещо пълзеше под кожата ми и образуваше слой, който съвършено имитираше видимия.

Знаех, че не бива да се доверявам на това усещане за благополучие, че то може да е само пауза преди следващия етап. Всяко облекчение, че промените до момента не изглеждаха по-радикални от изострените сетива и рефлексии и слабото фосфоресцентно сияние на кожата ми, избледня пред това, което бях научила: за да държа сиянието под контрол, трябваше да продължавам да бъда наранявана, да преживявам травми. Да подлагам организма си на шок.

В този контекст, когато се изправих пред хаоса на базовия лагер, нагласата ми беше по-прозаична, отколкото би била при други обстоятелства. Геодезистът беше насякла палатките на тънки ленти от твърд брезент. Записите с информация, оставени от предишните експедиции, бяха изгорени; още личаха почернели страници, стърчащи от изпепелените цепеници. Беше унищожила всички оръжия, които не бе могла да вземе със себе си: беше ги разглобила старателно и беше пръснала частите им из целия лагер, сякаш да ми отпрати предизвикателство. Навсякъде бяха разпилени празни консерви. В мое отсъствие геодезистът се беше превърнала в обезумял сериен убиец на неодушевени предмети.

Дневникът ѝ беше захвърлен като примамка върху останките от леглото в палатката, заобиколен от множество карти, някои от които стари и пожълтели. Но беше празен. Малкото пъти, в които я бях виждала да се отделя от нас, за да „пише“ в него, са били измама. Тя никога не е имала намерение да допусне психологът или някоя от нас да разбере истинските ѝ мисли. Осъзнах, че уважавам това ѝ решение.

Все пак беше оставила едно последно лаконично съобщение, написано на листче хартия до леглото, което може би обясняваше враждебността ѝ: „Антропологът се опита да се върне, но аз се погрижих за нея“. Геодезистът е била или луда, или твърде здравомислеща. Внимателно прегледах картите, но те не бяха на Зона X. Беше писала разни неща по тях, лични неща, които навяваха спомени, докато не осъзнах, че това са карти на места, които е посещавала или в които е живяла. Не можех да я виня, че се е връщала към тях, че е търсела в миналото неща, които да ѝ дадат опора в настоящето, колкото и безплодно да е било това търсене.

Докато изследвах останките от базовия лагер, направих равносметка за положението, в което се намирах. Открих няколко консерви с храна, които тя някак си не беше забелязала. Беше пропуснала и няколко бутилки с питейна вода, които, както винаги, бях скрила в спалния си чувал. Макар че всичките ми проби липсваха — предположих, че ги е изхвърлила в черното блато на път към засадата — това нищо не решаваше или променяше. Пазех всички измервания и наблюдения за пробите си в малък бележник в раницата си. Щеше да ми липсва по-големият и силен микроскоп, но и този, който бях взела със себе си, щеше да ми свърши работа. Имах достатъчно храна, за да изкарам няколко седмици, ако не ядях по много. Водата щеше да ми стигне дори за три-четири дни повече, а и винаги можех да си преваря още. Разполагах с кибрит, който щеше да ми позволи да поддържам огъня цял месец, както и умения да разпаля нов без кибрит. Във фара ме чакаха още провизии — най-малкото, в раницата на психолога.

Навън видях, че геодезистът е добавила в старото гробище още един, прясно изкопан гроб, а пръстта беше струпала на купчина до него. В земята беше забит прост кръст от паднали клони. Дали го беше подготвила за мен или за антрополога? Или и за двете ни? Не ми се нравеше идеята да лежа до антрополога цяла вечност.

Малко по-късно, докато разчиствах, изведнъж ме напуши смях и ме накара да се превия на две от болка. Внезапно си бях спомнила как мия чинии след вечеря в деня, в който се прибра съпругът ми. Докато изхвърлях остатъците от спагети и пиле от една чиния, с удивление си мислех как едно толкова земно действие може да съжителства със загадката на неговото завръщане.

05: РАЗТВАРЯНЕ

Никога не съм се справяла добре в градовете, макар че по необходимост живеех в такъв — защото съпругът ми изпитваше потребност от това, защото най-добрите възможности за работа за мен бяха там, защото когато ми се удаваше да работя на терен, се самоунищожавах. Но не бях домашно животно. Мръсотията и прахът в града, безкрайната му *будност*, тълпите, лампите, които скриваха звездите, вездесъщите бензинови изпарения, хилядите начини, по които градът вещаеше гибелта ни... нито едно от тия неща не ме привличаше.

— Къде ходиш толкова късно вечер? — няколко пъти ме пита съпругът ми около девет месеца преди да замине на единайсетата експедиция. Имаше едно премълчано „наистина“ след „ходиш“ — чувах го силно и неизменно.

— Никъде — отвърщах аз.

Навсякъде.

— Не, наистина, къде ходиш?

Чест му правеше, че нито веднъж не се бе опитал да ме проследи.

— Не ти изневерявам, ако това имаш предвид.

Директният ми отговор обикновено го възпираше, макар и да не го успокояваше.

Казвах му, че среднощните разходки ме успокояват, че ми помагат да заспя, когато напрежението или скуката в работата ми станат прекалено силни. В действителност обаче не ходех никъде, освен до един пуст, обрасъл с трева паркинг. Привличаше ме, защото беше наистина празен. Беше дом на два вида охлюви и три вида гущери, както и на много пеперуди и водни кончета. Една локва със скромнен произход — кален коловоз, оставен от гумите на камион — с времето беше насъбрала дъждовна вода и се беше превърнала в езерце. До него някак си беше достигнал хайвер от риба и сега там се виждаха лещанки, попови лъжички и водни насекоми. Беше обрасло с плевели,

които задържаха почвата да не се рони във водата. Прелетни пойни птици го използваха като спирка за презареждане.

Както става с повечето хабитати, паркингът не беше сложен, но близостта му притъпяваше подтика ми да се кача в колата и да потегля към най-близкото диво място. Обичах да го посещавам късно през нощта, защото можех да зърна някоя предпазлива лисица или да хвана летяща катерица, почиваща си на телефонен стълб. Наблизо се събираха козодои, за да пируват с насекомите, които бомбардираха уличните лампи. Мишки и сови разиграваха древни ритуали на хищници и плячка. Всички те се отличаваха с бдителност, която не беше същата като при дивите животни; това беше измъчена бдителност, резултат от дълга и уморителна история. Истории за злощастни срещи в човешките владения, трагедии от миналото.

Не казвах на съпруга си къде ходя, защото исках да го запазя само за себе си. Има много неща, които двойките правят по навик и защото така се очаква, и аз нямах нищо против тези ритуали. Понякога дори ми харесваха. Но имах нужда да бъда егоист по отношение на това петно от дива природа наред с града. То разширяваше съзнанието ми, докато работех, успокояваше ме, предоставяше ми миниатюрни драми, чийто развой да чакам с нетърпение. Не подозирах, че докато лекувам с тази лепенка потребността си от свобода, съпругът ми мечтае за Зона X и много по-големи пространства. По-късно този паралел ми помогна да смекча гнева си от неговото заминаване, а после и объркването си, когато той се върна толкова променен... макар голата истина да беше, че все още не разбирах какво точно в него ми липсва.

„Те знаят, че границата напредва с по трийсет-петдесет сантиметра на година“, беше казала психологът.

Но аз намирах това твърдение за прекалено ограничаващо, прекалено невежо. Имаше хиляди „мъртви“ места като онзи паркинг, хиляди преходни местности, които никой не виждаше и които бяха станали невидими, защото не бяха „полезни“ на никого. Те можеха да бъдат населявани от какви ли не видове, без никой да забележи. Бяхме започнали да възприемаме границата като монолитна, невидима стена, но ако членовете на единайсетата експедиция я бяха преминали на връщане, без дори да я забележат, не беше ли възможно да са я прекосили и други неща?

В тази нова фаза на моето сияние, докато се възстановявах от раните си, Кулата постоянно ме зовеше. Усещах физическото ѝ присъствие под земята с яснота, напомняща на онази първа вълна на привличане, когато знаеш, без да поглеждаш, къде точно в стаята се намира обектът на желанието ти. Това донякъде беше собствената ми потребност да се върна, но отчасти може би се дължеше на ефекта на спорите, и аз се съпротивлявах, защото първо трябваше да свърша някои други неща. Тези неща също можеха, ако им се отдам без чужди вмешателства, да поставят всичко в перспектива.

Като начало, трябваше да изчистя лъжите и объркванията на висшестоящите от информацията, отнасяща се до действителните феномени в Зона X. Така например, тайното сведение, че е имало Протозона X, нещо като преамбюл и предмостие. Въпреки че планината от дневници радикално бе променила представите ми за Зона X, не мисля, че по-големият брой на експедициите говореше нещо за Кулата и нейните ефекти. Той ми казваше преди всичко, че дори границата да се разширяваше, асимилацията от Зона X все още можеше да се смята за консервативна. Срещащите се в различни дневници данни, свързани с повтарящите се цикли и флуктуации на странни и обичайни неща, ми помагаша да намеря някои тенденции. Но тази информация сигурно също беше известна на висшестоящите и съответно можеше да се приеме за нещо, вече казано и на другите. Митът, че неуспех са претърпели само най-ранните експедиции, чието начало беше изкуствено внушено от „Съдърн Рийч“, потвърждаваше идеята за съществуването на цикли в общата рамка на настъплението.

Отделните детайли, записани в дневниците, може да разказваха за прояви на героизъм и страх, за добри и лоши решения, но в крайна сметка говореха за неизбежност. Никой още не беше изследвал дълбините на намерението и целта по начин, който да осуети това намерение и цел. Всички бяха загинали или бяха убити, бяха се върнали променени или непроменени, но Зона X си продължаваше, както винаги... докато нашите висшестоящи като че ли толкова се бояха от всяка радикална промяна на схващането за ситуацията, че продължаваха да изпращат лишени от сведения експедиции, като че ли това беше единственият възможен вариант. *Подхранвайте Зона X, но*

не я антагонизирайте; може би някой, благодарение на късмета или простото повторение, ще се натъкне на някакво обяснение, някакво решение, преди целият свят да се превърне в Зона X.

Нямаше начин да потвърдя която да е от теориите си, но намирах мрачна утеха в създаването им.

Оставих дневника на съпруга си последен, въпреки че притеглянето му беше силно също като това на Кулата. Вместо това се фокусирах върху пробите, които бях донесла от разрушеното село и психолога, както и от собствената ми кожа. Поставих микроскопа на клатещата се масичка, която психологът вероятно бе сметнала за достатъчно разнебитена, та да не заслужава повече внимание. Клетките от психолога — както от здравето рамо, така и от раната — изглеждаха нормални човешки клетки. Тези от моята проба — също. Това беше невъзможно. Разглеждах ги отново и отново, дори като дете се преструвах, че няма повече да ги погледна, след което рязко залепях орловото си око в окуляра.

Убедена бях, че когато не ги гледам, клетките се превръщат в нещо друго, че самият акт на наблюдение променя всичко. Знаех, че е налудно, но въпреки това го мислех. Имах чувството, че Зона X ми се надсмива — с всяко стръкче трева, с всяко блуждаещо насекомо, с всяка капка вода. Какво щеше да стане, когато Пълзящият стигне до дъното на Кулата? Какво щеше да стане, когато се качеше обратно горе?

После разгледах пробите от селото: мъха от „челото“ на едно от образуванията, трески дърво, мъртва лисица, плъх. Дървото си беше истинско дърво. Плъхът си беше плъх. Мъхът и лисицата... бяха съставени от видоизменени човешки клетки. *„Там, където се крие душацият плод от ръката на грешника ще раздам семената на мъртвите.“*

Предполагам, че е трябвало да отскоча шокирана от микроскопа, но аз не реагирах така на нищо, което уредът можеше да ми покаже. Вместо това се задоволих с тиха ругатня. Глиганът по пътя към базовия лагер, странните делфини, измъченият звяр в тръстиките. Дори, колкото и извратено да звучеше, идеята, че през границата са се върнали копия на участниците в единайсетата експедиция. Всичко това се потвърждаваше от микроскопа. Тук ставаха трансформации и колкото и да се бях чувствала част от „естествения“ пейзаж на път към

фара, сега не можех да отрека, че тези хабитати са преходни по много неестествен начин. Обзе ме чувство на перверзно облекчение: сега поне имах още едно доказателство, че става нещо странно, след мозъчната тъкан, която антропологът бе взела от кожата на Пълзящия.

Бях разгледала достатъчно проби. Обядвах и реших да не полагам повече усилия за разчистването на лагера; тази задача щеше да остане за някоя друга експедиция.

Беше чудесен, ослепителен приятно топъл следобед със смайващо синьо небе. Поседях известно време, загледана във водните кончета във високата трева и лупингите на един червеноглав кълвач. Само отлагах неизбежното, завръщането си в Кулата, но продължавах да губя време.

Когато най-после взех дневника на съпруга си и започнах да чета, сиянието ме заля с безкрайни вълни и ме свърза със земята, водата, дърветата и въздуха, а аз не спирах да се отварям все по-дълбоко.

Не очаквах нищо от нещата, които прочетох в дневника на съпруга си. С изключение на няколко сбити, набързо надраскани бележки, повечето текстове бяха адресирани към мен. Не го желяех и щом го установих, с усилие се въздържах да не хвърля дневника, сякаш е отрова. Реакцията ми нямаше нищо общо с любовта или липсата на такава, а с чувството на вина. Той е искал да сподели дневника си с мен, а сега беше или наистина мъртъв, или съществуваше в състояние, в което нямаше начин да установим общуване или взаимност. Единайсетата експедиция се бе състояла от осем души, само мъже: психолог, двама медици (в това число и съпругът ми), лингвист, геодезист, биолог, антрополог и археолог. Бяха дошли в Зона X през зимата, когато повечето дървета били голи, а тръстиките станали потъмни и дебели. Цветните храсти били „намусени“ и „сгушени“ покрай пътеката, както той се изразяваше. „По-малко птици от посоченото в докладите. Но къде ли отиват? Само призрачната птица знае.“ Небето често се покривало с облаци, а водата в кипарисовите блага била малко. „Откакто сме тук, не е валило нито веднъж“, пишеше той в края на първата седмица.

Открили това, което само аз наричам Кулата, на петия или шестия ден — още повече се убедих, че мястото на базовия лагер е специално подбрано, за да подтикне към това откритие — но мнението на геодезиста им било, че трябва да продължат да картографират пошироката околност, и те съответно възприели различен курс на действие от нас. „Никой нямаше желание да слиза долу — пишеше съпругът ми, — най-малкото аз“. Той страдаше от клаустрофобия и понякога ставаше нощем, за да излезе да спи на верандата.

По някаква причина в техния случай психологът не ги принудил да слязат в Кулата. Продължили да изследват околността — разрушеното село, фара и нататък. Що се отнася до фара, съпругът ми отбелязваше ужаса, с който са открили следите от клането, но изпитвали „твърде много уважение към мъртвите, за да въдворяваме ред“ — предполагам, визираше преобърнатите маси на приземното ниво. Разочаровах се, че не споменава за снимката на пазача на фара на стената на площадката.

И те, като мен, намерили купчината дневници на върха на фара и останали потресени от това. „Спорихме ожесточено какво да правим. Аз исках да прекратим мисията и да се приберем у дома, защото очевидно ни бяха излъгали — бяха излъгали целия свят.“ В този момент обаче психологът явно е установил макар и деликатен контрол. Една от инструкциите за Зона X беше всяка експедиция да запази единство. Но още от следващия абзац ставаше ясно, че групата е решила да се раздели, сякаш за да се спаси мисията, като се съобразят с желанията на всички и съответно се предотвратят опитите някой да се върне през границата. Другият медик, антропологът, археологът и психологът останали във фара, за да прочетат дневниците и да разузнаят близката околност. Лингвистът и биологът се върнали, за да изследват Кулата, а съпругът ми и геодезистът продължили напред, след фара.

„Тук много би ти харесало — пишеше той в един особено страстен абзац, който ми лъхаше не толкова на оптимизъм, колкото на смущаваща еуфория. — Щеше да се влюбиш в светлината на дюните. Щеше да обикнеш безкрайната, експанзивна дивост на това място.“

Вървели по брега цяла седмица, картографирали и очаквали в даден момент да стигнат до границата, под каквато и да било форма, но някакво препятствие възпирало напредването им.

И те така и не стигнали.

Вместо това ден след ден се сблъскали с един и същ хабитат. „Убеден съм, че вървим на север, но въпреки че изминаваме по петнайсет-двайсет мили до мръкване, нищо не се променя. Всичко е едно и също“, макар изрично да подчертаваше, че няма предвид, че по някакъв начин „се въртят в един и същ странен кръг“. В същото време е знаел, че „при всички положения вече трябваше да сме стигнали до границата“. Отдавна били навлезли в район, който той наричаше „Съдърн Рийч“ и който още *не е бил картографиран*, но за който „бяхме насърчени от неясните изказвания на висшестоящите да смятаме, че съществува значително отвъд границата“.

Аз също знаех, че Зона Х свършва внезапно недалеч след фара. Откъде го знаех ли? Висшестоящите ни го бяха казали по време на обучението. Значи нищо не знаех.

Накрая решили да се върнат, защото „в далечината зад себе си видяхме странни каскадни светлини и още светлини и звуци отвътре, които не можехме да идентифицираме. Разтревожихме се за участниците в експедицията, които бяха останали там.“ Когато тръгнали назад, тъкмо били зърнали „скалист остров, първият остров, който виждахме“ и който „предизвикваше силното ни желание да го изследваме, макар да нямаше лесен начин да стигнем до него“. Островът „като че ли някога е бил обитаван — забелязахме каменни къщи по един хълм и кей на брега“.

Вместо седем, връщането им отнело четири дни, „сякаш земята се беше свила“. Когато стигнали до фара, открили, че психолога го няма, а на площадката по средата намерили кървави следи от стрелба. Умиращият археолог „ни каза, че нещо «не от този свят» се е качило по стълбите и е убило психолога, а после е избягало с тялото му. «Но покъсно психологът се върна», бълнуваше археологът. Имаше само две тела и никое от тях не беше на психолога. Той не можеше да си обясни липсата му. Не можеше да ни обясни и защо после са се застреляли един друг, освен да повтаря «не си вярвахме» отново и отново.“ Съпругът ми отбелязваше, че „някои от раните, които видях, не бяха от куршуми, и дори пръските кръв по стените не приличаха на това, което бях виждал на различни местопрестъпления. На пода имаше странна утайка.“

Археологът „се подпря на ъгъла на площадката и заплаши да ни застреля, ако се приближа, за да огледам раните му. Скоро обаче умря.“ Двата бързо изнесли останалите тела от площадката и ги погребали високо на плажа недалече от фара. „Беше труден момент и не знам дали успяхме да се възстановим след него, призрачна птица. Не знам.“

Оставали лингвистът и биологът в Кулата. „Геодезистът предложи или да се върнем нагоре по брега след фара, или да слезем надолу покрай морето. Но и двамата знаехме, че това е бягство от отговорност. Думите му всъщност означаваха да зарежем мисията и да се изгубим в пейзажа.“

А пейзажът вече ги притискаше. Температурите рязко падали и се качвали. Дълбоко в земята се чувал грохот, който се усещал като леки трусове. Слънчевата светлина имала „зеленикав оттенък“, сякаш „границата изкривяваше зрението ни“. Видели също „ята от птици, летящи навътре към сушата — не от един и същ вид, а ястреби и патици, чапли и орли, събрани заедно като че ли от обща кауза“.

Когато отишли при Кулата, посмели да слязат само няколко нива надолу, преди да се качат обратно. Не забелязах да споменава за думи по стената. „Ако лингвистът и биологът бяха вътре, явно бяха слезли много по-дълбоко, но ние нямахме желание да ги следваме.“ Върнали се в базовия лагер и там открили тялото на биолога, прободено на няколко места. Лингвистът бил оставил бележка, на която пишело само: „Отивам в тунела. Не ме търсете“. Испитах странно съчувствие като към загинал другар. Биологът без съмнение се беше опитал да се разбере разумно с лингвиста. Поне така си казвах. А може би се беше опитал да убие лингвиста. Последният обаче явно беше запленил от Кулата и думите на Пълзящия. Сега осъзнавам, че осмислянето на тези думи толкова отблизо може да се окаже прекалено тежко за всекиго.

На свечеряване геодезистът и съпругът ми се върнали при Кулата. Защо, не ставаше ясно от записите в дневника — започнаха да се появяват пропуски на цели часове без сведения. През нощта обаче видели призрачно шествие, вървящо към Кулата: седем от осемте участници в експедицията, включително двойници на съпруга ми и геодезиста. „Видях себе си с очите си. Лицето ми беше напълно безизразно. Очевидно бях аз... и същевременно не бях. И двамата с геодезиста замръзнахме в шок. Не се опитахме да ги спрем. Някак ми изглеждаше невъзможно да спрем себе си. Няма да лъжа: бяхме

ужасени. Не можехме да сторим нищо, освен да ги гледаме как слизат надолу. Миг след това проумях всичко. Ние бяхме мъртви. Бяхме призраци, бродещи в това обитавано от духове място, и макар да не го знаехме, тук хората водеха нормален живот, всичко си беше, каквото трябва да бъде... но ние не го виждахме през булото и интерференцията.“

Съпругът ми бавно се отърсил от това чувство. Няколко часа чакали, скрити в дърветата зад Кулата, за да видят дали двойниците им ще се завърнат. Спорили как трябва да постъпят, ако това стане. Геодезистът искал да ги убие. Съпругът ми държал да ги разпита. В шока си никой от двамата не съобразил, че не са видели психолога сред другите. По някое време от Кулата се чул съскащ звук като от пара и в небето се стрелнал лъч светлина, после рязко изчезнал. Никой не излязъл отвътре и двамата мъже в крайна сметка се върнали в базовия лагер.

Тук решили, че пътищата им трябва да се разделят. Геодезистът бил видял повече, отколкото му трябвало, и възнамерявал незабавно да се върне по пътеката до границата. Съпругът ми отказал да го направи, защото подозирал, че „идеята за връщане по същия път, както на идване, може да се окаже капан“. С течение на времето и дългия поход на север, при който не срещнали никакви препятствия, мъжът ми започнал да става „подозрителен към цялата идея за границите“, макар все още да не можел да синтезира „силата на това усещане“ в съгласувана теория.

В този директен разказ за случилото се с експедицията бяха преплетени и лични наблюдения, повечето от които нямам желание да предавам тук. Ще спомена само един пасаж, свързан както със Зона Х, така и с нашата връзка:

„Докато гледам всичко това, докато го преживявам, дори когато е лошо, ми се иска ти да беше тук. Иска ми се да се бяхме кандидатирали заедно. Тук, по пътя на север, щях да те разбера по-добре. Нямах да е нужно да си говорим каквото и да било, ако ти не искаш. Това нямаше да ме тревожи. Ни най-малко. И нямаше да се върнем.

Щяхме да продължим да вървим напред, докато повече няма накъде.“

Бавно и болезнено осъзнавах какво чета още от първите думи на дневника. Съпругът ми бе имал душевен живот, различен от ведрата му външност, и ако го бях допуснала до себе си, можеше и да го разбере по-рано. Само че не го бях направила, разбира се. Бях допуснала до себе си езерца и гъбички, разяждащи пластмаса, но не и него. От всички аспекти на дневника му този ме измъчваше най-силно. Той имаше своя дял в проблемите помежду ни — беше ме притискал твърде много, беше искал прекалено много, беше се опитвал да види в мен нещо, което не съществува. Но аз можех да го пресрещна по пътя и да си възвърна независимостта. А сега беше късно за това.

В личните му наблюдения имаше множество красиви бележки. Описание на езерце, образувано от вълните в скалите на брега точно зад фара. Пространно наблюдение на нетипичния начин, по който един морелетник използвал стридите, докато се опитвал да убие голяма риба. В един плик, залепен на гърба, имаше снимки на езерцето. Вътре старателно бяха прибрани и изсушени диви цветя, тънка шушулка със семена и няколко необичайни листа. Съпругът ми надали е имал интерес към тях; дори наблюденията на птицата и тази страница с наблюдения са изисквали огромна концентрация от него. Знаех, че те са предназначени единствено и само за мен. Нямахме посвещение, но го разбирах дори по съдържаността му. Той знаеше колко мразя обръщения като „*любов моя*“.

Последният абзац, написан при завръщането му във фара, гласеше: „Връщам се нагоре по брега. Но не пеша. В разрушеното село имаше лодка. Продънена и изгнила, но от стената пред фара мога да взема достатъчно дървен материал, за да я поправя. Ще плавам покрай брега, докъдето мога. До острова, а може и след него. Ако някога прочетеш това, да знаеш, че отивам там. Там ще бъда.“ Възможно ли беше във всички тези преходни екосистеми да има и някоя още по-преходна, на границата на влиянието на Кулата, но все още не под влиянието на границата?

След като дочетох дневника, останах с утехата на този образ: как съпругът ми гребе в морето с лодката си през прибоя на вълните и

отвъд него. Как следва брега на север, сам, търсейки в това преживяване радостта на малките моменти, които си спомня от пощастливите си дни. Това ме изпълни със свирепа гордост от него. Показваше решителност. Показваше смелост. Правеше го по-близък до мен, отколкото някога съм го чувствала през всичките години, прекарани заедно.

Сред отблясъците и разпокъсаните мисли, последвали четенето на дневника, се почудих дали той продължава да пише и дали окото на делфина ми се е видяло познато по друга причина, освен че беше толкова човешко. Скоро обаче се отърсих от тези нелепици; някои въпроси могат да те съсипят, ако твърде дълго не намираш отговор.

Травмите ми бяха намалели до постоянна, но поносима болка при дишане. Неслучайно по мръкване сиянието в мен отново бушуваше в дробовете и гърлото ми и си представях как от устата ми струи светлина. Потреперих при мисълта за фонтана, вдигнал се от психолога, който гледан отдалеч приличаше на сигнал за тревога. Не можех да чакам до сутринта, дори това да беше само предчувствие за далечно бъдеще. Щях да се върна в Кулата сега. Това беше единственото място, на което можех да отида. Оставих автомата и другите оръжия. Оставих ножа си. Оставих и раницата си, като закачих само една манерка с вода на колана си. Взех фотоапарата, но после размислих и го захвърлих до една скала по средата на пътя. Импулсът да запечатам нещата щеше само да ме разсейва, а и снимките нямаха по-голямо значение от пробите. Във фара ме чакаха десетилетия дневници. Пред мен витаеха призраците на поколения експедиции. Безсмислената лудост на всичко това и напрежението почти ме завладяха отново. Напразните усилия на всички.

Бях взела фенер, но открих, че виждам достатъчно добре на зеленото сияние, което се излъчваше от собственото ми тяло. Движех се бързо в мрака по пътеката към кулата. Черният безоблачен покров, обрамчен от тънките високи силуети на боровете, отразяваше необятността на небесата. Без граници, без изкуствена светлина, която да крие хилядите блестящи дреболии наоколо. Виждах всичко. Някога, като дете, се вирах в нощното небе и като всички останали чаках да видя падаща звезда. Като възрастна сядах на покрива на къщурката си

край залива, а по-късно на пустия паркинг, и гледах не падащите, а неподвижните звезди и се опитвах да си представя какви ли твари живееха в звездните езерца далеч от нас. Звездите, които виждах сега, изглеждаха странни, пръснати в тъмнината в нов безпорядък, въпреки че само предната нощ се бях утешавала с познатия им вид. Нима чак сега ги виждах ясно? Или бях по-далеч от дома си, отколкото предполагах? Тази мисъл не трябваше да ми носи мрачно задоволство.

Когато влязох в Кулата, долових пулса още по-ясно. Противогазът беше плътно прилепнал върху носа и устата ми. Не знаех дали се опитвам да се предпазя от допълнително заразяване или да запазя сиянието си. Биолуминесценцията на думите по стената се беше усилила, а сиянието от кожата ми сякаш ѝ отговаряше и осветяваше пътя ми. Не усещах друга разлика, докато слизах надолу. Ако по-горните нива ми бяха станали някак познати, това чувство се балансираше от отрезвяващия факт, че за първи път бях сама в Кулата. След всеки завой на стените към дълбокия мрак, разпръсван единствено от зърнистата зелена светлина, очаквах от тъмнината да изскочи нещо и да ме нападне. В тези мигове усещах липсата на геодезиста и ме обземаше чувство на вина. Въпреки концентрацията си почувствах привличането на думите по стената и колкото и да се опитвах да се съсредоточа върху по-долните нива, те постоянно ме дърпаха назад. *„В засяването на сенките ще има благодат и милост, които ще родят тъмни цветя, и техните зъби ще поглъщат и хранят, и ще възвестят отминаването на една епоха...“*

По-скоро, отколкото очаквах, стигнах до мястото, където бяхме намерили мъртвото тяло на антрополога. Някак си се изненадах, че то още е там, заобиколено от останките от нейното преминаване в отвъдното — парчета дрехи, празната ѝ раница, няколко счупени епруветки, назъбения контур на главата ѝ. Сега беше покрита с движещ се килим от бледи организми, които, погледнати отблизо, се оказаха малките ръковидни паразити, обитаващи думите на стената. Не можех да определя дали я защитават, променят или разлагат тялото ѝ, също както не знаех дали някаква итерация на антрополога наистина се е явила на геодезиста край базовия лагер, след като тръгнах към фара...

Без да се бавя, продължих надолу.

Пулсът на Кулата се усили и започна да кънти. Думите на стената отново станаха по-свежи, сякаш току-що „изсъхнали“ след създаването си. Долових някакво жужене под пулса, напомнящо на статично електричество. Хладната влажна миризма на застояло отстъпваше място на нещо по-тропично и задушливо. Открих, че се потя. Но по-важното беше, че следите на Пълзящия под краката ми ставаха по-свежи и лепкави и аз се стараех да вървя близо до дясната стена, за да не стъпвам в тях. Тази стена също се бе променила и вече беше покрита с тънък слой мъхове и лишей. Неприятно ми бе да долепям гръб до нея, за да избегна веществото на пода, но нямах друг избор.

Думите на стената бяха толкова свежи, че от тях сякаш капеше вода, а ръководните същества бяха по-малобройни, събрани на гъсти групички, като че ли още не се бяха разбудили и оживели напълно. *„Това, което умира, ще познае живота в смъртта, защото тленното не се забравя и оживелите ще вървят по света в блаженството на неведението...“*

Слязох още едно ниво по-надолу и на правата отсечка преди следващия завой... видях светлина. Остра, златна светлина, излъчваща се от невидим за мен източник, скрит от стената, а сиянието в мен започна да пулсира и да се вълнува. Жуженето се усили още повече, докато стана толкова агресивно и свистящо, че сякаш всеки миг от ушите ми щеше да потече кръв. Пулсът гърмеше във всяка клетка от тялото ми. Не се чувствах като човек, а само като приемник на поредица мощни излъчвания. Усещах как сиянието изригва от устата ми с полувидими пръски и като се сблъска с противогаза, задъхано го свалих. В съзнанието ми се промъкна мисълта *„Дай обратно на това, което ти е дало“*, без да знам какво подхранвам, нито какво значи това за сбора от клетки и мисли, който представлявах в момента.

Разбирате ли: не можех да се обърна, също както не можех да върна времето назад. Свободната ми воля беше отслабнала, ако ще и само заради изкушението на неизвестното. Да напусна това място, да изляза на повърхността, без да видя какво се крие зад следващия ъгъл... въображението ми щеше вечно да ме измъчва. В този миг убедих себе си, че предпочитам да умра, но да знам... нещо, *каквото и да е*.

Прекарих прага. Спуснах се към светлината.

Една нощ през последните ми месеци край Скалния залив — след като окончателно бях разбрала, че няма да ми подновят финансирането, и преди да се появят каквито и да било перспективи за нова работа — ме обзе особено силно безпокойство. Бях си довела поредния непознат от бара, за да се опитам да се разсея, но той си беше тръгнал преди часове. Не можех да се отърся от безсънието, а и още бях пияна. Беше глупаво и опасно, но реших да се кача в пикапа си и да отида при скалните езерца. В три сутринта беше времето на отлива; прииска ми се да се промъкна близо до криещите се във водата твари и някак си да ги изненадам. Бях си наумила, че нощем, когато никой не ги гледа, езерцата се променят. Може би така става, когато човек изучава нещо толкова дълго, че може в миг да различи една морска анемона от друга или да познае обитателя на някое от езерцата сред редица други, сякаш е заподозрян престъпник.

Паркирах и тръгнах по виещата се пътечка към плажа, светейки си с малкото фенерче на ключодържателя си. Прегазих през плитчините и се покатерих на скалата. Наистина исках да се изгубя. През целия живот ми повтаряха, че твърде много се стремя да контролирам всичко, но това изобщо не беше вярно. Никога нищо не съм контролирала, нито съм го искала.

Онази нощ, макар да бях намерила хиляди оправдания, за да обвинявам другите, знаех, че сама съм си виновна. Не изпращах доклади. Не се придържах към целта на работата си. Записвах странни периферни данни. Не предоставях нищо, което би могло да задоволи финансиращата организация. Аз бях кралицата на скалните езерца и моята дума беше закон; докладвах само това, което исках да докладвам. Бях се увлякла, както винаги, защото се бях разтопила в обкръжението си; не можех да запазя *дистанция* и *безпристрастност*; обективността бе непозната територия за мен.

Обикалях езерцата едно по едно с жалкото си фенерче, като неведнъж губех равновесие и едва не падах. Ако някой ме наблюдаваше — а кой знае дали не е било така? — сигурно е виждал една проклинаща, полупияна, безразсъдна биоложка, изгубила всяка представа за реалността, прекарала две цели години в средата на нищото, уязвима и самотна, макар да си е обещала, че никога няма да

бъде такава. *Нещата, които правеше и говореше, обществото определяше като асоциални и егоистични.* Тя търсеше нещо в скалните езерца посред нощ, макар това, което намираще през деня, да бе достатъчно вълшебно. Може би дори крещеше и пищеше, и правеше пируети по хлъзгавите скали, като че ли и най-хубавите обувки в света не могат да те прецакат и да те запратят върху камъка, за да си счупиш главата, да набиеш челото си с миди и рачета, и да потече кръв.

Но макар да не го заслужавах — заслужавах ли го? — аз все пак намерих нещо вълшебно, нещо, което ми се откри със собствена светлина. Забелязах проблясващо, вълнисто сияние, идещо от едно от по-големите скални езерца, което ме накара да спра на място. Наистина ли исках знак? Наистина ли исках да открива нещо или само така си мислех? Е, реших, че наистина искам да открива нещо, и тръгнах към него, изведнъж изтрезняла достатъчно, за да внимавам къде стъпвам и да не си счупя главата, преди да съм видяла какво има в онова езерце.

Когато най-после стигнах до него и приклекнах, подпряла ръце на коленете си, за да погледна във водата, открих рядък вид огромна морска звезда с шест лъча, по-голяма от касерола, която излъчваше тъмnozлатисто сияние в неподвижната вода, сякаш гореше. Повечето специалисти предпочитахме да я наричаме „унищожител на светове“ вместо с научното ѝ название. Беше покрита с дебели бодли, а по ръбовете ѝ, украсени с изумрудено зелено, забелязах най-нежните прозрачни власинки — хиляди на брой, те тласкаха морската звезда по пътя ѝ в търсене на плячка — други, по-малки морски звезди. Никога дотогава не бях виждал унищожител на светове, дори в аквариум. Беше толкова неочаквано, че забравих за хлъзгавата скала и когато се поместих, едва не паднах. Подпрях се с една ръка на брега на езерцето, за да се задържа.

Колкото по-дълго се вирах в съществуването, толкова по-непонятно и чуждо ми ставаше то, и все повече ми се струваше, че не знам нищо за природата и екосистемите... Имаше нещо в настроението ми и в тъмното сияние на морската звезда, което засенчваше здравия разум и ме караше да виждам това същество, което си имаше своето място в таксономията — беше определено, изучено и описано — несводимо до тези неща. И докато го гледах, осъзнах, че трябва да призная, че не

знам нищо и за самата себе си, че не знам дори дали това е лъжа или истина.

Когато най-после откъснах поглед от морската звезда и се изправих, не можех да различа къде свършва морето и започва небето, нито дали гледам към водата или брега. Бях напълно отнесена и объркана, а единственият ми ориентир беше светещият фар на звездата в краката ми.

Преживяването, когато свих зад ъгъла и видях Пълзящия за първи път, беше подобно, само че хилядократно умножено. Ако край онова езерце преди години не можех да различа морето от брега, то сега не можех да отделя стълбите от тавана и макар да се опитах да се подпра с една ръка на стената, тя като че ли се огъна, още преди да я докосна, и аз с усилие се задържах да не падна през нея.

Освен това тук, в недрата на кулата, не можех изобщо да разбера какво виждам и дори сега ми е трудно да го сглобя от фрагментите, за които не мога да гарантирам. Трудно е да се каже какви бели полета попълва съзнанието ми, само и само да се избави от тежестта на толкова много неизвестни.

Златна светлина ли казах, че съм видяла? Щом заобиколих покрай ъгъла, тя вече не беше златна, а синьо-зелена и не приличаше на нищо, което бях виждала до момента. Светлината струеше вечна и ослепителна, кървяща и гъста, наслоена и попиваща. То така стъписа способността ми да възприемам форми, че се принудих да изключа зрението си и първо да се фокусирам върху сведенията от другите си сетива.

Звукът, който сега чувах, приличаше на кресчендото на разбиващ се лед или ледени кристали, създаващи неземния шум, който преди това погрешно бях взела за жужене и който сега започваше да придобива мощна мелодия и ритъм, изпълващи мозъка ми. Смътно и някак отдалеч осъзнах, че думите на стените също са пропити със звук, но преди не съм имала способността да го чувам. Вибрацията също имаше консистенция и тежест. Усещах парлива миризма, като на опадали листа в късна есен или огромен, далечен мотор на ръба на прегряването... и едновременно с това солена парещ вкус.

Никои думи не могат... никои снимки не могат...

Докато се приспособявах към светлината, Пълзящият продължаваше да се преобразява с мълниеносна скорост, сякаш за да

се присмее на неспособността ми да го разбера. Представляваше фигура в поредица от пречупващи стъкла, множество слоеве във формата на свод. Огромно чудовище, напомнящо на гол охлюв, обградено от още по-странни същества, обикалящи като сателити около него. Блестяща звезда. Погледът ми постоянно отскачаше от него, сякаш зрителният ми нерв не бе достатъчно здрав. Още тогава ми хрумна, че съществото може да извлеча тези впечатления от съзнанието ми и да ги проектира обратно към мен като форма на камуфлаж. За да възпрепятства биолога в мен, да разстрои малкото останала логика.

После то придоби *гигантски* размери пред увреденото ми зрение; нарастваше и сякаш скачаше към мен. Формата му се разпростираше, докато не стигна дори дотам, където не беше или *не би трябвало* да бъде. Сега приличаше повече на препятствие или стена, или дебела затворена врата, препречваща стълбите. Не стена от светлина — златна, синя, зелена, съществуваща в някакъв друг спектър — а стена от плът, *напомняща* на светлина, с остри, извити елементи и текстурата на лед, получен от замръзнала течаща вода. Оставах с впечатлението за живи същества, които се носят лениво във въздуха наоколо като меки попови лъжички, но в периферията на зрителното ми поле, така че не можех да бъда сигурна дали не са само зрителна измама.

Полузаслепена, но все още намираща опора в другите си сетива, ми се стори, че в тази фрагментарна маса, във всички тези различни импресии за Пълзящия, виждам по-тъмна сянка на ръка или някакво *ехо от ръка* в постоянно размазано движение, която непрестанно се приближаваше към лявата стена с повтаряща се дълбочина и сигнали и напредваше мъчително бавно — с посланието си, с кода на промяната си, с оразмеряванията и корекциите си, с трансформациите си. И може би още една тъмна сянка, със смътната форма на глава, която кима над ръката, но също така неясна, като че ли плувах в мътна вода и виждах водорасли в далечината.

Когато се усилих да се приближа с треперещи ръце, въздействието му се промени или аз започнах да губя и да идвам в съзнание на пресекулки. В един момент ми се струваше, че там няма нищо, абсолютно нищо, а думите сами се пишеха; в следващия

Пълзящия пак се появяваше, после отново изчезваше, оставяйки след себе си само внушението за ръка и пищеци се думи.

Какво правите, когато петте ви сетива не достигат? Защото аз все още не можех истински да го видя по-ясно, отколкото под микроскопа си, и това ме плашеше най-много. Защо не можех да го видя? В мислите си видях как стоя над морската звезда в Скалния залив, а тя расте ли, расте, докато езерцето не се превръща в целия свят и аз стъпвам неуверено по грапавата му светеща повърхност, вперила поглед в нощното небе, докато светлината му струи нагоре през мен.

За да се противопоставя на това непоносимо напрежение на светлината, сякаш цялата тежест на Зона X се бе съсредоточила тук, аз промених тактиката си; опитах се да се фокусирам само върху създаването на думите на стената, върху загатнатата глава или шлем или... какво?... някъде над ръката. Водопад от искри, за които знаех, че са живи организми. Нова дума на стената. А аз още не виждам, сиянието в мен почти е притихнало, сякаш сме в катедрала.

Мащабът на това преживяване, съчетан с пулса и кресчендото на звука от постоянното писане, ме изпълниха, докато в мен не остана никакво пространство. Това беше моментът, който бях чакала през целия си живот, без да го знам: моментът на духовност, която няма нищо общо с религията, най-красивото и най-ужасното нещо, което някога бих могла да преживея. Но не можех да го възприема. Колко неподходяща записваща техника носех със себе си и какво неподходящо име му бях дала — Пълзящия. Времето се издължи и се превърна просто в гориво за думите, които това нещо бе създавало на стената кой знае колко години, кой знае с каква цел. Не знам колко дълго стоях там на прага и гледах Пълзящия. Можех да го гледам вечно и да не забележа как тече времето.

А после?

Какво настъпва след откровението и парализата?

Или смърт, или бавно, сигурно топене. Завръщане към физическия свят. Не толкова, че свикнах с присъствието на Пълзящия, колкото използвах спомена за морската звезда в скалното езерце, за да се изправа. Стигнах до момент, в който стоях замръзнала — само един безкрайно малък момент — когато отново видях Пълзящия като организъм. Сложен, уникален, вдъхващ страхопочитание, опасен организъм. Може да беше необясним. Може да беше твърде необятен

за сетивата ми, за науката и разсъдъка ми, но аз все още вярвах, че се намирам в присъствието на някакво живо същество, чиято мимикрия използваше собствените ми мисли.

Защото дори в този момент вярвах, че той извлича тези различни впечатления за себе си от съзнанието ми и ги изпраща обратно към мен като форма на камуфлаж. За да обърка биолога в мен, за да фрустрира логиката, която ми оставаше.

С усилие, което чувствах в стоновите на крайниците си и разместването на костите си, аз се извърнах от Пълзящия.

Това съвсем обикновено движение ме изпълни с такова облекчение, че прегърнах стената с всичките ѝ студени грапавини. Затворих очи — защо ми беше зрението, щом само ме предаваше? — и заслизах заднешком надолу. Усещах светлината върху гърба си. Усещах музиката на думите. Пистолетът, който съвсем бях забравила, се пиваше в хълбока ми. Самата идея за *оръжие* сега ми се струваше също толкова жалка и безполезна като думата „*проби*“. И двете предполагаха някаква цел. Но каква цел можех да имам аз?

Направих само една-две крачки, когато усетих нарастваща топлина и тежест в гърба ми, някаква ближеща, плискаща влага, докато гъстата светлина се превръщаше в самото море. Помислих си, че всеки миг ще побягна, но не го направих. След още няколко стъпки започнах да се давя и осъзнах, че светлината *наистина* се е превърнала в море.

Някак си се давех, макар да не бях действително под вода.

В мен се надигна лудост, ужасяващата безлика паника на дете, паднало във фонтана, което за първи път осъзнава, докато дробовете му се пълнят с вода, че може да умре. Нямаше край, нямаше разминаване, нямаше справяне. Успях само да си поема дълбоко дъх за последно и да го задържа в мига, в който ме заля мътният, синьо-зелен, светнал от искри океан. Продължавах да се давя и да се съпротивлявам, докато някаква част от мен не осъзна, че ще се давя вечно. Представях си как политам от скалите, как падам и ме блъскат вълните. Отнасят ме на хиляди мили разстояние, неразпознаваема, приела някаква друга форма, но запазила ужасния спомен за този момент.

После усетих как зад мен започват да се обръщат стотици очи и да ме наблюдават. Аз плувах в басейн пред погледа на чудовищно

малко момиченце. Бях мишка на празен паркинг, следена от лисица. Бях плячка, достигната от морската звезда и завлечена на дъното на езерцето.

В някаква херметична част на съзнанието ми сиянието ми казваше, че трябва да приема смъртта си. Че няма да оцелея. Трябваше ли да намеря покой в това? Не го намирах. Аз бях като всеки друг организъм. Исках да живея. Толкова силно исках да живея, че ме болеше. Но не можех повече. Не можех дори да дишам. Затова отворих уста и приветствах водата, приветствах течението. Само че това не се оказа вода. И очите, които ме гледаха, не бяха очи; бях притисната от Пълзящия. Бях го приела в себе си и той целият беше върху мен; не можех да се движа, не можех да мисля, бях безпомощна и сама.

Върху съзнанието ми се изля бурен водопад, но водата се състоеше от пръсти, стотици пръсти, които опипваха и натискаха кожата на врата ми, а после се впираха отзад през черепа ми и стигаха до мозъка ми... след това напрежението намаля, макар че впечатлението за неограничена сила не изчезна, и за известно време, докато още се давех, ме обзе ледено спокойствие, а през това спокойствие заструи монументална синьо-зелена светлина. Усетих мирис на изгоряло в собствената си глава и видях червени и жълти отблясъци; изпищях, защото имах чувството, че черепът ми се е разбил на прах, а после отново се е събрал прашинка по прашинка.

„Ще видиш огън, който знае името ти, и в присъствието на душащия плод тъмният му пламък ще погълне всяка част от тебе“.

Това беше най-мъчителната агония, която някога съм изпитвала, сякаш метален кол ме пробождаше отново и отново, а болката се разливаше като втора кожа в контурите на тялото ми. Всичко се обагри в червено. Припаднах. Свестих се. Припадах и се свестях, запъхтяна за глътка въздух, ритях с крака, дращех по стената за опора. Устата ми беше тъй широко отворена от писъците, че нещо влезе в нея. Стори ми се, че за минута съм спряла да дишам, но сиянието в мен не усети такова прекъсване. То продължаваше да насища кръвта ми с кислород.

Изведнъж гибелната инвазия изчезна, а заедно с нея и усещането за даване в гъстото море, което ме заобикаляше. Усетих тласък и Пълзящият ме отхвърли настрана, по стълбите надолу. Озовах се там смачкана и цялата в рани. Нямаше на какво да се облегна и се свлякох като чувал, строполих се пред нещо, което не би трябвало да съществува, не би трябвало да ме напада. „Ще видиш огън, който знае името ти, и в присъствието на душащия плод тъмният му пламък ще погълне всяка част от тебе“. Поемах въздух на големи, разтрисащи глътки, отпуснала нараненото си тяло на стъпалата.

Но не можех да остана там. С разранено гърло и изкормени вътрешности аз се хвърлих надолу в необятния мрак под Пълзящия; първо на ръце и колене, като драсках да избягам, завладяна от сляп, панически импулс да се отдалеча от полезрението му.

Когато светлината зад мен избледня и се почувствах в безопасност, отново се свлякох на пода. Дълго лежах така. Очевидно Пълзящият вече ме познаваше. Очевидно аз бях думи, които той разбираше, за разлика от антрополога. Почудих се дали клетките ми дълго ще крият трансформацията си от мен. Чудех се дали това е началото на края. Но преди всичко изпитвах върховно облекчение, че съм преминала през това изпитание, макар и на косъм. Сиянието се бе сгушило, наранено, дълбоко в мен.

Може би единственият ми истински професионализъм, единственият ми талант е да оцелявам в смъртоносни ситуации. Не знам кога успях отново да се изправя и да продължа с омекнали крака. Не знам колко време е минало. Може да са били и часове, но в крайна сметка станах.

Скоро витото стълбище се изправи, а успоредно с това задушавашката влага намаля, малките същества, които живееха по стената, изчезнаха, а звуците от Пълзящия горе заглъхнаха. Макар все още да виждах драскулките на призраците от миналото по стената, дори собствената ми луминесценция притъмня. Следях внимателно плетеницата от думи, сякаш те някак си можеха да ме наранят като самия Пълзящ, но в същото време намирах и някаква утеха в тях. Тук вариациите бяха по-понятни и ми звучаха по-логично; „И то дойде за

мен. *И залочи всичко останало*“. Отново и отново. Дали думите тук ставаха по-голи или аз знаех повече?

Нямах представа накъде водят тези привидно безкрайни стъпала, но не можех да не забележа, че тук те имат почти същата дълбочина и широчина като стъпалата във фара. Равната повърхност на тавана се беше променила и сега беше прорязана от дълбоки, извити бразди.

Спрях да пия вода. Да си поема въздух. Шокът от срещата с Пълзящия все още ме връхлиташе на вълни. Когато отново продължих, ме обзе приглушена увереност, че ме очакват нови разкрития, че трябва някак да се подготвя.

Няколко минути по-късно започна да се оформя малък правоъгълник от размазана бяла светлина — някъде далеч, далеч под мен, като отражение на дъното на кладенец. Докато се спусках, то нарастваше с неохота, която бих могла да нарека единствено колебание. След още половин час си помислих, че може би е врата, но очертаванията му оставаха все така размити, сякаш само се опитваше да се скрие.

Макар петното все още да беше далеч, колкото повече приближавах, толкова по-сигурна ставах, че тази врата необяснимо напомня на вратата, която видях, когато хвърлих поглед назад, след като преминахме границата на път към базовия лагер. Самата ѝ смътност предизвикваше такава реакция, защото беше много специфична.

През следващия половин час започнах да изпитвам инстинктивно желание да се обърна назад, което преодолях, като си казах, че все още не мога да се върна и отново да се срещна с Пълзящия. Беше болезнено да гледам браздите на тавана, сякаш прорязваха собствения ми череп и постоянно се издълбаваха наново. Бяха се превърнали в линии на някаква отблъскваща сила. Час по-късно, когато този блещукащ бял правоъгълник беше станал по-голям, но не и по-отчетлив, ме изпълни такова силно чувство за *нередност*, че ми се повдигна. В съзнанието все по-ясно изплуваше образът за капан, мисълта, че тази плуваща светлина в мрака не е никаква врата, а пастта на някой звяр, и ако пристъпех в нея, той щеше да ме погълне.

Накрая спрях. Думите неумолимо продължаваха и прецених, че вратата се намира на не повече от пет-шестстотин стъпала надолу. Сега тя прогаряше очите ми; усещах кожата си болезнено нежна, като

че ли само като погледнех вратата, ме изгаряше слънце. Искях да продължа, но не можех. Не можех да накарам краката си да помръднат напред, не можех да принудя съзнанието си да надвие страха и безпокойството. Дори временната липса на сиянието, което сякаш се бе скрило, ме съветваше да не продължавам напред.

Седях на стъпалата и гледах вратата. Притеснявах се, че това усещане е остатъчна хипнотична принуда, че дори след смъртта психологът бе намерила начин да ме манипулира. Може би е имало някаква закодирана заповед или инструкция, която заразата ми не е успяла да заобиколи или превъзмогне. Нима се намирах в крайните фази на някаква продължителна форма на анихилация?

Причината нямаше значение. Знаех, че никога няма да стигна до вратата. Щях да се почувствам толкова зле, че няма да мога да помръдна, и никога нямаше да изляза отново на повърхността, с порязани и заслепени от браздите на тавана очи. Щях да остана тук, на стъпалата, също като антрополога, след почти същия провал в опита си да разпозная невъзможното като нея и психолога. Затова се обърнах и с неимоверна болка, сякаш оставях част от себе си долу, започнах да се изкачвам мъчително по стъпалата, а във въображението ми мъглявият образ на вратата беше голям и внушителен като Пълзящия. Спомням си, че в този момент, когато се обърнах, усетих как нещо се взира в мен от вратата долу, но когато погледнах през рамо, срещнах само познатото размазано петно от бяла светлина.

Ще ми се да можех да кажа, че останалата част от пътя е минала като насън, като че ли наистина бях пламък, както ме бе видяла психологът, и гледах навън през собствения си огън. Ще ми се следващото, което видях, да беше слънцето и повърхността на земята. Но макар да си бях заслужила правото всичко да свърши... то не свърши.

Помня всяка болезнена и страшна стъпка нагоре, всеки миг от пътя. Помня как спрях преди ъгъла, зад който се криеше Пълзящия, все така зает с непонятната си задача. Не бях сигурна, че ще понеса още веднъж да изрови съзнанието ми. Не бях сигурна дали този път няма да полудея от усещането за даване, колкото и да си повтарях, че е илюзия. Но също така знаех, че колкото повече отслабвам, толкова

повече ще ме предава умът ми. Толкова по-лесно щеше да стане да се скрия в сенките и да се превърна в *черупка*, бродеща из долните стъпала. Никога нямаше да имам повече сила и решителност, отколкото в този момент.

Изтласках от съзнанието си спомена за Скалистия залив и медузата в нейното езерце. Вместо това си спомних за дневника на съпруга си. Представих си го в лодката някъде на север. Замислих се как всичко — всичко — е горе, а долу вече няма нищо.

И отново прегърнах стената. Отново затворих очи. Отново преживях светлината, тръпнех и стенех в очакване морето да нахлуе в устата ми и главата ми пак да се разцепи... но това не стана. Нищо не стана и не знам защо, освен да приема, че след като ме е огледал и изпробвал, а после по някакви неизвестни критерии е решил да ме пусне, Пълзящият не изпитваше повече интерес към мен.

Затова, докато свивах зад следващия ъгъл, който щеше да ме скрие от погледа му, някаква упорита част от мен държеше да рискува да погледне за последен път назад. Един последен поглед на непокорство към нещо, което може би никога нямаше да разбере.

Сред няколкото образа, генерирани от Пълзящия, видях едва да прозира лицето на мъж, скрито в сянка и обградено от неописуеми твари, които можех да възприема единствено като негови тъмничари.

Изражението на мъжа издаваше толкова сложни, голи и крайни емоции, че ме прикова. В чертите му съзрях безкрайна мъка и тъга, но и просветването на мрачно удовлетворение и екстаз. Никога не бях виждала такова изражение. Но лицето бях виждала. Познавах го. Бях го виждала на снимка. *Остри, пронизателни очи. Гъста брада, под която беше загатната твърда брадичка.*

Това беше пазачът на фара, уловен в съществуването на Пълзящия. Последният пазач на фара ме гледаше не само от другата страна на широка, непреодолима пропаст, но и от разстоянието на годините. Защото макар и по-слаб, с хлътнали очи и още по-изпъкнала брадичка, той не беше остарял и с един ден от онази трийсетгодишна снимка. Сега този човек съществуваше на място, което никой от нас не можеше да проумее.

Знаеше ли в какво се беше превърнал или отдавна беше полудял? Дали наистина можеше да ме види?

Не знам колко дълго ме бе наблюдавал, преди да се обърна и да го видя. Но аз задържах погледа му твърде за кратко и не мога да кажа, че помежду ни премина нещо. А колко ли време би било достатъчно? Не можех да направя нищо за него, а и в мен не бе останало място за *нищо* друго, освен за собственото ми оцеляване.

Може би имаше по-лоши неща от това да се удавиш. Не знаех какво е изгубил, нито какво е спечелил през последните трийсет години, но никак не му завиждах за пътуването.

Преди да дойда в Зона X, никога не сънувах или поне не помнех сънищата си. Съпругът ми го намираще за странно и веднъж ми каза, че сигурно е, защото живея в непрекъснат сън, от който никога не съм се будила. Може би е искал да се пошегува, а може би не. Все пак самият той е бил преследван с години от кошмарите си, бил е оформен от тях, докато накрая е видял какво означават и се е освободил от тях. *Къща, мазе и ужасни престъпления, извършени там.*

Аз обаче бях прекарала изтощителен ден в работата и го приех сериозно. Най-вече защото това беше последната седмица преди заминаването му с експедицията.

— Всички живеем в непрекъснат сън — възразих аз. — Будим се, когато нещо, някакво събитие, ако щещ, някакво дразнение смути това, което приемаме за действителност.

— А аз дразнение ли съм, което може да смути твоята действителност, призрачна птицо? — попита той и този път усетих отчаянието в гласа му.

— О, пак ли стана време да торможим призрачната птица? — повдигнах вежди аз.

Не се чувствах толкова спокойна, колкото се опитвах да изглеждам. Беше ми лошо, но ми се струваше важно да се държа нормално пред него. По-късно, когато той се върна и видях какво може да бъде „нормалното“, ми се прииска да бях ненормална, да бях извикала, да бях направила каквото и да е, само да не се бях държала толкова банално.

— Може би аз съм част от твоята действителност — каза той. — Може би не съществувам, освен за да откликвам на твоите призиви.

— В такъв случай се проваляш с гръм и трясък — отвърнах аз и отидох в кухнята, за да си наля чаша вода. Той беше вече на втората си чаша вино.

— Или успявам с гръм и трясък, защото ти искаш да се проваля — каза той, но с усмивка.

После се приближи зад гърба ми и ме прегърна. Имаше силни ръце и широки гърди. Дланите му бяха безнадеждни мъжки длани, като на същество, което трябва да живее в пещера, абсурдно силни и много полезни, когато излизаше с яхтата. Дали плаваше, за да открие нещо или да загърби нещо? Ухаеше на гумената миризма на лепенки, която го пропиваше като силен одеколон. Той целият беше една голяма лепенка, сложена направо върху раната.

— Призрачна птицо, къде щеше да бъдеш, ако не бяхме заедно?

Нямах отговор на този въпрос. *Не тук. Но не и там. Може би никъде.*

— Призрачна птицо?

— Да — казах аз, примирила се с прякора.

— Призрачна птицо, страхувам се. Страхувам се и трябва да те помоля за нещо егоистично. За нещо, за което нямам право да те моля.

— Все пак ми кажи. — Още бях ядосана, но през последните дни се бях примирила със загубата, бях я капсулирала, за да не му отказвам любовта си. Освен това част от мен се бунтуваше срещу систематичната загуба на полеви ангажменти и завиждаше на неговата възможност. И която се наслаждаваше на пустия паркинг, защото си беше само мой.

— Ще дойдеш ли да ме потърсиш, ако не се върна? Ако можеш?

— Ти ще се върнеш.

За да седнеш тук, като голем, изцеден от всичко, което познавам в теб.

Как ми се иска да му бях отговорила, дори да му бях отказала. Как ми се иска сега, когато е твърде късно, наистина да бях дошла в Зона X заради него.

Басейн. Скалист залив. Пуст паркинг. Кула. Фар. Всички тези неща са реални и нереални. Съществуват и не съществуват. Пресъздавам ги в съзнанието си с всяка мисъл, с всеки запомнен

детайл, и всеки път по малко се различават. Понякога са маски и прикрития, понякога са нещо по-истинско.

Когато най-после стигнах на повърхността, легнах по гръб на върха на Кулата, прекалено изтощена да продължа и се усмихнах на простото, неочаквано удоволствие да усетя топлината на утринното слънце. Непрестанно пресъздавах света в мислите си, но пазачът на фара беше завладял съзнанието ми. От време на време вадох снимката от джоба си и се вглеждах в лицето му, сякаш той имаше някакъв друг отговор, който още не успях да проумея.

Исках — беше ми нужно — да знам, че наистина съм го видяла, че не е бил някакво привидение, създадено от Пълзящия, и се хващах за всичко, което подкрепяше това убеждение. Но най-убедителното доказателство беше не снимката, а пробата, взета от антрополога от края на Пълзящия — пробата, която се беше оказала човешка мозъчна тъкан.

Хванах се за това като за котва и започнах да оформям разказа за пазача на фара, доколкото можех, дори когато станах и тръгнах обратно към базовия лагер. Беше трудно, защото не знаех нищо за живота му, не разполагах с нищо, което би ми помогнало да си го представя. Имах само една снимка и спомена за онзи ужасен миг, когато го видях в Кулата. Мислех си, че това беше човек, водил може би някога нормален живот, но познатите ритуали, които придават нормалност на нещата, не му бяха помогнали. Той беше попаднал в буря, която все още бушуваше. Може би дори я беше видял от върха на фара — Събитието, което пристигаше като вълна.

И какво беше станало? Какво беше станало според мен? Представете си дълъг, дебел трън, забоден дълбоко в света. Впит в света. И от този трън се излъчва пулсираща, безкрайна потребност да асимилира и подражава. Асимилиращо и асимилирано взаимодействат чрез катализатора на набор от думи, захранващ двигателя на трансформацията. Може би това е същество, което живее в съвършена симбиоза с куп други същества. Може би е „просто“ машина. Но при всички случаи, ако има разум, той е много различен от нашия. То създава своя собствена екосистема, чиито процеси и цели са ни напълно чужди. Тя работи чрез върховни актове на отражение и, като остава скрита в много други отношения и без да се отказва от основите на своята *другост*, се превръща в това, което среща.

Не знам как този трън е стигнал дотук, нито от колко далече идва. Виждам в мислите си пазача на фара и тази треска, този трън, забоден в него, който бавно расте, без той да знае. Такова малко нещо, а голямо като цели светове. Виждам го как се мъчи да разбере какво му се е случило, но не успява. Виждам го как пада и трънът го приковава към земята, после под нея. Поглъща го. Преобразява го. Придава му нова цел и предназначение. Докато трийсет години по-късно един биолог за миг зърва това, в което се е превърнал. Катализатор. Искра. Двигател. Песъчинка, от която се ражда перла. Или просто неохотен пътник?

И след като съдбата му е била определена... представете си експедициите — дванайсет или петдесет, или сто, няма значение — които продължават да установяват контакт с това същество или същества, превръщат се във фураж и се пресъздават. Експедиции, които влизат тук през тайно място на загадъчна граница, граничен пункт, който (може би) се отразява в най-дълбоките недра на Кулата. Представете си тези експедиции и осмислете факта, че *всички те продължават да съществуват* в Зона X, под някаква форма, дори онези, които са се върнали, особено онези, които са се върнали. Съществуват паралелно, наслоени едни върху други, общувайки си по какъвто начин им остава. Представете си, че това общуване понякога придава свръхестествен оттенък на пейзажа наоколо поради нарцисизма на човешкия ни поглед, но това е само част от естествения свят тук. Може никога да не разбере кое е поставило началото на създаването на двойниците, но това едва ли има значение.

Представете си, че докато Кулата създава и пресъздава света от вътрешната страна на границата, тя бавно изпраща и посланици отвъд нея, и то още повече на брой, които започват да действат в обрасли градини и незасети полета. *Как пътува и колко надалеч? Какви странни смеси създава?* Дали вече е прекалено късно? В някой бъдещ момент инфилтрацията може би ще стигне до някоя далечна крайбрежна скала и тихичко ще покълне в езерцата, които така добре познавам. Освен ако, разбира се, не греша, че Зона X се надига от сън, променя се, става различна от това, което е била преди.

Ужасяващото нещо, мисълта, от която не мога да се избавя след всичко, което видях, е, че вече не мога убедено да заявя, че това е лошо. Не и когато погледна девствената природа на Зона X, а после —

света отвъд нея, който толкова сме променили. Преди да умре, психологът каза, че съм се променила, и според мен искаше да каже, че съм *преминала към другата страна*. Не беше вярно, но би могло да бъде. Сега виждам, че мога да бъда убедена. Един религиозен или суеверен човек, някой, който вярва в ангели и демони, сигурно ще го види другояче. Почти всеки ще го види другояче. Но аз не съм всички тези хора. Аз съм само биолог — не ми е нужно нищо от това да има някакъв по-дълбок смисъл.

Съзнавам, че всички тези размишления са непълни, неточни, безполезни. Но ако нямам истински отговори, то е, защото още не знаем какви въпроси да зададем. Инструментите ни са безполезни, методологията — увредена, подбудите — егоистични.

Не остана кой знае какво да ви разкажа, макар и да не успях да изложа всичко, както трябва. Във всеки случай приключвам с опитите. След като излязох от Кулата, се върнах за малко в базовия лагер, а после дойдох тук, на върха на фара. Посветих цели четири дни на разказа, който четете в момента, въпреки многото му недостатъци, и го допълних с още един дневник, в който са описани всичките ми открития от различните проби, взети от мен и от другите членове на експедицията. Дори написах бележка до родителите си.

Прикрепих всичко към дневника на съпруга си и ще го оставя тук, на върха на купчината под капака в пода. Масата и килимът са отместени, за да може всеки да ги намери. Върнах снимката на пазача на фара в рамката ѝ и я закачих на стената на площадката. Не можах да се сдържа и направих още едно кръгче около лицето му.

Ако загатванията в дневниците са точни, когато Пълзящият стигне до края на последния си цикъл в Кулата, Зона X ще навлезе в конвулсивен сезон на барикади и кръв, катаклизми на линеене, ако щете. Може би дори разпален от активираните спори, разнасящи се от думите на Пълзящия. През последните две нощи виждам нарастваща фуния от енергия над Кулата, която се разлива в околната пустош. Макар от морето още нищо да не е излязло, забелязвам фигури, които вървят от разрушеното село към Кулата. В базовия лагер няма признаци на живот. На плажа долу не е останала дори една обувка от психолога, сякаш се е стопила в пясъка.

Стенещото създаване още пази територията си в царството на тръстиките.

Всички тези наблюдения потушиха и последните въглени на изгарящата ми потребност *да науча всичко...* каквото и да е... а на негово място остава това, което винаги си е било там.

Сиянието в мен не е довършило делото си, то тъкмо започва, а мисълта постоянно да се наранявам, за да остана човек, ми се струва някак патетична. Чувствам как ме превземат думите от Кулата и спираловидният им ефект пише в мен по неведоми начини. Това чувство ме изпълва с желание да преодоля думите поне за малко, въпреки че те ме следват в собствената ми кожа.

Когато тринайсетата експедиция стигне до базовия лагер, аз няма да бъда тук. (Дали вече са ме видели? Прибрала ли съм се у дома? Или ще се стопя в този пейзаж и ще надничам между тръстиките и от каналите към някой друг изследовател, който ме гледа невярващо? Ще осъзнавам ли, че нещо не е, както трябва?)

Възнамерявам да продължа нататък в Зона X и да стигна колкото мога по-далеч, преди да е станало твърде късно. Ще последвам съпруга си нагоре по брега, дори след острова. Не вярвам, че ще го намеря, и не изпитвам нужда от това, но искам да видя същото, което е видял той. Искам да го почувствам близо до себе си, сякаш сме в една стая. И ако трябва да бъда честна, не мога да се отърся от усещането, че той *още е тук* някъде, макар и напълно преобразен — в окото на делфин, в докосването на мъха, някъде и навсякъде. Може би, ако имам късмет, дори ще намеря лодка, изоставена на някой самотен бряг, и знак за това, което се е случило после. Ще бъда доволна и *само на това*, макар да знам, каквото знам.

Това ще свърша сама, а вие ще останете тук. Не ме следвайте. Вече имам преднина и се движа много бързо.

Дали винаги е имало някой като мен, който да погребва телата, да изпитва разкаяние, да продължава напред след смъртта на всички останали?

Аз съм последната жертва на единайсетата и дванайсетата експедиция.

И няма да се прибера у дома.

БЛАГОДАРНОСТИ

Благодаря на моя редактор Шон Макдоналд за многото добрини и прекрасното редактиране на романа. Благодаря също на страхотния и всеотдаен екип на FSG, който работи по книгата — наистина оценявам усилията ви. Благодаря на моя агент Сали Хардинг и на всички добри хора от Cooke Agency. Много любов на жена ми Ан, единствения човек, с когото мога да обсъждам недовършените си книги, за съветите ѝ по героите и ситуациите. Благодаря на първите си читатели — вие знаете кои сте — и особено на Грегъри Босърт, Теса Към и Адам Милс за добрите съвети. Накрая благодаря на Националния резерват Сейнт Маркс — на хората, които работят и се грижат за него.

Издание:

Автор: Джеф Вандърмиър

Заглавие: Аниhilация

Преводач: Ирина Манушева

Година на превод: 2014

Език, от който е преведено: Английски

Издание: Първо издание

Издател: Издателство „Екслибрис“

Година на издаване: 2014

Художник: Николай Пекарев

ISBN: 978-619-7115-08-6

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/7714>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.